

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2549

พรทิพย์ เส้นสด. (2549). การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร ประเสริฐสุข, อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร รวม 3 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 900 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายใน เกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนที่ปกติ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ จากนั้นคัดเลือกนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุดคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป แล้วสุ่มอย่างง่าย จำนวน 24 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นผลต่างของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ $t - test$

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 49 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ 3.68 ถึง 19.08 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.64 และ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ อยู่ระหว่าง 0.1 -100.00 เกณฑ์ในรูปของคะแนนที่อยู่ระหว่าง T21 ถึง T90

2. นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ลดลงหลังจากที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีพฤติกรรมลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CONSTRUCTION OF SCREENING INVENTORY AND PREVENTION PROGRAM
FOR ADOLESCENTS ' AT-RISK BEHAVIORS TOWARD ANTISOCIAL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2006

Porntip Sensod. (2006). *A Construction of Screening Inventory and Prevention Program for Adolescents' At-Risk Behaviors toward Antisocial*. Master Thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Tossaporn Prasertsuk, Tassana Tongpukdee.

The purposes of this research were to construct the screening inventory and prevention program for adolescents ' At-risk behaviors toward antisocial. A total of 900 subjects were multi – stage randomly selected from 3 schools students in level 3 of secondary schools under the Office of Basic Education Commission in Bangkok in the academics year 2005. Mean, Standard deviation, Discrimination power, Coefficient of internal consistency of reliability coefficient, Normalized T-score, and Percentile rank were used to analyze the data. The 24 samples were randomly selected from a school with the most at-risk behaviors toward antisocial with Mathayomsuksa III students of Santiratwithtayalai school Bangkok whose screening inventory scores were upper than the Percentiles of 75. They were then randomly divided into: experimental group and control group. Each group consisted of 12 students. The experimental group was exposed to prevention program for a total 12 times while the control group was not exposed to prevention program. The instruments were the screening inventory and prevention program for adolescents ' At-risk behaviors toward antisocial. The data were analyzed by t–test for dependent and independent samples.

The results were as follow:

1. The screening inventory for adolescents ' At-risk behaviors toward antisocial contained of 49 items, while it's discrimination power (t) ranged from 3.68 to 19.08, the coefficients of internal consistency (r) ranged from 0.33 to 0.64, The cross – check of internal consistency showed a Cronbach's alpha of 0.94. Besides, The screening inventory Norms for raw scores corresponding to designated percentiles, 0.1th to 100.00th percentiles ranks, and T-score, T21 to T90 for students in level 3 were shown in this research paper.

2. The At-risk behaviors toward antisocial of the students who were exposed to prevention program decrease significantly than before the experiment at .01 Level.

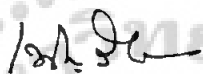
3. The students who were exposed to prevention program decrease significantly than the others students who not exposed to prevention program at .01 Level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อ
การต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ของ
พรทิพย์ เส้นสด

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ 18 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549

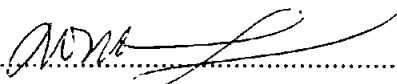
ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร ประเสริฐสุข)

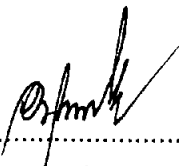
กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(อาจารย์ทัศนากา ทองภักดี)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรสุภากุล)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร ประเสริฐสุข อาจารย์ที่ปรึกษา ปรินุญานิพนธ์ อาจารย์ทัศนาศ ทอภักดี กรรมการปรินุญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรสุภกุล และอาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ดูแล เอาใจใส่ ให้ความเมตตา ให้กำลังใจที่ดี ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ตลอด ระยะเวลาที่ทำปรินุญานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีข้า ประธาน กรรมการบริหารหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนคณาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ปรินุญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์สุนันท์ บุญอ่ำ และคุณ กานดา ช่วยเมือง เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ใน การปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนสารวิทยา โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการทำ ปรินุญานิพนธ์ ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินไปด้วยดี และขอบคุณนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทุกคนที่เสียสละเวลา ให้ความร่วมมือในการตอบแบบคัดกรองและเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรม เสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นนี้

ผู้วิจัยขอขอบใจ นางสาวตติษา เซาว์ฉลาด เพื่อนสนิทที่ดี ที่คอยเป็นกำลังใจ มีความห่วงใย ให้กันตลอดระยะเวลา 14 ปี ที่รู้จักกัน ขอบใจเพื่อนร่วมรุ่นปรินุญาโท สาขาจิตวิทยาการแนะแนว ภาคปกติและเพื่อน ๆ ที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยทุกคนที่เป็นกำลังใจ จนมาถึงความสำเร็จใน วันนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา คุณปู่ คุณยาย พี่ชาย และญาติพี่น้อง ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

พรทิพย์ เส้นสด

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	5
	ตัวแปรที่ศึกษา	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
	สมมติฐานในการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น	13
	เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น	13
	ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง	13
	แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง	13
	ชนิดของพฤติกรรมเสี่ยง	14
	ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง	16
	สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง	17
	สาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น	18
	ความหมายของวัยรุ่น	19
	ช่วงอายุของวัยรุ่น	20
	พัฒนาการของวัยรุ่น	21
	พัฒนาการทางกาย	22
	พัฒนาการทางอารมณ์	22
	พัฒนาการทางสังคม	22
	พัฒนาการทางสติปัญญา	22
	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวัยรุ่น	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยในต่างประเทศ	24
งานวิจัยในประเทศ	24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อต้านสังคม	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อต้านสังคม	26
ความหมายของพฤติกรรมต่อต้านสังคม	26
ลักษณะของพฤติกรรมต่อต้านสังคม	27
แนวทางการป้องกันและวิธีการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคม	27
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก่อกวน	28
ความหมายของพฤติกรรมก่อกวน	28
สาเหตุของพฤติกรรมก่อกวน	28
ลักษณะของพฤติกรรมก่อกวน	28
การแก้ไขพฤติกรรมก่อกวน	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน	29
ความหมายของพฤติกรรมหนีเรียน	29
สาเหตุของพฤติกรรมหนีเรียน	30
การป้องกันแก้ไขพฤติกรรมหนีเรียน	31
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	32
พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	32
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	33
ปัจจัยด้านครอบครัว	34
ปัจจัยด้านโรงเรียน	34
ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน	35
ปัจจัยด้านสื่อมวลชน	35
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน	36
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแข่งขันรถยนต์บนทางหลวง	36
ลักษณะของรถยนต์ที่ใช้ในการแข่งขันบนทางหลวง	36
วันเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการแข่งขัน	37
ลักษณะพฤติกรรมการแข่งขัน	37
ลักษณะของการแข่งขัน	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สาเหตุของการแข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวง	39
มาตรการในการปราบปรามผู้แข่งรถจักรยานยนต์บนทางหลวง...	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
งานวิจัยในต่างประเทศ	40
งานวิจัยในประเทศ	40
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรอง	41
การคัดกรอง (Screening)	41
การคัดกรองนักเรียน	42
ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบคัดกรอง	46
ลักษณะของแบบทดสอบที่ดี	51
เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผลแบบคัดกรอง	51
เกณฑ์ปกติ (Norm)	52
ชนิดของเกณฑ์ปกติ	53
การสร้างเกณฑ์ปกติมีการสร้างโดยยึดหลักการทางสถิติ	
หลายอย่าง	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
งานวิจัยในต่างประเทศ	55
งานวิจัยในประเทศ	56
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	57
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	57
ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	57
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	58
คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม.....	59
ประเภทกลุ่ม.....	60
ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม.....	62
เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	62
ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	63
ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม.....	64
กิจกรรมที่ใช้ในกลุ่ม.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	67
งานวิจัยในประเทศ.....	68
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง	
ต่อการต่อต้านสังคม	69
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อ	
การต่อต้านสังคม	69
ทฤษฎีการพัฒนาพฤติกรรม	69
ทักษะชีวิต (Life skills)	72
ความหมายของทักษะชีวิต	72
แหล่งที่มาของทักษะชีวิต	73
องค์ประกอบของทักษะชีวิต	73
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต	76
การสอนทักษะชีวิตในเยาวชน	77
แหล่งที่มาของทักษะชีวิตในเยาวชน	78
ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิต และการป้องกัน	
พฤติกรรมที่เป็นปัญหา	79
โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง	
ต่อการต่อต้านสังคม	80
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น	86
งานวิจัยในต่างประเทศ	86
งานวิจัยในประเทศ	87
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	89
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	91
ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น...	95
ตัวอย่างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	98
การเก็บรวบรวมข้อมูล	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	101
ค่าสถิติพื้นฐาน.....	101
ค่าเฉลี่ย (Mean).....	101
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation).....	101
ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	101
หาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ.....	101
หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ.....	102
หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation).....	102
หาค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง โดยใช้วิธีหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบรัค.....	103
หาค่าเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรอง (Norms).....	103
สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน.....	103
เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น โดยใช้ t-test แบบ dependent samples.....	103
เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน สังคมของวัยรุ่นระหว่างสมาชิกที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และสมาชิก ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมของวัยรุ่น โดยใช้ t-test แบบ independent samples.....	104
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) จากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out).....	106
ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test หาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation).....	107
ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน สังคมของวัยรุ่น.....	107
เกณฑ์ปกติ.....	108
การแปลความหมายของคะแนน.....	112
เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	112
เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	113
เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ของวัยรุ่นก่อนการทดลอง.....	114
เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ของวัยรุ่นหลังการทดลอง	114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	116
ความมุ่งหมายของการวิจัย	116
สมมติฐานในการวิจัย.....	116
ขอบเขตของการวิจัย.....	116
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	116
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	116
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	117
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	117
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
สรุปผลการวิจัย.....	119
อภิปรายผล.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	140
ภาคผนวก ก.....	141
ภาคผนวก ข.....	210
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	223

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง	16
2	สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง	18
3	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	90
4	ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	95
5	ตัวอย่างโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	98
6	แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design	100
7	ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (n=100)	106
8	ค่าอำนาจจำแนก (t) ค่าสหสัมพันธ์ (r) และค่าความเชื่อมั่นของ แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการ ทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็น กลุ่มตัวอย่างจริง (n=900).....	107
9	ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ของวัยรุ่นจากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง (n=900)	108
10	เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของ วัยรุ่น : คะแนนมาตรฐานปกติ T-score ความถี่ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) จากการนำไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง (n=900)	109
11	เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลัง การทดลองของกลุ่มทดลอง.....	113
12	เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลัง การทดลองของกลุ่มควบคุม.....	113
13	เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน สังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นก่อนการทดลอง.....	114

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นหลังการทดลอง.....	115
15 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น.....	150
16 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	212
17 แสดงผลการคำนวณค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อ ของแบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบ ครั้งที่ 1 ($n = 100$).....	214
18 แสดงผลการคำนวณค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อ ของแบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการ ทดสอบครั้งที่ 2 ($n = 900$).....	217
19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจาก ข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2 ($n = 900$).....	219
20 แสดงคะแนนดิบจากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน สังคมของวัยรุ่น ของก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง ($n = 12$)	221
21 แสดงคะแนนดิบจากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน สังคมของวัยรุ่น ของก่อนและหลังของกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ($n = 12$).....	222

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 เทคนิคการทำให้คำนิยมให้กระจ่าง	70
2 การใช้กระบวนการทำให้คำนิยมให้กระจ่างแก้ปัญหา	70
3 แสดงปัญหาครอบครัวและทักษะชีวิตที่เด็กพึงมี	78
4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการป้องกันพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาทางสุขภาพ	79
5 แสดงลำดับขั้นในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	92
6 แสดงลำดับขั้นในการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	96

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีผลทำให้ประชาชนในสังคมต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งมีผลทำให้บางคนสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ในปัจจุบันได้ และบางคนอาจไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ ได้ ถ้าสามารถปรับตัวได้จะทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ถ้าหากไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมมีปัญหา (ณัฐวัตร ลุนหงส์. 2544: 1) การปรับตัวของคนเรามีสาเหตุมาจากความต้องการของแต่ละบุคคลที่จะดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงทำให้ต่างคนต่างหาวิธีการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง จึงจำเป็นที่สังคมจะต้องมีกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่สามารถควบคุมคนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ๆ ให้อยู่ในกรอบที่สังคมต้องการ ซึ่งเรียกว่า “การจัดระเบียบทางสังคม” ถึงแม้ว่าสังคมจะมีการจัดระเบียบทางสังคมแล้วนั้น ก็ยังมีสมาชิกของสังคมบางกลุ่มที่มีวิธีการตอบสนองความต้องการของตนเองนอกเหนือขอบเขตที่สังคมกำหนดไว้ การตอบสนองความต้องการดังกล่าว สามารถเรียกได้ว่าเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม (จิตินพ ภูประเสริฐ. 2542: 1) จากข้อคิดของนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ว่า ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งมากพอสมควร และมีความรู้สึกว่าจะควรแก้ไขในรูปการกระทำร่วมกัน เพื่อให้ปัญหานั้นบรรเทาเบาบางลงหรือทำให้ดีขึ้น (สุพัตรา สุภาพ. 2545: 4)

ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกของสังคมที่จะช่วยอบรมสั่งสอน ปลูกฝังให้ทุกคนได้เรียนรู้วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ทศนคติ ตลอดจนบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกต้องเหมาะสมให้ทุกคนได้ทราบ ซึ่งทุกวันนี้นี้จะเห็นได้ว่า สถาบันครอบครัวมีความบกพร่องอย่างมากในการอบรมขัดเกลาเยาวชนให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสังคมไทยกลายเป็นสังคมที่เริ่มขาดระเบียบวินัยทั้งในครอบครัว ชุมชน รวมไปถึงบุคคลของประเทศด้วย ปัญหาวัยรุ่นเป็นปัญหาสังคมปัญหาหนึ่งที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด เรามักพบอยู่เสมอว่า นักเรียนวัยรุ่นจำนวนมากที่มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องตามความคาดหวังของสังคม เช่น หนีโรงเรียน แต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียนหรือแต่งกายไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ แต่งหน้าทาปาก มีกิริยาอาการหยาบคาย สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน เล่นสแนกเกอร์ จับกลุ่มตามศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์หรือดิสโก้เทค ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น แสดงออกทางเพศเกินควร ลักขโมย ไม่เคารพเชื่อฟังบิดามารดาหรือครู อาจารย์ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ยกพวกตีกัน ชีตเขียนตามสาธารณสมบัติสถานอื่น ๆ (กิตติพงศ์ พัฒนพงศ์. 2538: 11) จำเป็นต้องป้องกัน แก้ไขปัญหาช่วยเหลือให้นักเรียนเหล่านั้นมีความประพฤติไปในทางที่เหมาะสม สร้างความมั่งคั่งทางปัญญา

ความคิด จิตใจและคุณธรรมให้เป็นอนาคตที่แจ่มใสของชาติ สมกับเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่งของสังคม

จากสถิติของกองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษาทั่วประเทศ ในรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาความประพฤติ นักเรียนนักศึกษาทั่วประเทศประจำปีงบประมาณ 2541-2542 พบว่า นักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพ วัย และเพศ ที่พบมากคือ เทียวเตรใน ที่สาธารณะ หลบหนีการเรียน เสพสารเสพติดและของมีเมา มั่วสุม เล่นตู้เกมส์ เล่นการพนัน เล่นสนุกเกอร์ เข้าไปในสถานบริการต้องห้าม แต่งกายไม่เรียบร้อย ก่อการทะเลาะวิวาท ประพฤติตนทำนองชั่วสาว แสดงกิริยาจาไม่สุภาพ พกพาอาวุธ ซึ่งสถิติดังกล่าวมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี (ณัฐวัตร ลุนหงส์. 2544: 2) การหนีเที่ยวของนักเรียนเป็นหนึ่งในปัญหาของพ่อแม่ และผู้ปกครอง ที่เด็กบางคนออกจากบ้านตามปกติแต่ไปไม่ถึงโรงเรียน หรือไปแต่หลบออกมาและมักจะไปตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ศูนย์การค้าต่าง ๆ โรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ หรือบ้านเพื่อน เป็นต้น จนอาจทำให้เวลาเรียนไม่ครบ เรียนไม่ทันเพื่อน ส่งผลในเด็กไม่ยอมเข้าห้องเรียน เพราะเรียนตามเพื่อนไม่ทัน และจากความเห็นของเจ้าหน้าที่สารวัตรนักเรียนและนักศึกษา กล่าวว่า ปัญหาการหนีเรียนเป็นพื้นฐานของปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างโรงเรียน (จารุวัตร เพียรชัย. 2541: 3)

เยาวชนเป็นกลุ่มชนที่อยู่ในวัยศึกษาค้นคว้า ชอบลองในสิ่งแปลกใหม่ เลียนแบบเพื่อนหรือสร้างจุดเด่นในตัวเองเพื่อเรียกร้องความสนใจจากเพื่อน ๆ หรือสังคม ชอบแข่งขันทำตัวให้เด่นกว่าคนอื่น ชอบทำสิ่งใดลงไปโดยขาดการไตร่ตรองที่ถี่พอ มีการกระทำผิดละเมิดกฎหมายบ้านเมือง (สุพัตรา สุภาพ. 2538: 45) การที่ปัญหาการกระทำผิดของเด็กนับวันจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้มิใช่เหตุเพราะว่า เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอัตราสูงหรือลักษณะการกระทำผิดร้ายแรงขึ้น แต่เนื่องจากว่า พฤติกรรมผิดระเบียบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะความประพฤติเกร สภาพความเป็นอยู่ทางสังคม และลักษณะประจำตัวบุคคลที่กระทำ หรืออีกนัยหนึ่งคือองค์ประกอบทางสังคมและภาวะความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคมเปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัย ความเชื่อ เหตุจูงใจต่าง ๆ ที่ค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นในชีวิตและความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กกระทำความผิด กระทำในสิ่งที่สังคมไทยไม่ยอมรับ มีพฤติกรรมที่เป็นการขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดีของส่วนรวม (สุพัตรา สุภาพ. 2545: 59 - 60)

และจากชีวิตที่ต้องรีบเร่งในแต่ละวัน มีส่วนทำให้ทุกคนต้องแข่งขันกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือวัยรุ่น ที่ต้องการความเร่งด่วน เพื่อให้ทันกับเวลาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ทำให้ต้องดิ้นรนการสัญจรไปมาจึงต้องอาศัยความรวดเร็ว ทำให้ทุกคนต้องแสวงหายานพาหนะเป็นของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ แต่ถ้าจะพูดถึงวัยรุ่นแล้ว ยานพาหนะที่วัยรุ่นนิยมเห็นจะเป็นรถจักรยานยนต์ เนื่องจากว่ามีราคาไม่แพงมาก สะดวกคล่องตัว และรวดเร็ว ซึ่งในการขับขี่รถจักรยานยนต์ของวัยรุ่นนั้นในปัจจุบันนี้ได้ก่อความรำคาญให้กับประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก

เพราะวัยรุ่นมักขาดความระมัดระวัง ไม่สามารถควบคุมสติของตนเองได้ ไม่สวมหมวกนิรภัย ชอบทำสิ่งที่แปลกใหม่ แสดงลีลาผาดโผน มักจะดัดแปลงเครื่องยนต์ ทำให้เกิดมลพิษทางเสียง และที่ร้ายกว่านั้น วัยรุ่นมักจะตั้งแก๊งค์ออกมาประลองความเร็วของรถจักรยานยนต์บนทางหลวง ซึ่งสร้างความรบกวนแก่ประชาชนอย่างมาก ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุทั้งแก่ผู้ขับขี่เองและผู้ที่ใช้เส้นทางผ่านมา จากตัวเลขในการศึกษาวิจัยที่ทำกันมาต่อเนื่อง พบว่า วัยรุ่นของโลกเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรสูงสุด ซึ่งในประเทศไทยร้อยละ 45 และ 55 ของการเสียชีวิตในวัยรุ่น 10 – 14 ปี และ 15 – 19 ปี มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ และทุก ๆ ปีเราจะสูญเสียวัยรุ่นอายุ 15 – 19 ปี จากอุบัติเหตุยานยนต์ทางบกถึง 2,000 ราย สถิติเหล่านี้ไม่ได้นำความสูญเสียมาสู่เฉพาะพ่อแม่ พี่น้อง และคนในครอบครัวเท่านั้น แต่ถ้ามองภาพรวมแล้วจะเห็นว่า สังคมและโลกกำลังสูญเสียทรัพยากรที่ประเมินค่าไม่ได้ไปเป็นจำนวนมาก (ศศิธร ฤทธิ์มหันต์. 2546: ออนไลน์) และจากสถิติคดีจราจรทางบกทั่วราชอาณาจักร จำแนกตามเขตพื้นที่ประจำปี 2545 พบว่า ประเภทรถจักรยานยนต์เกิดอุบัติเหตุเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาเป็นประเภทรถยนต์นั่งและรถจักรยานยนต์สามล้อ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2545: ออนไลน์)

จากข้อมูลและการก่อพฤติกรรมที่นักเรียนวัยรุ่นแสดงออกดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดคำถามว่า สภาพรอบตัวเด็กเหล่านั้น ทั้งครอบครัว ชุมชน สังคมและสถานการณ์แวดล้อมปัจจุบัน น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้เด็กวัยรุ่นกระทำการพฤติกรรมเหล่านั้นหรือไม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัยรุ่นเป็นวัยที่เมื่อมีการเข้ากลุ่มแล้วจะมีความจงรักภักดีต่อกัน ยอมรับค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจของกลุ่มด้วยความเต็มใจ อาจกล้าขัดขึ้นผู้ใหญ่ด้วย (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540: 338) ซึ่งหากเด็กวัยรุ่นเลือกที่จะเข้ากลุ่มที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม และได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ๆ ในกลุ่มมาประพฤติปฏิบัติ ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขภายในระยะเวลาอันควร ก็อาจจะเป็นพฤติกรรมถาวรติดตัวเด็กไป และสร้างปัญหาที่รุนแรงยิ่งขึ้นให้กับสังคมในอนาคต (ณัฐวัตร ลุนหงส์. 2544: 3)

จากข้อมูลของปัญหาสังคมทั่ว ๆ ไปที่เกิดขึ้นในวัยรุ่น ทำให้ผู้วิจัยได้ไปสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 30 โรงเรียน ที่ครูแนะแนวได้ประสบมาพบว่า ครูแนะแนวต้องการเครื่องมือและโปรแกรมป้องกันเพื่อใช้คัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ เช่น แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการพนัน แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบริโภคสื่อลามก แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด เป็นต้น และปัญหาหนึ่งจากการสำรวจครูแนะแนวที่น่าสนใจและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นของวัยรุ่น ก็คือ พฤติกรรมต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกายผิดระเบียบ หลบหนีการเรียน พฤติกรรมก่อวินาศกรรมในชั้นเรียน และการตั้งแก๊งค์รถจักรยานยนต์ของวัยรุ่น เพื่อแข่งขันกันตอนกลางคืนบนทางหลวง สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่นเป็นอันมาก

ดังนั้น จากสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาพอเป็นสังเขปนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจใคร่ที่จะศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น โดยเฉพาะนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน

สังคม จึงได้สร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมขึ้น ในรูปแบบการคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม และสร้างโปรแกรมป้องกันให้มีพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวลดลง การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในการหาวิธีเพื่อช่วยเหลือดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้นและมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้วความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน (กรมสุขภาพจิต. 2544: 13) จากการศึกษาโปรแกรมป้องกันนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม การปรับพฤติกรรม และการใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น โดยผู้วิจัยสนใจที่จะนำแนวคิดทักษะชีวิตมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมกลุ่มในโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เนื่องจากคมเพชร จัตรศุกกุล (2530: 14) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดีเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงตนเอง กิจกรรมกลุ่มเป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้กับสมาชิกแต่ละคน นอกจากนี้ (กรมอนามัย. 2539ก) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในการที่จะจัดการกับปัญหารอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต และ (WHO. 1997) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการปรับตัวทำให้มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการต่อสู้กับความตึงเครียดและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบหลักของทักษะชีวิตตามที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้มีทั้งหมด 10 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะความตระหนักรู้ในตนเองความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และทักษะการจัดการกับความเครียด จาก 10 องค์ประกอบในข้างต้น สามารถนำมาสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นได้ เพื่อป้องกัน พัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. เพื่อสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับ ครู อาจารย์ บุคลากรแนะแนว และผู้สนใจที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้าในเรื่องการสร้างแบบคัดกรองและแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 121 โรงเรียน รวม 3 เขตพื้นที่การศึกษา เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 168,538 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร รวม 3 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 900 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุด คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งได้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม** หมายถึง แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในรูปแบบข้อคำถามที่มีเกณฑ์ปกติ เพื่อให้ได้มาซึ่งการจัดแยกนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 **กลุ่มปกติ** คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติตามเกณฑ์การคัดกรอง

1.2 **กลุ่มเสี่ยง** คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งต้องให้การช่วยเหลือและป้องกัน

2. **พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม** หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำใด ๆ ที่มีแนวโน้มและนำไปสู่การเริ่มที่จะฝ่าฝืน ละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจของตนเองหรือผู้อื่น และส่งผลกระทบต่อสังคมได้

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมในการวิจัยครั้งนี้ คือ การกระทำความผิดการกระทำหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งการกระทำที่เกิดขึ้น โดยครอบคลุมทั้งในโรงเรียน และในส่วนของสังคม ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

2.1 **การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน** หมายถึง การกระทำที่นอกเหนือไปจากกฎระเบียบของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้สำหรับแต่ละโรงเรียน ได้แก่ การแต่งกายผิดระเบียบ ดัดผมผิดระเบียบ ดัดผมหรือการทำสีผมผิดธรรมชาติ การแสดงกิริยาวาจาหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่สุภาพกับครู การทำลายสาธารณสมบัติของโรงเรียน

2.2 **การหลบหนีการเรียน** หมายถึง การมาโรงเรียนแต่ไม่เข้าห้องเรียน การมาโรงเรียนสาย การหนีการเข้าแถว การหนีออกนอกโรงเรียนในช่วงเวลาเรียนก่อนได้รับอนุญาต

2.3 **การก่อวุ่นในชั้นเรียน** หมายถึง การกระทำที่ทำให้ห้องเรียนเกิดความไม่สงบ ซึ่งอาจกระทำกับตนเองและผู้อื่น ได้แก่ การเคาะโต๊ะเรียน การแกล้งเพื่อนที่กำลังตั้งใจเรียน การชวนเพื่อนคุยขณะเรียนหนังสือ การพูดตะโกนเสียงดัง การเดินไปเดินมารอบห้องเรียน การเดินออกนอกห้องเรียนขณะครูสอน การล้อเลียนท่าทางการสอนของครู การไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน

2.4 **การละเมิดกฎของสังคม** หมายถึง การหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎที่สังคมได้กำหนดไว้ มีผลทำให้เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ได้แก่ การตั้งแก๊งค์แข่งประลองความเร็วหรือแสดงลีลาผาดโผน โดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะบนทางหลวง การมั่วสุมและก่อความเดือดร้อน

ราคาญ การเที่ยวเตร่เวลากลางคืนระหว่าง 22.00 – 04.00 น. การตั้งแก๊งค์รีดไถทรัพย์สินในสถานที่ต่าง ๆ

3. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม หมายถึง ชุดของกิจกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ในรูปแบบการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการทำกิจกรรมกลุ่มจะมีทั้งหมด 12 ครั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม โดยการลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเองภายใต้สถานการณ์ที่มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยมีขั้นตอนกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ในขั้นนี้นักเรียนจะใช้เวลาในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้รับรู้และเข้าใจถึงการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมของตนเอง นักเรียนแต่ละคนจะมีบทบาทในการทำกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำกิจกรรม ตลอดจนสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกม การแบ่งกลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่มกรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จากแต่ละกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม มาสรุปเป็นหลักการของตนเอง เพื่อนำหลักการมาใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง โดยผู้วิจัยจะสรุปร่วมกับนักเรียนทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้แนวคิดจากการทำกิจกรรม เห็นความต่อเนื่องของกิจกรรม และเห็นพัฒนาการของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน

จาก 4 ขั้นตอนของการทำกิจกรรมกลุ่มในโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมนี้ ผู้วิจัยศึกษาแล้วพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสามารถพัฒนาได้ โดยได้นำองค์ประกอบของทักษะชีวิตมาประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถขั้นพื้นฐานของนักเรียนในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการฝึกฝนอบรม ทั้งด้านความรู้ เจตคติและทักษะด้านต่าง ๆ ในการจัดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำทักษะต่าง ๆ จากชุดกิจกรรมไปใช้ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมได้

โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของทักษะชีวิต 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทักษะความคิดวิเคราะห์ (critical thinking) เป็นองค์ประกอบรวมและเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ เป็นทักษะที่จะทำให้สมาชิกรู้จักการคิดวิเคราะห์เพื่อหาเหตุผลและข้อสรุปที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งทักษะนี้เหมาะกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการในด้านความคิดอย่างมีเหตุผล นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม ป้องกันการเกิดพฤติกรรมการต่อต้านสังคมได้

ทักษะความคิดวิเคราะห์ ใช้ในกิจกรรมครั้งที่ 2 ,3 และ 9

2. ทักษะปฏิเสธ เป็นส่วนหนึ่งของทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (effective communication) และทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (interpersonal relationships) ในที่นี้ทักษะปฏิเสธ (refusal skills) เป็นความสามารถของนักเรียนในการปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชักชวนเข้าสู่สถานการณ์เสี่ยง และหาทางออกเมื่อถูกเข้าชี้ให้กระทำพฤติกรรมเสี่ยงโดยใช้วาจาสุภาพมาได้อย่างเหมาะสม โดยไม่เสียสัมพันธภาพในหมู่เพื่อน เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการต่อต้านสังคมได้

ทักษะปฏิเสธ ใช้ในกิจกรรมครั้งที่ 10 และ 11

3. ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง (self awareness) เป็นทักษะการรับรู้ และเข้าใจ ในสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ การพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเองช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนสามารถที่จะประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองตามสิ่งแวดล้อม เพื่อปฏิบัติให้อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้โดยปราศจากพฤติกรรมเสี่ยงที่จะต่อต้านสังคมด้วย

ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ใช้ในกิจกรรมครั้งที่ 4 ,6 และ 7

4. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (coping with emotion) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ทักษะการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก สามารถเข้าใจถึงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ ทั้งในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่บีบคั้นหรือปกติ ทำให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน เกิดความวุ่นวาย อันเนื่องมาจากอารมณ์ที่ไม่ได้ควบคุมไว้

ทักษะการจัดการกับอารมณ์ ใช้ในกิจกรรมครั้งที่ 5 และ 8

4. **วัยรุ่น** หมายถึง นักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง อยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นลดลงหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น
 - 1.1 เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น
 - 1.1.1 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง
 - 1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง
 - 1.1.3 ชนิดของพฤติกรรมเสี่ยง
 - 1.1.4 ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง
 - 1.1.5 สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง
 - 1.1.6 สาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น
 - 1.1.7 ความหมายของวัยรุ่น
 - 1.1.8 ช่วงอายุของวัยรุ่น
 - 1.1.9 พัฒนาการของวัยรุ่น
 - 1.1.9.1 พัฒนาการทางกาย
 - 1.1.9.2 พัฒนาการทางอารมณ์
 - 1.1.9.3 พัฒนาการทางสังคม
 - 1.1.9.4 พัฒนาการทางสติปัญญา
 - 1.1.10 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวัยรุ่น
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 1.2.2 งานวิจัยในประเทศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อต้านสังคม
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อต้านสังคม
 - 2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมต่อต้านสังคม
 - 2.1.2 ลักษณะของพฤติกรรมต่อต้านสังคม
 - 2.1.3 แนวทางการป้องกันและวิธีการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคม
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก่อกวน
 - 2.2.1 ความหมายของพฤติกรรมก่อกวน
 - 2.2.2 สาเหตุของพฤติกรรมก่อกวน
 - 2.2.3 ลักษณะของพฤติกรรมก่อกวน

- 2.2.4 การแก้ไขพฤติกรรมก่อน
- 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน
 - 2.3.1 ความหมายของพฤติกรรมหนีเรียน
 - 2.3.2 สาเหตุของพฤติกรรมหนีเรียน
 - 2.3.3 การป้องกันแก้ไขพฤติกรรมหนีเรียน
- 2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น
 - 2.4.1 พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น
 - 2.4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น
 - 2.4.2.1 ปัจจัยด้านครอบครัว
 - 2.4.2.2 ปัจจัยด้านโรงเรียน
 - 2.4.2.3 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน
 - 2.4.2.4 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน
 - 2.4.2.5 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- 2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวง
 - 2.5.1 ลักษณะของรถจักรยานยนต์ที่ใช้ในการแข่งขันบนทางหลวง
 - 2.5.2 วันเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการแข่งขัน
 - 2.5.3 ลักษณะพฤติกรรมการแข่งขัน
 - 2.5.4 ลักษณะของการแข่งขัน
 - 2.5.5 สาเหตุของการแข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวง
 - 2.5.6 มาตรการในการปราบปรามผู้แข่งรถจักรยานยนต์บนทางหลวง
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.6.2 งานวิจัยในประเทศ
- 3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรองและการคัดกรองนักเรียน
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรองและการคัดกรองนักเรียน
 - 3.1.1 การคัดกรอง (Screening)
 - 3.1.2 การคัดกรองนักเรียน
 - 3.1.3 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบคัดกรอง (Screening Test)
 - 3.1.4 ลักษณะของแบบทดสอบที่ดี
 - 3.1.5 เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผลแบบคัดกรอง
 - 3.1.6 เกณฑ์ปกติ
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

4.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

4.1.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

4.1.3 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

4.1.4 ประเภทกลุ่ม

4.1.5 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

4.1.6 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4.1.7 ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4.1.8 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

4.1.9 กิจกรรมที่ใช้ในกลุ่ม

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

4.2.2 งานวิจัยในประเทศ

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน

สังคม

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม

5.1.1 ทฤษฎีการพัฒนาพฤติกรรม

5.1.2 ทักษะชีวิต (Life skills)

5.1.2.1 ความหมายของทักษะชีวิต

5.1.2.2 แหล่งที่มาของทักษะชีวิต

5.1.2.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

5.1.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต

5.1.2.5 การสอนทักษะชีวิตในเยาวชน

5.1.2.6 แหล่งที่มาของทักษะชีวิตในเยาวชน

5.1.2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิต และการป้องกันพฤติกรรมที่เป็น

ปัญหา

5.1.3 โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้าน

สังคม

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

1.1 เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

1.1.1 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง

(พฤติกรรมเสี่ยง (กรมสุขภาพจิต. 2544: 17) หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต ปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองดื่มเสฟ สูบ เริ่มมีปัญหาด้านการเรียน ฯลฯ

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น (อรอุษา จันทรวิจ. 2544: 23) หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิต พิกการทุพพลภาพ เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยทั้งทางตรงและทางอ้อม (mortality and morbidity) เนื่องจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์ชีวิตรวมทั้งการพัฒนาทางความคิดและสติปัญญายังไม่ดีพอที่จะเข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจากพฤติกรรมนั้น ๆ โดยทั่วไปพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ปัญหาการฆ่าตัวตาย และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น (ปิ่นทิพย์ ชะเอม. 2544: 12) หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกทางร่างกาย ความคิดและความรู้สึกของบุคคลที่เข้าสู่วัยหนุ่มสาว โดยไม่เกรงกลัวต่อภัยอันตรายที่จะมาสู่ตนหรือผู้อื่น

1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง

ในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น ได้มีการศึกษาไว้มากมาย มีทฤษฎีทางสังคมและจิตวิทยาหลายทฤษฎีที่พยายามอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น แนวคิดพื้นฐาน ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลและทฤษฎีการอธิบายพฤติกรรมของแฮรี่ (วิณี ชิตเชิดวงศ์. 2547: 15 - 16; อ้างอิงจาก Harry. 1975: 96 - 97) ซึ่งได้สร้างทฤษฎีอธิบายพฤติกรรมของสังคมที่ครอบคลุมปัจจัยสังคมต่าง ๆ ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1980 สรุปความสัมพันธ์ของประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้ดังนี้

1. การแปลความหมายของพฤติกรรม โดยแปลจากผลลัพธ์ที่จับต้องได้ในโลกของความเป็นจริง (ผลลัพธ์ปรวิสัย) การแปลผลขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของลำดับขั้นตอนของ สถานการณ์ - พฤติกรรม - การเสริมแรง ที่บุคคลได้จากประสบการณ์ในอดีต และการแปลผลของพฤติกรรมทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่าได้รับแรงเสริมให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการเสริมแรงยังมีผลกระทบต่อการรับรู้คุณค่าที่มีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก

2. ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกัน ประการแรก คือ ปัจจัยด้านสังคมขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับประเด็นด้านวัฒนธรรมที่เป็นอัตวิสัยอันเป็นผลมาจากวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิหลังของชุมชน ซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดลักษณะของวัฒนธรรมเชิงอัตวิสัย ประการที่สอง คือ ความพอใจในพฤติกรรมย่อมสะท้อนให้เกิดการตอบโต้ทางอารมณ์โดยตรงต่อการคิดถึงพฤติกรรมนั้น ๆ และประสบการณ์เดิม

ของแต่ละปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมอันใดอันหนึ่ง มักจะทำให้บุคคลเกิดความชอบต่อพฤติกรรมนั้น ๆ ประการที่สาม คือ การให้คุณค่าต่อผลของพฤติกรรมที่บุคคลรับรู้ ซึ่งมีอยู่ 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ส่วนแรกอะไรที่น่าจะเป็นผลของพฤติกรรม ส่วนที่สอง คือ แต่ละบุคคลประเมินว่าอะไรคือคุณค่าของผลของพฤติกรรม ซึ่งการให้คุณค่าใน 2 ส่วนนี้ ได้รับผลกระทบมาจากการเสริมแรงในปัจจัยการแปลผลความหมายของพฤติกรรม และการเสริมแรงส่งผลกระทบต่อความรู้ในผลของพฤติกรรมใน 2 ลักษณะ คือ การเสริมแรงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้โอกาสที่พฤติกรรมจะนำมาซึ่งผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคุณค่าที่มีผลต่อพฤติกรรมเหล่านี้

3. อุปนิสัยเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์บางอย่างเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติและเป็นความเคยชิน จึงเป็นพฤติกรรมที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรม

4. ปัจจัยเสริมแรงที่เอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมเป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น มีทั้งปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการเกิดพฤติกรรม สุขภาพ ปัจจัยเหล่านี้รวมถึงความรู้ว่าเขาควรจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไร ราคาค่าใช้จ่ายในการดำเนินพฤติกรรมนั้น การเข้าถึงแหล่งบริการและการสนับสนุนทางสังคม

1.1.3 ชนิดของพฤติกรรมเสี่ยง

วิลสันและแมคเจจ (Wilson and Maciejovsky, 1984: 18; อ้างอิงจาก วิลสันและแมคเจจ, 1984: 92) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น สามารถจัดเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ไม่ยั้งคิด เช่น การเล่นการพนันหรือกีฬาที่โลดโผนอันตราย หรือมอเตอร์ไซด์ผาดโผน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาดามมา

2. การไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ พฤติกรรมเหล่านี้จะเริ่มจากความรุนแรงน้อย ๆ เช่น ดื้อ พุดหยาบ เสียงดัง โดยเขาไม่รู้ว่ามันเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี และถือว่าไม่เสียหาย ก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางลบจากบุคคลอื่น บางคนถูกตีตราจากสังคมทำให้โอกาสกลับมาปฏิบัติให้ดีได้ยากและกลายเป็นบุคลิกภาพที่ติดปึกติดติ

3. การละเมิดกฎเกณฑ์และสิทธิของผู้อื่น พฤติกรรมนี้เริ่มรุนแรงขึ้นจนทำให้ผู้อื่นและสังคมเดือดร้อน เช่น ก้าวร้าวเกร การทำร้ายร่างกายผู้อื่น การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ ซึ่งวัยรุ่นมักทำด้วยความคึกคะนอง ขาดการควบคุมสติ

4. พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับวัย คือ การสนใจเรื่องเพศมากกว่าปกติ การแสดงออกทางเพศไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ปัญหาเหล่านี้นำมาซึ่งปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น และส่งผลเสียสู่สังคมโดยที่เขาไม่รู้ตัว

5. พฤติกรรมการใช้ยาหรือสารเสพติดเป็นพฤติกรรมที่วัยรุ่นใช้หาความสุขหรือแก้ไขความทุกข์ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่รุนแรงมากจนเป็นอาชญากรรมและทำลายอนาคตโดยสิ้นเชิง

พฤติกรรมความเสี่ยงของเด็กโดยพื้นฐาน คือ ความอยากรู้ อยากลองของเด็กเอง เมื่อประกอบกับแรงชักจูงกระตุ้นให้ความเสี่ยงมีโอกากระทำได้ไม่ยาก การริเริ่มทดลองเพื่อรู้ครั้งแรกเป็นพฤติกรรมเสี่ยงเบื้องต้นที่ส่งผลให้มีการกระทำซ้ำ และบางคนมีแนวโน้มที่จะเสี่ยงตลอดไป

ปิ่นทิพย์ ชะเอม (2544: 12 - 22) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมเสี่ยงที่มักเกิดกับวัยรุ่นทั่วไป มีดังนี้

1. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่าง ๆ เป็นช่องทางที่จะไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ ต่อไป เนื่องจากทำให้ขาดสติและไม่สามารถควบคุมตนเองได้ทั้งความคิด การเคลื่อนไหว และการตัดสินใจ

2. การสูบบุหรี่

3. การเสพสารเสพติดชนิดผิดกฎหมายอื่น ๆ เช่น ยาบ้า เป็นต้น

4. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

5. ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย

6. พฤติกรรมต่อต้านสังคม

พฤติกรรมเสี่ยงและทดลองเสี่ยงต่าง ๆ โดยเหตุผลใหญ่ ๆ แล้วก็คือความต้องการแสดงออกหรือโอ้อวด คึกคะนองตามประสาวัยรุ่น พวกเขาจะมีความเป็นผู้นำอยู่ในตัว แต่วัยรุ่นก็จะเป็นพวกที่มีระดับอารมณ์สูง ซึ่งเป็นอารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป ทั้งจากการกระทำของตนเองและเป็นผลกระทบจากการกระทำของผู้อื่น ระดับอารมณ์สูงต่าง ๆ ได้แก่ ความกลัว ความเกลียด ความโกรธ ความเศร้าเสียใจ ความวิตกกังวล และความพึงพอใจ

7. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุติการเรียน

พฤติกรรมเสี่ยงอย่างหนึ่งของวัยรุ่น คือ การหนีเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมเริ่มต้นของการนำไปสู่การออกจากโรงเรียนกลางคัน หรือเรียนไม่จบมัธยมปลาย การหนีเรียนเป็นการกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน และเป็นสาเหตุของการไม่มีเวลาเพียงพอ การขาดข้อมูลในช่วงหนีเรียน การเรียนไม่ทันเพื่อนคนอื่น ๆ ทำให้เนื้อหาและกระบวนการเรียนไม่ต่อเนื่องกัน เกิดผลการเรียนตกต่ำ ไม่อยากเรียน หนีเรียน และเบื่อเรียนมากขึ้น

8. การใช้ยานพาหนะ

พฤติกรรมเสี่ยงในการใช้ยานพาหนะของเด็กนักเรียนมักเกิดจากความคึกคะนองและความประมาท

สหภาพ พูลเกษร (2544: 14) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นว่า อาจพิจารณาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพโดยตรง (Direct Risk Behavior) ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมทางเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น เป็นต้น

2. พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพโดยอ้อม (Indirect Risk Behavior) ได้แก่ การใช้จ่ายลดความอ้วน การขับขี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกนิรภัย

1.1.4 ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง

เบนสัน. (ปิ่นทิพย์ ชะเอม. 2544: 22-23 ; อ้างอิงจาก Benson. 1993: 28) กล่าวถึงตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง (At-Risk Indicators) ไว้ดังนี้

ตาราง 1 ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง (At-Risk Indicators)

พฤติกรรม	ตัวชี้วัด	นิยาม/คำอธิบาย
เหล้า/เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	1. ความถี่ในการใช้แอลกอฮอล์	1. มีการดื่มเหล้า/แอลกอฮอล์ 5 ครั้งหรือมากกว่า ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา
บุหรี่	2. การดื่มแบบผูกพัน	2. มีการดื่มเหล้า/แอลกอฮอล์ 5 แก้ว/ครั้งหรือมากกว่า หรือมากกว่า 1 ครั้งในระยะ 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา
บุหรี่	3. การใช้บุหรี่ในแต่ละวัน	3. มีการสูบบุหรี่ปริมาณ 1 มวนหรือมากกว่าต่อวัน
สารเสพติดชนิดผิดกฎหมาย	4. ความถี่ในการใช้สารเสพติดชนิดผิดกฎหมาย	4. มีการใช้กัญชา เฮโรอีน หรือยาบ้า 6 ครั้งหรือมากกว่า ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
เพศสัมพันธ์	5. การกระตือรือร้นเรื่องเพศสัมพันธ์	5. เคยมีการร่วมเพศมาแล้ว 2 ครั้ง หรือมากกว่า
	6. การไม่คุมกำเนิด	6. มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือคู่นอนไม่คุมกำเนิดอย่างสม่ำเสมอ
การใชยานพาหนะ	7. การขับขี่และการดื่ม	7. มีการขับขี่ยานพาหนะหลังจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2 ครั้งหรือมากกว่า ใน 1 ปีที่ผ่านมา
	8. การขับขี่จักรยานยนต์และการดื่ม	8. มีการขับขี่จักรยานยนต์หรือซ้อนท้ายไปกับคนที่ดื่มแอลกอฮอล์ 2 ครั้งหรือมากกว่าใน 1 ปีที่ผ่านมา
	9. ไม่ใช่เข็มขัดนิรภัย/	9. ไม่ใช่เข็มขัดนิรภัย/หมวกกันน็อค

ตาราง 1 (ต่อ)

พฤติกรรม	ตัวชี้วัด	นิยาม/คำอธิบาย
ภาวะซึมเศร้า/ ฆ่าตัวตาย	หมวกกันน็อค	ทุกครั้งหรือบ่อยครั้งที่สุด
	10. ซึมเศร้า	10. เศร้าหรือซึมเศร้าบ่อยครั้งหรือตลอดเวลา
พฤติกรรมต่อต้านสังคม	11. การพยายามฆ่าตัวตาย	11. เคยฆ่าตัวตาย 1 ครั้งหรือมากกว่า
	12. ความรุนแรง	12. มีการทำลายทรัพย์สินเพื่อความสุข 2 ครั้ง หรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
	13. การต่อสู้เป็นกลุ่ม	13. เป็นส่วนหนึ่งในการต่อสู้ระหว่าง 2 กลุ่ม/แก๊ง 2 ครั้งหรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
	14. มีปัญหากับตำรวจ	14. มีปัญหากับตำรวจ 2 ครั้งหรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
	15. ขโมย	15. ขโมยของในร้านค้า 2 ครั้งหรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการยุติการเรียน	16. ใช้อาวุธ	16. มีการใช้อาวุธทำร้ายคนอื่น 2 ครั้งหรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
	17. การขาดเรียน	17. โดดเรียนอย่างน้อย 2 วัน หรือมากกว่าใน 1 ปีที่ผ่านมา
	18. มีความต้องการยุติการเรียน	18. มีความต้องการยุติการเรียนก่อนจบมัธยมปลาย

ที่มา: ปิ่นทิพย์ ชะเอม. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงกับทุนทางสังคมของวัยรุ่นในเมืองใหม่*. หน้า 22-23 (อ้างอิงจาก Benson, Peter L. (1993). *The troubled journey: A portrait of 6th – 12th grade youth in Minneapolis, MN*: Search Institute. p. 28)

1.1.5 สถานการณ์นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยง

เบนสัน (ปิ่นทิพย์ ชะเอม. 2544: 24; อ้างอิงจาก Benson. 1993 : 29) กล่าวถึงสถานการณ์นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยง ดังนี้

ตาราง 2 สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง

ข้อความบกพร่อง	ความหมาย
1. เดี่ยวดายที่บ้าน	1. เด็กอยู่บ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่อยู่ด้วยเป็นเวลา 2 ชั่วโมงหรือมากกว่าต่อวัน
2. ค่านิยมการตอบสนองตนเอง (Hedonistic Value)	2. เด็กให้ความสำคัญสูงกับค่านิยมการสนองตอบตนเอง
3. การดู TV มากเกินไป	3. เด็กดู TV ถึง 3 ชั่วโมงหรือมากกว่า ต่อ 1 วัน
4. การดื่มในงานเลี้ยง	4. เด็กร่วมงานเลี้ยงที่มีการดื่มกับเพื่อนบ่อยๆ
5. ความเครียด	5. เด็กมีความรู้สึกอยู่ใต้ความเครียดหรือกดดันมากที่สุดหรือตลอดเวลา
6. การถูกประทุษร้ายร่างกาย	6. เด็กรายงานว่ามีเหตุการณ์อย่างน้อย 1 ครั้ง ที่ถูกประทุษร้ายทางกายโดยผู้ใหญ่
7. การถูกประทุษร้ายทางเพศ	7. เด็กรายงานว่ามีเหตุการณ์อย่างน้อย 1 ครั้ง ที่ถูกประทุษร้ายทางเพศ
8. การพึ่งพิงพ่อแม่ ผู้ปกครอง	8. เด็กรายงานว่าพ่อหรือแม่มีปัญหาเคร่งเครียดกับแอลกอฮอล์หรือสารเสพติด
9. การแยกตัวจากสังคม	9. เด็กรู้สึกขาดแรงยึดเหนี่ยวของการเอาใจใส่ การสนับสนุนและความเข้าใจ
10. การกดดันด้านลบจากเพื่อน	10. เพื่อนส่วนมากถูกดึงเข้าไปพัวพันกับการใช้สารเสพติดและ /หรือการมีปัญหาเกี่ยวกับทางโรงเรียนบ่อยๆ

ที่มา: ปิ่นทิพย์ ชะเอม. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงกับทุนทางสังคมของวัยรุ่นในเมืองใหม่. หน้า 24 (อ้างอิงจาก Benson, Peter L. (1993). *The troubled journey: A portrait of 6th – 12th grade youth in Minneapolis*, MN:Search Institute. p. 29)

1.1.6 สาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น

วิลาสินี แดงมะแจ้ง (วิณี ชิตเชิดวงศ์. 2547: 17; อ้างอิงจาก วิลาสินี แดงมะแจ้ง. 2545: 91-92) ได้กล่าวว่า สาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นอย่างรุนแรงและลุกลามเป็นปัญหาใหญ่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น คือ

1. พฤติกรรมของวัยรุ่นปัจจุบันเร็วกว่าสมัยก่อน ไม่ว่าด้านจิตใจ ร่างกายและสังคม เนื่องจากการศึกษา การสื่อสาร สื่อต่าง ๆ และภาวะโภชนาการที่ดีขึ้น

2. วัยรุ่นใช้ชีวิตที่เป็นอิสระมากขึ้น เขาจะไม่อยากให้พ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง เข้ามารวุ่นวายกับชีวิตเขาเหมือนตอนสมัยเด็ก

3. ช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่นมีมากขึ้น การสื่อสารและเวลาที่จะสื่อสาร เพื่อความเข้าใจมีน้อยลง ภาษาที่พูดแทบจะเป็นคนละภาษา

4. เพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดการตัดสินใจมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะเขาต้องการ การแสวงหาความเป็นตัวของตัวเองจากสังคมนอกบ้านมากขึ้น อยากได้รับการยอมรับจากสังคม เพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ เขาจะเลือกที่จะฟังเพื่อนมากกว่าครูและผู้ปกครอง

5. ความยึดมั่นในวัฒนธรรมและศาสนาลดลง กลายเป็นสิ่งล้าสมัย ค่านิยม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเริ่มไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ

6. หญิงหรือชายมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น วัยรุ่นเพศหญิงกล้าแสดงออก และล้มความเสียเปรียบด้านสรีระ โดยไม่เลือกพฤติกรรมว่าเป็นเช่นไร จนตกเป็นเหยื่อของสังคมที่ จ้องฉวยโอกาสและทำลาย

7. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น ค่านิยมการบูชา ความบริสุทธิ์เกือบหมดสิ้นไปในสังคม

8. ค่านิยมของครอบครัว สังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวมัก เป็นครอบครัวเดี่ยว ทุกคนมีภาระหน้าที่การงาน เวลาและความอบอุ่นความผูกพันจึงน้อยลงไปด้วย

9. ระบบสื่อสารสะดวกรวดเร็ว มีสื่อ Internet สื่อลามกอนาจารที่บริการถึง บ้าน ซึ่งยากแก่ครูและผู้ปกครองจะควบคุมดูแลได้ทั่วถึง

1.1.7 ความหมายของวัยรุ่น

สโตน และเชิร์ท (จิราพร เชาว์ประยูร. 2530: 16; อ้างอิงจาก Stone and Church. 1968: 5) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ในระยะนี้เด็กเริ่มให้ความสนใจตนเอง ค้นหาตนเอง แสวงหาค่านิยม และปรัชญาชีวิต และขณะเดียวกันก็มักจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง ส่วนทางด้านจิตใจนั้น วัยรุ่นจะพัฒนาในด้านความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์แตกต่างไปจากวัยเด็ก ทั้งนี้เป็นผล สืบเนื่องมาจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนทาง อารมณ์ จึงมีการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นรัก โกรธ ดีใจ เสียใจ ก่อนข้างจะรุนแรง

ฮอลล์ (มลวิภา ทรงวุฒิสีล. 2526: 249; อ้างอิงจาก Hall. 1904) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นวัยของพายุและความกดดัน วัยรุ่นเป็นวัยของการกระทำที่เหมือนเด็กและเหมือนผู้ใหญ่ด้วย ระยะเวลาของวัยรุ่นจัดว่าเป็นเวลาที่ยาวนาน คือเริ่มตั้งแต่วัยเด็กตอนปลายจนย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นในช่วงวัยรุ่นจึงยังคงมีการแสดงออกถึงการกระทำที่ยังเป็นเด็กอยู่หลายอย่าง แม้ว่า จะเป็นระยะเวลาที่เด็กกำลังเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ก็ตาม วัยรุ่นถูกจัดว่าเป็นช่วงเวลาที่บุคคล ไม่สมควรได้รับการปฏิบัติเยี่ยงเด็ก แต่ก็ยังไม่พร้อมที่จะได้รับการปฏิบัติดังเช่นผู้ใหญ่ ช่วงเวลาจึง คาบเกี่ยวอยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาด้านการปฏิบัติตนอย่างมากมาย

เฮอร์ล็อก (ณัฐกานต์ พลโลหะ. 2545: 5; อ้างอิงจาก Hurlock. 1974) ได้อธิบาย คำ "วัยรุ่น" ว่าตรงกับคำ "Adolescence" ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินว่า "Adolescere" ซึ่งมีความหมายว่า เจริญเติบโต (to grow) หรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ (to grow to maturity) ซึ่งการที่เด็กจะเจริญเติบโตถึงขั้นวุฒิภาวะได้นั้นจะต้องเจริญทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งหมายรวมถึง จะต้องมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และ สติปัญญา

จรรยา ทองถาวร (จักรกฤษณ์ คุปตะพันธ์. 2547: 30; อ้างอิงจาก จรรยา ทองถาวร. 2530: 262) กล่าวว่า วัยรุ่นมาจากภาษาละตินว่า "Adolescence" หมายถึง การเจริญวัยหรือเติบโต ไปสู่วุฒิภาวะทางเพศ วัยรุ่นจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ใหญ่ได้ก็ต่อเมื่อสามารถให้กำเนิดบุตรได้

สุพัตรา สุภาพ (2534: 136) กล่าวว่า วัยรุ่น เป็นวัยเปลี่ยนจากเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว ซึ่งไม้อาจจะกำหนดลงไปให้แน่นอนว่าควรจะสิ้นสุดเมื่อใด แต่ก็พอจะกำหนดได้จากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสำคัญ

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535: 74) กล่าวว่า วัยรุ่นมีอายุระหว่างประมาณ 13 ปี ถึง 20 ปี นับเป็นวัยที่สำคัญที่สุดวัยหนึ่ง เพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กกับผู้ใหญ่ มีพัฒนาการอย่างมากทั้งทางร่างกาย ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ สติปัญญา บทบาท และการปรับตัวทางสังคม ทำให้เกิดความกังวลและสับสนแก่วัยรุ่นได้มาก

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 329) กล่าวว่า ช่วงความเป็นวัยรุ่น (Adolescent) คือ ประมาณอายุตั้งแต่ 12-18 ปี พัฒนาการวัยรุ่นมีลักษณะเด่นในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน เช่น ทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเห็นได้ชัดเจน เป็นช่วงเปลี่ยนวัยหรือเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความอ่อนไหว ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ง่าย

สุชา จันทน์เอม (2540: 136) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ เป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยถือเอาความพร้อมทางร่างกายหรือภาวะสูงสุดขีดของร่างกายเป็นเครื่องตัดสิน ซึ่งในระยะนี้เป็นระยะที่ร่างกายจะมีการเจริญเติบโตของระบบอวัยวะและสามารถทำงานได้เต็มที่ คือ ในเพศหญิงเมื่อมีประจำเดือนมาเป็นครั้งแรก และในเพศชายจะมีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้

จากความหมายของ "วัยรุ่น" ดังกล่าว จึงพอจะสรุปได้ว่า วัยรุ่น หมายถึง ช่วงอายุที่ต่อจากวัยเด็กแต่ไม่ถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

1.1.8 ช่วงอายุของวัยรุ่น

การจะกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นในแต่ละสังคมนั้น จะกำหนดช่วงอายุได้แตกต่างกัน โดยในสังคมที่สลับซับซ้อน ได้รับการพัฒนาแล้ว ช่วงอายุของวัยรุ่นจะอยู่ในช่วงยาวกว่าวัยรุ่นที่

อยู่ในสังคมที่ไม่ซับซ้อน หรือด้อยพัฒนา เนื่องจากวัยรุ่นที่อยู่ในสังคมที่ซับซ้อน เด็กจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าสังคมที่ไม่ซับซ้อน ซึ่งในการเข้าสู่วัยรุ่นนั้น จะเริ่มตั้งแต่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายด้านอื่น ๆ จนถึงระยะสิ้นสุดวัยรุ่น คือ ระยะที่เด็กจบการศึกษา เริ่มมีงานทำ เป็นอิสระทางเศรษฐกิจจากพ่อแม่ โดย ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (ณัฐกานต์ พลโลหะ. 2545: 6; อ้างอิงจาก ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. 2530) สามารถแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะด้วยกัน คือ

1. ระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescent) ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น อยู่ในช่วงอายุ 13-15 ปี วัยรุ่นระยะนี้จะเป็นช่วงของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นระยะนี้จึงมุ่งเข้าหาตัวเอง มีความสนใจในรูปร่างของตน พึ่งพิงการตัดสินใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้จากภายนอกและการเปลี่ยนแปลงร่างกายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางเพศ

2. ระยะวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescent) ระยะวัยรุ่นตอนกลางอยู่ในช่วงอายุประมาณ 15-18 ปี วัยรุ่นระยะนี้เป็นระยะที่ผ่านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้แล้ว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความนึกคิดของวัยรุ่นระยะนี้จะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เด็กระยะนี้จะพ่วงความสนใจเพื่อค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน ฉะนั้นพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นระยะนี้จะชอบอิสระ ชอบทดลอง และต้องการเป็นตัวของตัวเอง โดยมีทัศนคติและค่านิยมของตนเอง ตลอดจนมีการวางแผนในอนาคต นอกจากนั้น ระยะนี้เด็กยังเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามอีกด้วย

3. ระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescent) เป็นระยะวัยรุ่นช่วงสุดท้ายก่อนที่จะเข้าสู่ผู้ใหญ่ ระยะนี้จะอยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี เป็นระยะที่เด็กวัยรุ่นเริ่มจัดรูปแบบของตนเอง เริ่มมีการฝึกความชำนาญในสายอาชีพของตนที่มุ่งหวังจะทำในอนาคต รู้จักตนเองและสามารถเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ของตนเองให้เข้ากับสังคมใหม่ที่ตนอยู่ รู้คุณค่าของชีวิต และสร้างจุดหมายของชีวิต ในระยะนี้การพัฒนาของวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งมักมีการพัฒนาทางด้านจิตใจมากกว่าทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเกี่ยวกับความนึกคิดและปรัชญาชีวิต

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กที่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 อายุ 13-15 ปี จัดเป็นระยะวัยรุ่นตอนต้น

1.1.9 พัฒนาการของวัยรุ่น

มนุษย์มีการเจริญเติบโตตลอดชีวิตทั้งร่างกายและจิตใจ มนุษย์ที่จะสามารถมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข จะต้องมีการพัฒนาที่เหมาะสมรอบด้านตามวัย ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์ รวมทั้งวัยรุ่นด้วยแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ พัฒนาการทางกาย พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคม

และพัฒนาการทางสติปัญญา นุซลดา โรจนประภาพรรณ (2541: 34-42) ได้อธิบายรายละเอียดของพัฒนาการแต่ละด้านของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

1.1.9.1 พัฒนาการทางกาย

การเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านอื่น ๆ วัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตที่ทางโครงสร้างและอวัยวะส่วนต่าง ๆ ทั้งส่วนสูง น้ำหนัก สัดส่วนของร่างกาย และการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศ

1.1.9.2 พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์ของวัยรุ่นเป็นอารมณ์ที่รุนแรง หรือบางที่เรียกว่าเป็นวัย “พายุบุแคม” ซึ่งหมายถึง การมีอารมณ์ที่รุนแรง เชื่อมมั่นในตนเอง มักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อารมณ์ที่เกิดง่ายและรุนแรง จึงทำให้วัยรุ่นง่ายต่อการยุแหย่หรือชักนำให้เกิดความรู้สึกอยากลอง ทั้งในทางที่ดีและที่เลว

ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ที่พบได้บ่อยในวัยรุ่นมี 2 ลักษณะ คือ ความกลัว และความวิตกกังวล ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกได้ต่าง ๆ กัน

1.1.9.3 พัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ระยะวัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางสังคมดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับในวัยเด็ก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของเด็กกับบิดามารดาและการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ ซึ่งเด็กจะจดจำเป็นเยี่ยงอย่าง ครอบครัวยังเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่จะเตรียมเด็กให้ได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่ดี และอบรมเด็กให้เรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ในช่วงระยะวัยรุ่น เด็กชายและเด็กหญิงจะเริ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และพัฒนาความเป็นอิสระจากบิดามารดา แต่ในขณะเดียวกันยังต้องการความรักและการเอาใจใส่อยู่ เด็กวัยรุ่นไม่ต้องการถูกควบคุมจากบิดามารดา แต่ก็ยังต้องการความช่วยเหลือแนะนำ สังคมวัยรุ่นเป็นกลุ่มของเพื่อนร่วมวัย (peer group) เด็กรู้สึกเป็นสุขปลอดภัยและสบาย ในการเล่น เทียว เรียน กิน นอน ทำงาน กับเพื่อนร่วมวัยมากกว่าการปฏิบัติกิจดังกล่าวร่วมกับบุคคลต่างวัย เด็กมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม ยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจของคณะด้วยความเต็มใจและสนิทสนมกับเพื่อนร่วมกลุ่มแน่นแฟ้น การรวมกลุ่มทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่นใจ และกล้าแสดงความคิดเห็นผู้ใหญ่ เด็กจะต่อต้านกรณีที่เขาเห็นว่าไม่ยุติธรรม

1.1.9.4 พัฒนาการทางสติปัญญา

การแบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดออกเป็นขั้นใหญ่ ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ระยะแรกก่อนที่เด็กจะพูดและใช้ภาษาได้ เด็กจะเรียนรู้ทางประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อ หลังจากนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงระดับการใช้ประสาทสัมผัสเพื่อการรับรู้และการเคลื่อนไหวมาเป็นการเตรียมตัวเพื่อใช้กระบวนการคิดในสมอง และเด็กจะมีพัฒนาการทาง

สติปัญญาขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงวัยรุ่น เด็กจะมีความรู้ ความคิด สามารถใช้ภาษาและสัญลักษณ์ได้อย่างถูกต้องกว้างขวางจนสามารถคิดและแก้ไขปัญหาได้โดยอาศัยเหตุผลทางสติปัญญา

จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นมีพัฒนาการอย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้าน มีความพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการใช้ความคิด การใช้เหตุผล การคบหาสมาคมกับคนวัยต่าง ๆ ฯลฯ แต่ขณะเดียวกันพัฒนาการบางด้านก็อยู่ในช่วงวิกฤตของวัย เช่น พัฒนาการด้านอารมณ์ ที่วัยรุ่นยังอยู่ในช่วงของการมีความสับสนทางอารมณ์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539: 336) อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระร่างกาย วัยรุ่นที่จะผ่านช่วงวิกฤตแห่งวัยนี้ไปได้ จะต้องการการดูแลเอาใจใส่ ความรัก ความเข้าใจ จากบุคคลใกล้ชิดเป็นอย่างมาก หากวัยรุ่นนั้น ๆ ได้รับการประคับประคองดูแลเป็นอย่างดีตลอดช่วงวัย เขาย่อมพร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะ แต่หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาตัวต่อสู่กับการสับสนทางอารมณ์ เช่น ไม่ได้ได้รับความรักความเข้าใจ ถูกขัดขวางความคิดที่ต้องการอิสระค่อนข้างสูง หรือต้องอยู่กับครอบครัวท่ามกลางความขัดแย้ง หรือถูกชักจูงให้หลงผิดในเรื่องต่าง ๆ วัยรุ่นนั้น ๆ อาจมีชีวิตที่หักเหจากเส้นทางที่ควรจะเป็น ไปสู่วิถีชีวิตที่ยุ่งยากและสับสนไปจนตลอดชีวิตก็เป็นได้

1.1.10 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวัยรุ่น

ในการที่จะพัฒนาเด็กวัยรุ่นให้เป็นคนที่มีคุณภาพนั้น ควรมุ่งพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กให้เด็กมีความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเนื่องจากเด็กวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การจะพัฒนาเด็กวัยรุ่นจะต้องมีการพัฒนาให้ครบในทุก ๆ ด้าน ตามการเปลี่ยนแปลงของเด็กเช่นกัน เพื่อที่จะทำให้เด็กวัยรุ่นได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

คุณลักษณะของเด็กและเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 มีดังนี้

1. มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีทักษะในอาชีพและการดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น
2. มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง และรู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรมและมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย
4. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและมีความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต
5. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
6. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แอนเดรียส (Andreas. 1989: 162 - C) ศึกษาปัญหาประจำวันของวัยรุ่น สังคม สิ่งแวดล้อมและบทบาทแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยกและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ อายุ 15 - 20 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบ ผลการทดสอบพบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหาด้านการศึกษา มากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ วัยรุ่นที่มีครอบครัวแตกแยกมีสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีตั้งแต่อายุ 8 - 13 ปี มีเพื่อนเป็นแบบอย่างแทนพ่อแม่ มีความต้องการอิสระมาก มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและมีการดื่มสุร่าบ่อยมากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์

จิรพรรณ อินทา (2542: 64) กล่าวว่า จากการศึกษ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในสถาบัน National institute of Child Health Development พบว่า จากปี 1988 วัยรุ่นมีปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ร้อยละ 37.7 และเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 54 ในปี ค.ศ. 1990 และปัจจัยที่ทำให้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นก็อาจจะเนื่องมาจากการมีเพศสัมพันธ์ในอายุที่เร็วขึ้น

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

กฤตยา พันธุ์วิไล (2540: บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อ ด้านสุขภาพ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจร ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจร และเปรียบเทียบความเชื่อ ด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจรของวัยรุ่นที่ขัณฑ์ในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ สถานภาพการศึกษา ประสบการณ์ขับรถยนต์ และประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพ และแบบวัด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearsons Product Moment Correlation Coefficient)

ชุลีพร ศรศรี (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อ สุขภาพของวัยรุ่นที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4, 5 และ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 349 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีเพศ อายุ ผลการเรียน ที่พักอาศัยขณะศึกษาและลักษณะของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ ด้านการบาดเจ็บของร่างกาย การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบกัญชา การ

สุดดมสารระเหย การใช้ยาเสพติด และการมีเพศสัมพันธ์ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการรับประทานอาหารพบว่า วัยรุ่นที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีพฤติกรรมเสี่ยงไม่ต่างกัน และวัยรุ่นที่มีรายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพทุกด้านไม่ต่างกัน ผลการวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะว่า พยาบาลและบุคลากรในทีมสุขภาพควรส่งเสริมให้วัยรุ่นและครอบครัวตระหนักถึงอันตรายและพยายามหลีกเลี่ยงจากพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว โดยเฉพาะวัยรุ่นเพศชาย 16 - 18 ปี มีผลการเรียนระดับต้องปรับปรุงไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาและมาจากครอบครัวขยาย

เนาวรัตน์ กะการดี (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวเผชิญความจริงเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองและลดพฤติกรรมเสี่ยงใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงใช้ยาเสพติด จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มทดลอง หลังสิ้นสุดการทดลอง 1 สัปดาห์ มีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังสิ้นสุดการทดลอง 1 สัปดาห์กับหลังสิ้นสุดการทดลอง 3 สัปดาห์ มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน

2. กลุ่มทดลอง หลังสิ้นสุดการทดลอง 1 สัปดาห์ มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งการประเมินโดยตัวนักเรียนเอง เพื่อน ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา และหลังสิ้นสุดการทดลอง 3 สัปดาห์ มีพฤติกรรมเสี่ยงไม่แตกต่างจากหลังสิ้นสุดการทดลอง 1 สัปดาห์ จากการประเมินโดยเพื่อน ผู้ปกครอง และอาจารย์ประจำชั้น ส่วนการประเมินโดยตัวนักเรียนเองและอาจารย์ประจำวิชา พบว่ามีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. กลุ่มทดลอง หลังสิ้นสุดการทดลอง 1 สัปดาห์ มีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการประเมินโดยตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครอง และอาจารย์ประจำวิชา ส่วนการประเมินโดยเพื่อนและอาจารย์ประจำชั้นไม่แตกต่างกัน

4. กลุ่มควบคุม มีการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมเสี่ยงไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนการทดลองกับหลังสิ้นสุดการทดลอง 1 สัปดาห์ และหลังสิ้นสุดการทดลอง 1 สัปดาห์กับหลังสิ้นสุดการทดลอง 3 สัปดาห์

จารุวรรณ ไพศรี (2544: บทคัดย่อ) สำรวจอิทธิพลระหว่างบุคคลด้านไม่ดี ความเชื่อ อำนาจ ด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ รวมถึงเพื่อหาอำนาจการทำนายระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่น โดยใช้รูปแบบจำลองพฤติกรรมสุขภาพของเพนเดอร์ กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและโรงเรียนอาชีวศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ อย่างละ 2 โรงเรียน จำนวน 447 คน ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่ทางด้านสุขภาพ ครู

ทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบายในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเตรียมเป็นโปรแกรมการลดพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ รวมทั้งปรับกลยุทธ์การสอนสุขศึกษาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนวัยรุ่น นอกจากนี้บิดามารดา ครู โรงเรียน และบุคคลในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพที่จะเกิดกับนักเรียนวัยรุ่น

จริยา น้าทับทิม (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของเยาวชนไทย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนไทยจากพฤติกรรมการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และการออกกำลังกาย ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 76.5 ไม่เสี่ยงร้อยละ 14.5 และเสี่ยงมากร้อยละ 9.0 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา ขนาดครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเอง การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และแบบแผนการใช้บริการสุขภาพ ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ความภาคภูมิใจในตนเอง และแบบแผนการใช้บริการสุขภาพ โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพได้ร้อยละ 24.8 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้คือ ควรสร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเยาวชนให้ตระหนักในคุณค่าชีวิตและดำเนินพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ควรมีการนำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและเครือข่ายเยาวชนมาใช้ในโรงเรียนทุกแห่ง และควรห้ามการโฆษณาชวนเชื่อหรือการส่งเสริมที่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงโดยการขึ้นภาษีบุหรี่และสุรา นอกจากนี้ภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ชุมชน บิดามารดา ควรตระหนักและให้ความสนใจต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวในข้างต้น สรุปได้ว่าสาเหตุที่เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงมาจากปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา และอยู่ในสังคมที่มีสภาพแวดล้อมที่ผลักดันให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อต้านสังคม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อต้านสังคม

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมต่อต้านสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544: 682) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมต่อต้านสังคม (Antisocial Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นฝ่าฝืนลักษณะของพฤติกรรมที่สังคมได้กำหนดไว้ โดยการกระทำนั้นจะต้องเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรืออีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นมีลักษณะที่ฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมจัดได้ว่าเป็นการกระทำที่แสดงถึงความผิดปกติของบุคลิภาพในลักษณะหนึ่ง คนที่มีบุคลิภาพต่อต้านสังคมมักจะมี ความขัดแย้งที่รุนแรงกับผู้ที่มิอำนาจในโรงเรียน หรือผู้มีอำนาจในสังคม อันได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

พฤติกรรมต่อต้านสังคมที่กระทำนั้นอาจจะมีเหยื่อหรือผู้รับเคราะห์จากการกระทำนั้นโดยตรง เช่น การกระทำที่แสดงความก้าวร้าวทั้งทางร่างกายและวาจา การขโมยของ หรือการจู่โจมทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น และอาจจะเป็นการกระทำที่ไม่ต้องมีผู้รับเคราะห์ หากแต่มีผลต่อผู้กระทำพฤติกรรมนั้นโดยตรง เช่น การหนีโรงเรียน การใช้ยาเสพติด เป็นต้น

2.1.2 ลักษณะของพฤติกรรมต่อต้านสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 683) ได้กล่าวถึง ลักษณะของพฤติกรรมต่อต้านสังคมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมต่อต้านสังคมที่แสดงออกในลักษณะของการเผชิญหน้า (overt acts) ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามของบุคคลที่ต้องการที่จะควบคุมสภาพแวดล้อมของเขาโดยตรง โดยเป็นพฤติกรรมที่จะต้องเผชิญหน้าโดยตรงกับเหยื่อหรือผู้รับเคราะห์นั่นเอง เช่น พฤติกรรมการทำร้ายร่างกาย พฤติกรรมการโต้แย้งถกเถียง พฤติกรรมการกลั่นแกล้ง เป็นต้น

2. พฤติกรรมต่อต้านสังคมที่แสดงออกในลักษณะของการแอบซ่อน (covert acts) ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่กระทำโดยไม่ให้ผู้ใดรู้ หรือพฤติกรรมที่กระทำแล้วมีผลร้ายต่อผู้ที่กระทำพฤติกรรมเอง เช่น พฤติกรรมการขโมยของ การโกหก การหนีโรงเรียน การติดยาเสพติด หรือการจู่โจมใส่สิ่งของ เป็นต้น

2.1.3 แนวทางการป้องกันและวิธีการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 693) ได้กล่าวถึง วิธีการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคม ได้แก่ วิธีการพฤติกรรมบำบัด แบนดูรา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544: 693; อ้างอิงจาก Bandura. 1969) ได้เสนอวิธีการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคม โดยมีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ซึ่งอาศัยการประยุกต์มาจากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ตนเอง ขั้นตอนทั้ง 3 มีดังต่อไปนี้

1. ให้ครูตลอดจนตัวเสริมแรงของนักเรียนทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม และในบางครั้งอาจใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม

2. ให้บุคคลที่นักเรียนนั้นชื่นชอบหรือยอมรับ ซึ่งอาจได้แก่ตัวครูเอง หรือเพื่อนของนักเรียนบางคนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม พร้อมทั้งใช้การชี้แนะให้กระทำตามตัวแบบเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบแล้วจะต้องให้รางวัลหรือการเสริมแรงโดยทันที

3. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้นแล้วจะต้องค่อย ๆ ถอดถอนตัวเสริมแรงที่เป็นวัตถุออก พร้อมทั้งพยายามสร้างให้นักเรียนสามารถที่จะควบคุมตนเองได้

สิ่งที่จำเป็นที่สุดในกระบวนการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคมนี้จำเป็นต้องค่อย ๆ ให้สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่อต้านสังคมของนักเรียนน้อยลงที่สุด โดยให้นักเรียน

เพิ่มความสามารถที่จะพัฒนาการควบคุมตนเองจากภายในตนเองให้มากที่สุด พฤติกรรมต่อต้านสังคมก็จะมีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก่อกวน

2.2.1 ความหมายของพฤติกรรมก่อกวน

พฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียน (Disruptive Outburst) หมายถึง พฤติกรรมที่รบกวนห้องเรียน (พรซูลี อาชวอำรุง และสงบ ลักษณะ. 2519: 49-55) รบกวนความสงบ ความเป็นระเบียบในห้องเรียน

2.2.2 สาเหตุของพฤติกรรมก่อกวน

เด็กที่มีพฤติกรรมก่อกวนนั้นมีสาเหตุมาจาก (สมพร สุทัศนีย์, ม.ร.ว. 2523: 45)

1. เรียกร้องความสนใจ เพราะขาดความเอาใจใส่จากพ่อแม่ พ่อแม่มีงานมากเกินไป
2. ขาดความรักความอบอุ่น
3. พ่อแม่รักตามใจ และปกครองลูกไม่เป็น
4. พ่อแม่ไม่ค่อยอยู่บ้าน มักปล่อยให้เล่นตามลำพังเสมอ
5. ไม่มีเพื่อนเล่น
6. มีความคับข้องใจเพราะพ่อแม่บังคับมากเกินไป

2.2.3 ลักษณะของพฤติกรรมก่อกวน

พรซูลี อาชวอำรุง และสงบ ลักษณะ (2519: 49 - 56) กล่าวว่า ลักษณะของเด็กที่มีพฤติกรรมรบกวนความสงบ ความเป็นระเบียบในห้องเรียน มีดังนี้ พุดตะโกนเสียงดัง ชอบทำเสียงดัง โดยการกระแทกของ ทุบโต๊ะ ทำเก้าอี้ล้ม ยกเก้าอี้ทุ่ม เดินออกนอกห้องเรียน เดินไปมารอบห้อง รบกวนการทำงานของเพื่อนโดยการเข้าแทรก และยึดยุดนิ้วมือเพื่อขัดขวางการทำงานของเพื่อน

ผดุง อารยวิญญู (2528: 14) กล่าวว่า ลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ได้แก่ ก่อความวุ่นวาย ก่อปัญหา ฝืนกลางวัน เกียจคร้าน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีความวิตกกังวล หวาดกลัว โหดร้าย ก้าวร้าว พุดผิดปกติ ขี้นั่น เผลวไหล ไม่เอางาน ไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหวอยู่เสมอ

สรุปลักษณะของเด็กที่มีพฤติกรรมก่อกวน คือ เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ อันจะสร้างปัญหาให้แก่ตัวเองและผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของเด็กทำให้ผลการเรียนเลวลง

2.2.4 การแก้ไขพฤติกรรมก่อกวน

สมพร สุทัศนีย์, ม.ร.ว. (2523: 45) ได้เสนอวิธีการแก้ไขพฤติกรรมก่อกวนของเด็ก ไว้ดังนี้

1. ครูจะไม่ให้ความสนใจแก่พฤติกรรมที่ก่อกวนชั้นเรียน นอกเสียจากว่าเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

2. เมื่อมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็ให้ความสนใจหรือให้สิ่งที่เด็กพอใจ

3. อาจจะฝึกให้นักเรียนควบคุมตนเองโดยการตั้งเกณฑ์ไว้ว่า ควรจะมีพฤติกรรมก่อนได้กี่ครั้งในเวลาที่กำหนด

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน

2.3.1 ความหมายของพฤติกรรมหนีเรียน

พยอม อิงคตานุวัฒน์ (2530: 31 - 32) ได้กล่าวว่า การหนีโรงเรียนพบมากในเด็กอายุสูงกว่า 10 ปี โดยมีพฤติกรรมการหนีเรียน คือ นักเรียนจะออกจากบ้านไปตามเวลาที่เคยไปโรงเรียนตามปกติ แต่ไปไม่ถึงโรงเรียน เด็กจะใช้ช่วงระยะเวลาที่ควรอยู่โรงเรียนไปเที่ยวเตร่ตามความพอใจ เช่น โรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ สถานที่เล่นเกมต่าง ๆ เป็นต้น การหนีโรงเรียนจะหนีไปตามลำพังคนเดียวหรือไปเป็นกลุ่มเกินกว่าสองคนจากโรงเรียนเดียวกัน แต่ถึงแม้จะหนีไปตามลำพังคนเดียวก็จะไปเจอพวกหนีเรียนด้วยกันที่มาจากโรงเรียนอื่น ๆ ตามสถานที่ที่มักสูม เด็กหนีโรงเรียนจะมีพฤติกรรมการหนีเรียนอยู่ 2 แบบ คือ แบบที่หนึ่ง ออกจากบ้านและกลับบ้านตรงเวลา พ่อแม่ไม่มีโอกาสรู้เลยว่าลูกหนีโรงเรียนเป็นเดือน ๆ พ่อแม่ยังไม่รู้ มารู้ก็เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น แบบที่สอง หนีโรงเรียนแล้วเลยไม่กลับบ้านสักหนึ่งหรือสองคืนก่อนในระยะแรก ๆ ซึ่งต่อไปจะไม่กลับบ้านหลาย ๆ คืน

ปัทมา เพ็ชรสิงห์ (2530: 19 - 20) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมที่เรียกว่า เป็น “การหนีโรงเรียน” (Truancy) นี้ก็คือ การที่เด็กมีสภาพเป็นนักเรียนแต่ไม่ไปโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือโดยปราศจากเหตุผลอันชอบธรรม และโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

วณิช บรรจง (2531: 10) สรุปการหนีเรียน (Truancy form School) ว่า การหนีเรียนมักเป็นอาการที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างแรง มิใช่ความต้องการของเด็กที่จงใจกระทำเพื่อแยกตัวเองออกจากเพื่อน ๆ และครู แต่การกระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรงที่เด็กได้รับดังกล่าวต่างหากที่ทำให้เด็กจำใจต้องหนีโรงเรียน

ในประมวลกฎหมายการศึกษาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ค.ศ. 1949 บทที่ 12 ตอนที่ 16834 (The California Education Code: State of California, 1949, Article12, Section 16834) นิยามศัพท์คำว่า “เด็กหนีโรงเรียน” ไว้ดังนี้ คือ เป็นเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป และไม่เกิน 15 ปี ซึ่งหยุดเรียนหรือไม่ไปโรงเรียนเกินกว่า 3 วัน โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรและได้รับรายงานว่ามีหนีโรงเรียนเกินกว่า 3 วันขึ้นไปก็จะถือว่าเป็นเด็กหนีโรงเรียนจนเรียกได้ว่าติดนิสัย นอกจากนี้คำว่า “เด็กหนีโรงเรียน” จะไม่ใช่ในความหมายทำนองเดียวกับคำว่า “เด็กหนีออกจากบ้าน” แต่จะใช้เพื่ออธิบายพฤติกรรมที่เด็กนักเรียนไม่ไปโรงเรียนไม่ว่าจะสาเหตุเนื่องจากการที่เขาไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การที่เขาเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับโรงเรียนมาก่อน การไปโรงเรียนสายไม่ทันเวลาหรือแม้กระทั่งการหลบหนีโรงเรียนอยู่เป็นประจำ (Neumeyer. 1955: 232)

บรินแนน จิม (Brennan Jim. 1978: 149 - 152) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการหนีเรียน คือ เด็กที่หนีเรียนอายุระหว่าง 10 - 13 ปี การหนีเรียนไม่ได้เตรียมแผนการไว้ล่วงหน้า ไม่มี

สิ่งของใดติดตัวเลยนอกจากเสื้อผ้าที่สวม และเงินจำนวนเล็กน้อย เด็กที่อายุน้อยจะใช้เวลาหรือการใช้บริการขนส่งสาธารณะ เด็กที่อายุมากจะโบกรถหรือนั่งรถไปกับเพื่อน เด็กจะไปกับเพื่อนที่มีนิสัยเหมือนกันและเพศเดียวกัน การหนีเรียนส่วนใหญ่จะไปนอนค้างบ้านเพื่อนหรือบ้านญาติ เด็กหนีเรียนส่วนมากไปมั่วสุม มีการขโมยเล็ก ๆ น้อย ๆ ร้อยละ 30 ขโมยสิ่งของใหญ่ร้อยละ 15 ขายกัญชาร้อยละ 20 ขายยากระตุ้นประสาทต่าง ๆ ร้อยละ 11

2.3.2 สาเหตุของพฤติกรรมหนีเรียน

ศุภาสินี กังวาลเนาวรัตน์ (2532: 73-75) กล่าวว่า สาเหตุของการหนีโรงเรียนมีได้หลายประการ อาจจะเนื่องจากสาเหตุเดียวหรือหลายสาเหตุก็ได้ สาเหตุที่สำคัญ ได้แก่

1. ครอบครัวและทัศนคติของบิดามารดาต่อการศึกษาของบุตร ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดความเข้าใจต่อเยาวชน ครอบครัวขาดระเบียบวินัย ครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ ครอบครัวที่มีการลงโทษเด็กอย่างรุนแรง เมื่อเด็กกระทำผิด ครอบครัวยากจน ลักษณะครอบครัวดังกล่าวนี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อบุคลิกภาพและการปรับตัวของเยาวชนทั้งสิ้น

บิดามารดาบางรายมีทัศนคติในทางลบต่อโรงเรียน ต่อครู ต่ำหนี่โรงเรียนและครูต่อหน้าเยาวชน ให้เยาวชนขาดความเชื่อถือโรงเรียนและครู ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน บิดามารดามีความคิดว่า เยาวชนควรจะได้ช่วยเหลือครอบครัว ทำงานบ้าน และทำงานหาเลี้ยงชีพเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าการศึกษา การศึกษาในระดับที่เยาวชนสามารถอ่านออกเขียนได้นั้นเพียงพอสำหรับพวกเขาแล้ว

2. เยาวชน เยาวชนมีความรู้สึกไม่ชอบเรียนบางวิชา เนื่องจากตัวเองไม่ถนัด ไม่เข้าใจหรือบางครั้งเรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความรู้สึกเบื่อเรียน การมาโรงเรียนสายเกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีปมด้อย อันเนื่องมาจากฐานะทางบ้านยากจนหรือปมด้อยทางรูปร่าง หน้าตา ถูกเพื่อนล้อเลียนบ่อย ๆ เป็นต้น

3. เพื่อน วัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบแสวงหาความแปลกใหม่ ชอบคึกคะนอง ชอบสนุก ชอบทดลอง และเป็นวัยที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนสูงมาก ในครั้งแรกที่เยาวชนหนีโรงเรียนอาจเนื่องมาจากการเอาแบบอย่างเพื่อน ถูกเพื่อนชักจูง ถ้าเยาวชนไม่ยอมหนีโรงเรียนตามเพื่อนที่ทำทนายก็จะถูกเพื่อนสบประมาทว่าขี้ขลาดตาขาว เยาวชนมีความรู้สึกว่าการหนีโรงเรียนทำให้ตัวเองมีอิสระมากขึ้นและมีความพึงพอใจ ถึงแม้ว่าตัวเองจะถูกลงโทษก็ตาม ถ้าการหนีโรงเรียนครั้งแรกของเยาวชนได้รับความพึงพอใจ ในครั้งต่อ ๆ ไป เมื่อเยาวชนประสบปัญหาความเบื่อหน่ายในการเรียนก็จะหาทางออกโดยการหนีโรงเรียนดังกล่าว

4. โรงเรียน เยาวชนมีปัญหาในการปรับตัวต่อระเบียบของโรงเรียนและต่อครู ระเบียบ กฎเกณฑ์ของโรงเรียนที่ค่อนข้างเก่ามิได้ปรับปรุงให้เข้ากับธรรมชาติของวัยรุ่น และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในปัจจุบัน ครูผู้สอนค่อนข้างดุด เข้มงวด ไม่เข้าใจวัยรุ่น วิธีการสอนของครูไม่ดึงดูดความสนใจของเด็กหรือสอนแล้วเด็กไม่รู้เรื่อง เป็นต้น

จริยา วัฒนโสภณ (2540: 4-5) กล่าวถึงการที่เด็กไม่อยากไปโรงเรียนนั้นย่อมมีสาเหตุที่แน่นอนและสาเหตุของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ สรุปได้ดังนี้

1. ในเด็กเล็ก

1.1 ทางด้านและท่าทีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ปกป้องช่วยเหลือจนเกินไป เด็กมีเงื่อนไขต่อรองกับผู้ใหญ่ เนื่องจากผู้ใหญ่ชี้ช่อง ล่อ ดึงสินบน จึงตัดสินใจว่าจำเป็นต้องมีเงื่อนไข

1.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน เพื่อน ครู เด็กอาจถูกเพื่อนแหย่หรือล้อเลียน รังแก ช่มชู้ กลั่นแกล้ง เด็กที่มาจากครอบครัวต่าง ๆ กัน การสื่อสารภาษาจะต่างกัน

1.3 ความไม่พร้อม การพัฒนาการช้ากว่าวัยเดียวกันในโรงเรียน

2. ในเด็กโต ส่วนมากเคยไปโรงเรียนได้ตามปกติแล้วอยู่ ๆ เกิดไม่อยากไปโรงเรียน หลักเลียงหลายวิธีจนเป็นปัญหาการกลัวโรงเรียน สาเหตุมาจาก

2.1 การเรียน บทเรียนที่ยากขึ้นระดับความสามารถต่ำ อาจจะปัญญาอ่อนข้างที่บอเรียนได้ในชั้นต้น ๆ แต่เมื่อเรียนสูงขึ้นกลัวสอบตก กลัวถูกเรียกให้ยืนตอบคำถาม หรือทำการบ้านไม่ได้ และอาจเคยถูกลงโทษเพราะการเรียนไม่ดี ต้องซ่อมหลายวิชา

2.2 ถูกเพื่อนแกล้งหรือเข้ากับเพื่อนไม่ได้ อาจมีกรณีพิพาทกันจนถูกเพื่อนแยกจากกลุ่ม เป็นต้น

2.3 อาจถูกลงโทษหรือถูกเพ่งเล็งในเรื่องการทำผิดกฎและระเบียบต่าง ๆ เช่น แต่งตัวไม่ถูกระเบียบโรงเรียน ผมยาว ฯลฯ

2.3.3 การป้องกันแก้ไขพฤติกรรมหนีเรียน

จารุวัตร เพียรชัย (2541: 65-66) เสนอแนะการแก้ปัญหาหนีเรียนดังนี้

1. ผู้ปกครองของนักเรียนควรเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านให้นักเรียน เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นระหว่างการเดินทางมาโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การหนีเรียน เช่น การตื่นสายทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน การได้พบปะกับเพื่อนนอกโรงเรียน การถูกชักจูงให้ไปที่อื่นหรือทำกิจกรรมอื่นที่ชอบมากกว่า ผู้ปกครองนักเรียนควรมีเวลาดูแล ติดตาม กวดขัน สร้างเสริมช่วยเหลือ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนบรรลุความสำเร็จในการเรียน มีความเชื่อมั่นในการเรียน มีความอดุสาหะ สร้างเสริมความมีวินัย จัดเตรียมความพร้อมให้เกิดแก่เด็ก สร้างความตระหนักต่อหน้าที่ สร้างวินัยการตรงต่อเวลา สร้างความเข้มแข็งของจิตใจ จัดหาทุนให้เรียนตามสมควร สร้างเสริมค่านิยมในการประหยัดอดออม ให้การสนับสนุนในการปรับตัวเพื่อสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้รับความอบอุ่น ความรัก ความไว้วางใจ การรับรู้ได้ว่ามีความปลอดภัย มั่นคง มีความหวังในความสำเร็จของชีวิต เป็นที่ยอมรับของสังคม มีคุณค่าและศักดิ์ศรีในสังคม

2. โรงเรียนควรวางระเบียบการรับนักเรียนที่ชัดเจน โดยเน้นรับนักเรียนที่มีบ้านอยู่ใกล้โรงเรียนหรือมีการจัดพื้นที่บริการนักเรียนที่เหมาะสม พร้อมทั้งทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาเป็นราย ๆ และหาวิธีช่วยเหลือให้นักเรียนมีกำลังใจในการมาเรียน ร่วมมือกับผู้ปกครองปรับปรุงพฤติกรรมนอน การเดินทาง การสร้างเสริมให้เกิดรักษาในวินัยตนเองของนักเรียน โรงเรียนควร

มีการพัฒนากระบวนการสอน นิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนพัฒนาตนเอง กระตุ้นเตือนให้ครูสำนึกในหน้าที่ วินัยและจรรยาบรรณครู ให้มีการศึกษา แก้ปัญหา ช่วยเหลือ นักเรียนร่วมกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มอย่างใกล้ชิดในการสร้างเสริมให้นักเรียน รู้หน้าที่ของตน ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีค่านิยมที่ดีงาม ปรับปรุงพัฒนาและรู้จัก พึ่งตนเอง

3. นักเรียนควรศึกษาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สังคม มุ่งหวัง พร้อมทั้งใส่ใจให้ความร่วมมือกับการฝึกอบรม ปฏิบัติงานให้เกิดทักษะชีวิตที่ดีงามทั้งในด้านการรักษาระเบียบวินัยของตนเองและทางโรงเรียน การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน มีความ อุดสาหะพากเพียรศึกษาหาความรู้ทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน ควรตรงต่อเวลา การรู้จัก ประหยัด อดออม อดทน อดกลั้น ความเป็นผู้มีสัมมาคารวะ ความเชื่อมั่น และเป็นตัวของตัวเอง มีการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีสติสัมปชัญญะ

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น

2.4.1 พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมปกติที่มนุษย์ พึงแสดงและมักเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและอาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับผู้อื่น

ปรีชา วิหคโต (2524: 24-28) ได้สรุปผลการสำรวจปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่ปรากฏให้เห็นค่อนข้างมาก มีลักษณะ 6 ประการ คือ

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น การไม่ทำการบ้าน เกียจคร้าน ไม่ทำงานที่มอบหมาย ไม่สนใจการเรียน สอบตกเสมอ
2. แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีและไม่เหมาะสมกับครูอาจารย์ ไม่เชื่อฟัง ก้าวร้าว นินทา
3. พฤติกรรมก่อวุ่นชั้นเรียน เช่น คุยกับเพื่อน เดินไปมาในห้องเรียน
4. ปัญหาสุขภาพ เช่น เจ็บป่วยบ่อย ๆ ร่างกายพิการ
5. พฤติกรรมบุคลิกภาพ ได้แก่ เก็บตัว ซึม เหงา ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก ตกใจง่าย หวาดกลัว

6. พฤติกรรมก้าวร้าว เช่น ก่อการทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม ทำลาย สิ่งของ พกพาอาวุธในโรงเรียน ทำผิดเกี่ยวกับทางเพศ สุมบุหรี่ เสพสิ่งเสพติด ดื่มสุรา แต่งกายไม่ ถูกระเบียบ ลักขโมย พุดปด

มิลเลอร์ (ณัฐวัตร ลุนหงส์. 2544: 20; อ้างอิงจาก Miller. 1958: 53-63) ได้นำ ทฤษฎีของของโคเฮนมาศึกษาโดยใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาวิเคราะห์การกระทำผิดของเด็ก วัยรุ่น เขาสรุปว่า การทำผิดของเด็กมีองค์ประกอบอยู่ 6 ประการ ดังนี้

1. ขอบหาความลำบากใส่ตัว (Trouble) โดยการสร้างเรื่องหรือก่อความ วุ่นวายขึ้นในชุมชนหรือสังคม โดยเฉพาะกับบุคคลผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น ครู อาจารย์ ตำรวจ

2. ขอบหาความรุนแรงและดุดัน (Toughness) เด็กเห็นว่า ความเป็นลูกผู้ชาย ต้องใช้กำลัง ส่วนใหญ่เลียนแบบจากภาพยนตร์ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นทั่วไปในกลุ่มของวัยรุ่น แต่ได้รับการแนะนำอบรมที่ดี การแสดงออกจะแตกต่างกัน

3. ขอบความโอ้อำ (Smartness) แสดงออกถึงความสำเร็จในแง่ของวัตถุ เช่น แต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาแพง ฟุ่มเฟือยเพื่อให้ทันสมัยนิยม โดยไม่คำนึงถึงว่าจะหามาด้วยวิธีใด

4. ขอบความตื่นเต้นหวาดเสียว (Exitement) ชอบการผจญภัย หนีเที่ยว หนีโรงเรียน การฝ่าฝืนกฎระเบียบ มีพฤติกรรมเกี่ยวกับอบายมุขต่าง ๆ

5. ขอบเชื่อถือโชคชะตา (Fate) เด็กจะปิดความรับผิดชอบจากผลที่เกิดจากการกระทำของตนไปยังโชคชะตาซึ่งถือว่าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งค่านิยมประเภทนี้มีอิทธิพล จึงผลักดันให้เด็กอยู่ในสภาพที่ตั้งตนอยู่บนความประมาท

6. ขอบปกครองตนเอง (Autonomy) จะแสดงออกถึงความรักอิสระจนเกินขอบเขตไม่ต้องการให้ใครมาเอาใจใส่ดูแลควบคุมความประพฤติ ซึ่งได้พิจารณาในแง่จิตวิทยาแล้วอธิบายได้ว่า การแสดงออกของเด็กเหล่านี้ก็เพื่อทดสอบความเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง หรือในทางตรงกันข้ามคือต้องการให้เอาใจใส่ดูแลตน เพราะฉะนั้นการที่เด็กหนีโรงเรียนออกจากบ้าน นอกจากต้องการอิสระแล้วยังเป็นการทดสอบความเข้มงวดหรือต้องการเรียกร้องความสนใจ เอาใจใส่จากผู้ปกครองอีกด้วย

2.4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น

ซัทเธอร์แลนด์ (ปรียาพันธ์ เภาวิวัฒน์. 2538: 18; อ้างอิงจาก Sutherland. 1974: 75 - 77) เสนอทฤษฎีว่าด้วยความประพฤติที่ได้จากการเรียนรู้ (Learned Delinquency Behaviour) และได้รับมาจากกระบวนการในชีวิตของบุคคลที่อยู่รวมกลุ่ม โดยกล่าวว่า ความประพฤติไม่ว่าดีหรือชั่วเป็นสิ่งที่เรียนรู้มาตั้งแต่เด็ก ๆ สืบต่อมาเรื่อย ๆ จนตลอดชีวิต ความประพฤติผิดจึงมีรากฝังลึกอยู่ในประสบการณ์ชีวิตของบุคคล เพราะอุปนิสัยของคนเป็นผลมาจากความเป็นมาตั้งแต่เด็ก ส่วนอัตราการกระทำผิดมาน้อยเพียงไรนั้น เป็นผลจากการคบหาสมาคมกับบุคคลในกลุ่มและการที่บุคคลเรียนรู้จากกลุ่มนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

ประมวล คิตคิดสัน (2520: 165 - 166) กล่าวถึง ธรรมชาติปัญหาของวัยรุ่นในการสร้างเอกลักษณ์ว่า ปัญหาที่ทำให้วัยรุ่นมีความสับสนในการแสวงหาเอกลักษณ์ของตน ได้แก่ ขาดผู้แนะแนวทางในการค้นหาตัวเอง การรับรู้ภาพพจน์ที่เกี่ยวกับตนเองอย่างสับสน เช่น คิดว่าตนเองมีลักษณะอย่างหนึ่ง แต่ในสายตาของบิดามารดาหรือเพื่อนกลับเป็นอีกอย่างหนึ่ง อาจทำให้ตนเองรู้สึกว่ามีภาพพจน์ที่ด้อยศักดิ์ศรี ทำให้หมดกำลังใจและท้อถอย

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2527: 89 - 90) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ว่า แต่ละบุคคลมีลักษณะอารมณ์ประจำตัว เช่น บางคนไม่โหยงาย บางคนใจร้อน บางคนใจเย็นและบางคนชอบสนุก สิ่งที่ทำให้บุคคลมีอารมณ์ต่างกัน คือ พันธุกรรม

สรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม นอกจากพันธุกรรมแล้ว สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ล้วนส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งสิ้น ตั้งแต่บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดที่สุด เช่น ครอบครัว พ่อแม่ ครู เพื่อน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมและการกระทำของบุคคลที่เด็กเห็นอยู่ตลอดเวลา และสิ่งที่ถ่ายทอดให้เด็กเห็นผ่านทางสื่อมวลชน

ดังนั้น ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นมีดังนี้

2.4.2.1 ปัจจัยด้านครอบครัว

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2534: 25 - 30) กล่าวถึงบทบาทของบุคคลในครอบครัวในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สมาชิกทุกคนจะมีบทบาทที่สังคมกำหนดให้เป็นแนวทางปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน บทบาทของบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย บทบาทและหน้าที่ของมารดา จะเป็นผู้อบรมดูแลบุตรให้มีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ เป็นที่พึ่งของบุตร ไม่เปรียบเทียบบุตรของตนเองกับบุตรของคนอื่นในทางที่จะทำให้บุตรเกิดปมด้อย หรือกระทบกระเทือนใจ ไม่ทุบตีบุตรโดยไม่มีเหตุผล หรือเกินกว่าเหตุ ถ้าบุตรทำความดีก็จะชมเชยเพื่อเป็นกำลังใจ บทบาทของบิดามารดาจะต้องเป็นผู้ให้ความรักความห่วงใย และความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ทอดทิ้ง ไม่ใช่อารมณ์

2.4.2.2 ปัจจัยด้านโรงเรียน

ณัฐวัตร ลุนหงส์ (2544: 31 - 32) โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาเป็นการเตรียมและนำบุคคลเข้าไปสู่ชีวิตที่ดีงาม พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และด้านจิตใจ รวมทั้งการสร้างสรรค์ทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในสังคม ซึ่งการศึกษาจะช่วยให้เด็กบรรลุเป้าหมายนั้นได้หรือไม่ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับโรงเรียนนั่นเอง ดังนั้นครูอาจารย์จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ให้การศึกษแก่เด็ก โดยที่เด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลาส่วนมากอยู่ในโรงเรียน ครูจึงเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กรองจากบิดามารดา และเป็นบุคคลที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพโดยรอบด้านแก่เด็ก โรงเรียนและครูจึงถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณธรรม จริยธรรม ครูที่รู้จักและเข้าใจเด็กเป็นรายบุคคลว่า เด็กมีพัฒนาการแต่ละด้านเป็นอย่างไร รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้ปัญหา และความต้องการของเด็ก เพื่อที่จะปฏิบัติตัวต่อเด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ให้ความรักความเอาใจใส่เด็กอย่างเท่าเทียมกัน มีความคงเส้นคงวาในการอบรมสั่งสอนเด็ก มีความยุติธรรม จะช่วยให้เด็กปรับตัวได้ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อครู ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วย ในทางกลับกัน โรงเรียนอาจจะกลายเป็นปัจจัยที่ส่งผลด้านลบกับเด็กได้ เช่น ในบรรยากาศที่ครูห่างเหินต่อระเบียบวินัย การปกครองในโรงเรียนใช้ประชาธิปไตยไม่ถูกต้อง การทำโทษเด็กอย่างไม่เหมาะสม หรือครูไม่เข้มงวด ปล่อยปละละเลยจนเด็กไม่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง หรือครูขาดความรู้ทางจิตวิทยา ไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่มีวิธีการสอนที่เหมาะสม ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ยากเกินความสามารถ หรือให้ทำกิจกรรมโดยมิได้ศึกษาสภาพทางครอบครัว หรือมิได้

คำนึงถึงหลักการให้รางวัลและการชมเชย อาจทำให้เด็กประสบความล้มเหลวเกิดความท้อแท้ ไม่อยากทำอะไรอีกต่อไป การลงโทษด้วยวิธีที่ไม่เหมาะสมและอยู่ติดกรรมกับนักเรียนเป็นการทำลายความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการทำลายศักดิ์ศรีของนักเรียน อาจเป็นการผลักดันให้นักเรียนมีการกระทำผิดเร็วยิ่งขึ้นทางหนึ่งด้วย

2.4.2.3 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน

กิตติกร มีทรัพย์ (2529 : 237 - 238) กล่าวว่าอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักเรียนวัยรุ่นมีทั้งทางดี และไม่ดี สามารถสรุปได้ 3 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านการเตรียมตัวประกอบอาชีพ และการครองตนในสังคม อิทธิพลของเพื่อนที่มีต่อการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น เช่น ถ้านักเรียนวัยรุ่นคบเพื่อนที่เป็นกลุ่มคองแก่เรียน กลุ่มเพื่อนก็จะชักนำให้สนใจเอาใจใส่ ขยัน อดทน และขวนขวาย แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน อิทธิพลกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการครองตนในสังคมของนักเรียน ได้แก่ ด้านวิธีการแต่งกาย สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนต่างเพศ การร่วมกิจกรรมทางสังคม การออกนอกลู่นอกทาง การไปงานสังสรรค์ การดื่มสุราและการใช้ยาเสพติด เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงลักษณะการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น สรุปได้ดังนี้

1. การสมยอมต่อกลุ่ม กฎเกณฑ์ของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมากที่ทุกคนต้องถือปฏิบัติ ผู้ใดไม่เห็นด้วยกับเกณฑ์จะแยกตัวออกไป ที่รวมกลุ่มกันได้นั้นจะต้องมีความคิดความรู้สึกและรสนิยมอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน
2. เข้ากลุ่มโดยถือตนเองว่าเด่นกว่าคนอื่น หมายถึง ความพยายามที่จะให้กลุ่มรับตน โดยจะปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เพื่อจะได้ยอมรับต่อไป
3. เข้ากลุ่มโดยความเข้าใจกลุ่ม หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับกลุ่มให้ได้
4. เข้ากลุ่มเพื่อเอาชนะกลุ่มโดยลักษณะขว้างโลก เป็นลักษณะการเอาชนะกลุ่มหรือต้องการนำกลุ่มไปตามความคิดของตนเอง วัยรุ่นตอนต้นจะมีลักษณะขว้างกลุ่มมากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย
5. เข้ากลุ่มเพื่อนต่อต้านอำนาจผู้ใหญ่ การต่อต้านอำนาจผู้ใหญ่อาจถือได้ว่าเป็นธรรมชาติ เพื่อแสดงความรู้สึกอิสระ เป็นตัวของตัวเอง หรือเพื่อความสนุกสนาน บางครั้งนำไปสู่ความวุ่นวาย โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นจะไม่ฟังเหตุผล ในด้านหนึ่งของการต่อต้านผู้ใหญ่ของกลุ่มวัยรุ่นถือว่าเป็นศักยภาพเพื่อการปรับตัวที่ดีในสังคม ถ้าหากการต่อต้านนั้น ๆ อยู่ในกรอบของเหตุผล

2.4.2.4 ปัจจัยด้านสื่อมวลชน

ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าทั้งครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน ต่างก็มีบทบาทสำคัญร่วมกันต่อการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ สำหรับสื่อมวลชนอันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ พบว่ามีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมมาก ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด จริยธรรม ความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ จาก

การสำรวจพบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากเด็ก โดยวัยรุ่นตอนต้นอายุ 10 - 15 ปี ชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน; อรพินทร์ ชูชม ; และสุภาพรณ์ ลอยด์. 2529: 3) กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ดึงดูดความสนใจเด็กได้ดีเพราะให้ทั้งภาพและเสียง จึงมีอิทธิพลที่จะติดฝังในความรู้สึกนึกคิดมากกว่าสื่อมวลชนที่ถ่ายทอดเพียงด้านใดด้านหนึ่ง เช่น วิทยุ หนังสือ นักวิชาการจำนวนมากเห็นว่า ภาพที่โทรทัศน์เสนออาจจะสะท้อนความจริงในสังคมหรือไม่ก็ได้ การที่เด็กดูโทรทัศน์ทุกวัน ภาพต่าง ๆ ที่เสนอออกมาจะค่อย ๆ ซึมซาบเข้าไปกลายเป็นทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อในที่สุด

สมปอง จันทรมานิตย์ (2536: 34 - 35) กล่าวถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นว่า วิทยุ โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยรุ่นมากที่สุดในวันหนึ่ง ๆ นักเรียนวัยรุ่น และผู้ปกครองมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการชมรายการโทรทัศน์ และรายการบันเทิงต่าง ๆ แสดงให้เห็นค่านิยมแบบต่าง ๆ แต่ในบางครั้งรายการเหล่านี้เป็นเพียงจินตนาการของนักเขียนซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความเป็นจริง ละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นถึงบทบาทของพระเอกนางเอกที่เด่นชัด เช่น พระเอกต้องเป็นผู้นำ บางครั้งสุภาพ บางครั้งก็ก้าวร้าวแล้วแต่บท แต่สิ่งสำคัญ คือ พระเอกจะต้องเป็นคนมีเสน่ห์เป็นที่หมายปองของคนส่วนมาก

2.4.2.5 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ประดินันท์ อุปรมัย (2532: 65 - 66) กล่าวสรุปอิทธิพลของชุมชนต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นว่า ชุมชนเป็นต้นแบบของพฤติกรรมเพราะนักเรียนวัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในชุมชน จึงพยายามเลียนแบบเพื่อตนเองจะได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ถ้าหากนักเรียนวัยรุ่นได้ต้นแบบที่ดีก็จะมีพฤติกรรมดี หากได้ต้นแบบไม่ดีพฤติกรรมก็จะเบี่ยงเบนไป อิทธิพลบางอย่างของชุมชนสนับสนุนให้นักเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมบางประเภท เช่น ชุมชนที่มีการแข่งขัน ชาวชุมชนทำงานแข่งกับเวลามีเวลาในการทำสิ่งต่าง ๆ น้อยจะส่งเสริมให้นักเรียนวัยรุ่นเป็นคนมีพฤติกรรมเร่งรีบ ชุมชนขัดขวางพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียนวัยรุ่น เช่น นักเรียนที่อยู่ในชุมชนแออัด แม้จะพยายามสร้างเอกลักษณ์ที่ดีของตนเอง เหล่านั้นไว้ได้ ชุมชนช่วยปลูกฝังค่านิยม คือ แนวความคิดต่าง ๆ ของชุมชนมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการปลูกฝังค่านิยมแก่นักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านความประพฤติและการวางแผนประกอบอาชีพของตนในอนาคต เป็นต้น

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแข่งขันบนทางหลวง

2.5.1 ลักษณะของรถจักรยานยนต์ที่ใช้ในการแข่งขันบนทางหลวง

จิตินพ ภูประเสริฐ (2542: 26 - 28) รถจักรยานยนต์ที่ใช้ในการขับขี่เพื่อการแข่งขันกันบนทางหลวงนั้น เป็นรถจักรยานยนต์ธรรมดาที่มีขายกันทั่วไปตามท้องตลาด แต่ได้รับการปรับแต่งให้มีรูปลักษณะที่โดดเด่นและมีสมรรถนะความเร็วและความแรงของเครื่องยนต์มากกว่าปกติที่ใช้กันโดยทั่วไป ทั้งนี้ การปรับแต่งรถมีหลายระดับตามกำลังความสามารถและกำลังทรัพย์ของผู้แข่งขัน

การปรับแต่งรถจักรยานยนต์ในการแข่งขันสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น ปรับแต่งเสื่อสูบ ฝาสูบ กล้องไฟ เปลี่ยนล้อแม็ก เปลี่ยนน้ำมันดิสเบรค ฝ่าท่อไอเสียให้มีเสียงดังเพื่อดึงดูดความสนใจ รูปลักษณ์ภายนอกของรถจักรยานยนต์ก็ได้รับการปรับแต่งด้วย เช่น สีของรถจะมีสีฉูดฉาดบาดตา ใช้สีสะท้อนแสง ติดฉลากลึงที่มีสีสวยและมันวาว ให้เห็นสะดุดตาในระยะไกล มีการติดสติ๊กเกอร์เป็นรูปเฉพาะของทีม และมีการถอดป้ายทะเบียนออก

ลักษณะของตัวถังของรถ โดยเฉพาะบริเวณถังน้ำมัน จะได้รับการปรับแต่งให้เล็กกว่ามาตรฐานเพื่อให้มีความลู่ลม ยางและตัวล้อรถก็มีลักษณะเล็กกว่ามาตรฐานด้วย สายคันเร่งจะเป็นชนิดที่ปรับระดับได้ ไม่ต้องออกแรงในการบิดมาก ทั้งนี้เบรคและครัชก็ปรับแต่งให้มีลักษณะเช่นเดียวกับรถจักรยานยนต์ที่ใช้ในการแข่งขันจริง

นอกจากนี้รถจักรยานยนต์ที่นิยมใช้ในการแข่งขันมีหลายยี่ห้อและหลายรุ่น แต่มักจะมีขนาดเล็กประมาณ 125 - 150 CC เช่น ยี่ห้อคาวาซากิ ฮอนด้า ยามาฮ่า และซูซูกิ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การปรับแต่งรถจักรยานยนต์เป็นความพยายามที่จะแต่งเลียนแบบรถจักรยานยนต์ที่ใช้แข่งในสนามจริง การแต่งสามารถแต่งได้หลากหลายถ้ามีกำลังทรัพย์มาก แต่ถ้ากำลังทรัพย์น้อยก็สามารถปรับแต่งเพียงบางส่วน แต่ที่สุดของการปรับแต่งนั้นคงจะเน้นให้รถจักรยานยนต์มีกำลังแรงเพื่อจะทำความเร็วให้สูงสุด และตัวเครื่องของรถมีน้ำหนักเบาเพื่อลู่ลม

2.5.2 วันเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการแข่งขัน

ฐิตินพ ภูประเสริฐ (2542: 28) เวลาที่นิยมใช้แข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวงมักเป็นเวลากลางคืน และเลือกถนนที่มีรถผ่านไปมาน้อย ไม่พลุกพล่าน เวลาที่เริ่มการแข่งขันเป็นประมาณ 22.00 น. จนกระทั่งถึงเที่ยงคืน หรือบางครั้งอาจถึงสว่าง ถ้าต้องเดินทางไปแข่งในที่ที่ไกลออกไป วันที่นิยมแข่งขันและมีคนมาร่วมมาก คือ วันอังคาร วันศุกร์และวันเสาร์ วันสุดสัปดาห์มักเป็นวันที่ว่างจากงานประจำ ทำให้มีเวลาว่างมากพอที่จะทำกิจกรรมตามความสนใจ เป็นวันที่มีคนเข้าร่วมมากที่สุด และมีคนมาดูมากเช่นเดียวกัน

ถนนหลวงที่มักใช้ในการแข่งขัน ได้แก่ ถนนคลองเตยถึงช่องนนทรี ถนนวิภาวดีรังสิต ช่วงแยกสุทธิสารถึงสี่แยกลาดพร้าว ถนนรามอินทราบริเวณสี่แยกหลักสี่ ถนนบรมราชชนนี ถนนวงแหวน ช่วงดลิ่งชันบางบัวทอง ถนนศรีอยุธยา ถนนเพชรบุรี เป็นต้น

2.5.3 ลักษณะพฤติกรรมการแข่งขัน

ฐิตินพ ภูประเสริฐ (2542: 28) ผู้ขับขี่จะมีลักษณะการขับขี่ที่โลดโผน ใช้ความเร็วสูง การขับขี่จะขับไป ๆ มา ๆ ในบริเวณเดียวกัน 2 - 3 เที้ยว ท่าทางการขับขี่จะโดดเด่น เพราะจะนอนบนเบาะ หรือก้มตัวต่ำให้ไหลหน้าแค่ว่าจะมองเห็นทิศทาง เพื่อหลบแรงต้านที่ทำให้เกิดการปะทะลม การขับขี่รถจักรยานยนต์จะใช้ความเร็วสูงที่สุด โดยไม่ค่อยคำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น หากมีเหตุฉุกเฉินเป็นไปได้ที่อาจหยุดรถไม่ทันทั่วทั้งที่ การขับขี่จึงดูน่าหวาดเสียวสำหรับคนภายนอก บางคนอาจมีการเสพยาเพื่อปลุกใจตนเองให้มีความกล้าในการแข่งขัน และผู้แข่งขันจะมีความเข้าใจ

มาก เมื่อมีคนดูมาให้งำล้งใจมากมาย โดยเฉพาะเมื่อขับขี่หนึ่ตำรวจจะมีความรู้สึกสนุกและทำท่ายมากขึ้น

2.5.4 ลักษณะของการแข่งขัน

จิตินพ ภูประเสริฐ (2542: 29 – 30) ผู้แข่งขันรถจักรยานยนต์มักจะมีทีมของตนเองที่เป็นการรวมกลุ่มของเพื่อนที่มีความสนใจในการขับขี่แข่งขันบนถนนหลวงเหมือนกัน รู้จักกัน และมีที่อยู่อาศัย หลักแหล่งทำมาหากินในละแวกเดียวกัน และมีการตั้งชื่อทีมของตน และอาจตั้งชื่อตามชื่อร้านของช่างที่ปรับแต่งรถ

การแข่งขันจะเริ่มขึ้นด้วยการจับคู่ที่มีความเหมาะสม เช่น มีขนาดรถเท่ากัน โดยขับรถแข่งคู่ขนานกันไปตามช่องทาง ในระยะทางที่สั้นที่สุด 400 เมตร และยาวที่สุด 10 กิโลเมตร โดยมีการกลับรถในจุดที่กำหนด มีการตกลงเงินเดิมพันซึ่งมีตั้งแต่การเดิมพันด้วยเงินสดประมาณ 1 พันบาทจนถึงนับหมื่นบาท อาจเป็นการพนันรถ พนันผู้หญิง และมีพวกเล่นพนันมาคอยเฝ้าดูอยู่ด้วย

ในการแข่งขันแต่ละครั้งต้องมีจำนวนทีมที่เข้าร่วมการแข่งขัน ไม่น้อยกว่า 2 ทีม เข้าคู่กันแข่งขันไม่น้อยกว่า 7 คู่ และการเข้าร่วมกลุ่มขนาดใหญ่ที่สุดอาจมีจำนวนถึง 200 - 300 คน การเริ่มต้นแข่งขันจะมีการเปิดทางโดยให้มีรถปิคอัพนำทาง เพื่อตรวจดูเส้นทางและเคลียร์พื้นที่ และการจับคู่แข่งขันจะต้องมีการจับสลากเพื่อหาคู่แข่งขัน

ผู้ที่เข้าร่วมการแข่งขันมีการจัดระดับของตนเอง คือ แต่ละกลุ่มต่างก็รู้ว่าตนเองมีความสามารถแค่ไหน ถ้าวรแรงไม่พอก็ไม่อาจไปแข่งกับรถมืออาชีพที่แต่งมาอย่างดีได้

กล่าวได้ว่า การแข่งขันมีความไม่เป็นทางการสูง คือ แล้วแต่จะตกลงกัน โดยเฉพาะเรื่องเงินเดิมพัน ไม่มีการรับประกันความปลอดภัย ต้องรับผิดชอบตนเองหากเกิดอุบัติเหตุ คนที่จับเวลามักจะเป็นเพื่อนกันเองในกลุ่ม และการแข่งขันจำเป็นต้องยุติลงโดยกะทันหันหากมีตำรวจมาดักจับ โดยผู้แข่งขันจะช่วยเหลือกันเองในหมู่นักแข่งด้วยกัน ไม่มีระเบียบที่เข้มงวดและตายตัว เช่น อาจมีการเอาคนมานั่งซ้อนท้าย อาจมีการโกงหรือแกล้งกันได้ ไม่มีระเบียบลงโทษหากเกิดปัญหาอาชญากรรม เช่น การขโมยรถ การทะเลาะเบาะแว้งกันนั้นอาจนำไปสู่การมีเรื่องชกต่อยหรือตีกันหลังการแข่งขัน

ความไม่แน่นอนในการแข่งขันนำไปสู่การผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ บางคนอาจต้องอำลาโลกนี้ไปก่อนวัยอันควรเพราะอุบัติเหตุ สมาชิกที่เข้าร่วมการแข่งขันมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน นั่นคือ คนเก่าออกไปและให้คนใหม่เข้ามาเมื่อถึงเวลาอันควร

ข้อสังเกตพบว่า ไม่มีผู้หญิงเข้าทำการแข่งขัน ผู้หญิงเป็นเพียงคนดูและมานั่งซ้อนท้ายเท่านั้น และรายละเอียดบางอย่างมีการเก็บเป็นความลับเพื่อไม่ให้ตำรวจรู้ โดยเฉพาะการนัดเวลา สถานที่ เพราะอาจมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมได้ในส่วนของคนดูจะแออัดกันบริเวณจุดปล่อยตัว กลางทาง และบริเวณเส้นชัย

2.5.5 สาเหตุของการแข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวง

สมชาย ชีรนันท์ (2540: 18 - 19) ปัญหาการแข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวงในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วยสาเหตุต่าง ๆ หลายประการด้วยกัน ทั้งที่เกิดจากความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และนอกเหนือจากความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้

1. ความคึกคะนองของวัยรุ่น

อาจจะเรียกได้ว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนเมื่ออยู่ในช่วงของความ เป็นวัยรุ่น ก็ย่อมจะต้องมีความคึกคะนอง ต้องการที่จะแสดงความสามารถเหนือกว่าผู้อื่น ต้องการ ตัวให้เด่นและเป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม จึงพยายามดัดแปลงแต่งเติมส่วนต่าง ๆ ของรถให้มี สีสนที่สวยงามและมีความแรงสูง แล้วนำไปทำการแข่งขันเพื่อชัยชนะ

2. นิัยชอบการพนันของคนไทย

คนไทยโดยส่วนมากชอบเล่นการพนัน ถึงแม้จะรู้ว่าการเล่นการพนันเอา ทรัพย์สินเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่ก็ไม่ค่อยเกรงกลัวกัน โดยผู้เข้าแข่งขันรถจักรยานยนต์บน ถนนหลวงส่วนมากจะเป็นผู้มีฐานะดี จึงเกิดความคิดในทางการพนันว่า ผู้ใดจะเป็นผู้ที่สามารถแต่ง รถจักรยานยนต์ได้แรงและมีความเร็วสูงกว่ากัน เมื่อผู้แพ้เสียเงินในการพนันแต่ละครั้ง ก็จะกลับไป แต่งรถของตน ให้สามารถวิ่งเร็วกว่าเดิมแล้วนำกลับมาแข่งขันใหม่ นอกจากนั้น ผู้พนันบางคน ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้แข่งขัน แต่ก็มีส่วนร่วมในการยุงส่งเสริมและออกค่าใช้จ่ายในการปรับแต่ง รถจักรยานยนต์ด้วย

3. เกิดจากประโยชน์การค้า

การโฆษณาขายรถจักรยานยนต์แต่ละยี่ห้อ มักจะใช้ความแรงของ เครื่องยนต์และความเร็วของรถจักรยานยนต์เป็นจุดขาย ทำให้ผู้ที่ซื้อรถจักรยานยนต์นำรถไป ทดลองว่าสามารถแล่นได้เร็วสมกับคำโฆษณาหรือไม่ โดยเมื่อมีการทดลองเครื่องยนต์กันแล้ว ก็ จะต้องมีการแข่งขันกันว่ารถจักรยานยนต์ของใครจะมีความเร็วสูงกว่ากัน จนกลายเป็นปัญหาใน ปัจจุบัน

2.5.6 มาตรการในการปราบปรามผู้แข่งรถจักรยานยนต์บนทางหลวง

ฐิตินพ ภูประเสริฐ (2542: 31) การแข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวง จัดว่า เป็นการกระทำความผิดอย่างหนึ่ง ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรที่ปฏิบัติ หน้าที่ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันรถจักรยานยนต์บนทางหลวง

มาตรการที่ใช้ในการปราบปรามผู้แข่งขันรถจักรยานยนต์บนถนนหลวงมีหลาย ระดับความรุนแรงด้วยกัน ในขั้นเบื้องต้นอาจเป็นเพียงแค่การว่ากล่าวตักเตือน เสียค่าปรับ จนถึง การยึดรถ อย่างไรก็ตาม วิธีการในการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีดังต่อไปนี้

- ใช้รถฉลามบกซึ่งเป็นรถของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตามไล่จับกุม
- ขวางป่าขวดแก้ว เศษไม้หรือไม้หน้าสาม

- ตั้งด่านสกัดจับบริเวณจุดต่าง ๆ
- โรยตะปูปลายแหลมบนถนน
- โรยเมล็ดถั่วเขียว
- ราดน้ำมันเครื่องบนผิวถนน
- ผลักรถจักรยานยนต์ให้ล้ม
- ยื่นขวางถนน
- ใช้ไฟฉายหรือเหล็กปาใส่ผู้ขับขี่
- โรยทรายบนถนนที่ใช้แข่งขัน
- ฉีดน้ำลงบนถนน
- ยิงปืนขึ้นบนฟ้า
- นำรถดูดส้วมมาฉีดใส่ผู้แข่งขัน
- นำกำลังตำรวจดักหัวถนนและท้ายถนนที่ทำการแข่งขันและสกัดจับตรง

กลางถนน

- ชุมนักแข่งรถนอกเครื่องแบบและจดจำว่ามีใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง
- จับกุมขณะที่รถจอดหยุดพัก

กล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ในการจับกุม และการจับกุมมีความรุนแรงมากขึ้นหากได้รับการทำร้ายจากผู้กระทำผิด อุปสรรคในการจับกุมอื่น ๆ ได้แก่ การรับสินบน และการใช้อำนาจปกป้องลูกหลานของผู้มีอำนาจ ตลอดจนบทลงโทษที่ไม่รุนแรง และการไม่สนใจที่จะแก้ปัญหาในกลุ่มผู้บังคับบัญชาระดับสูง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โบลสตาด และจอห์นสัน (Bolstad; & Johnson. 1972: 443 - 454) ใช้กระบวนการควบคุมตนเองในการลดพฤติกรรมก่ออาชญากรรมในชั้นเรียนของนักเรียนเกรด 1 และเกรด 2 จำนวน 38 คน ที่มีพฤติกรรมก่ออาชญากรรม อันได้แก่ พูดคุยเสียงดัง การทำเสียงดังโดยไม่ได้รับอนุญาต ตีเพื่อนในชั้นเรียน ลูกจากที่นั่งหรือวิ่งในชั้นเรียน ผลปรากฏว่า การฝึกกระบวนการควบคุมตนเองมีประสิทธิภาพในการลดพฤติกรรมก่ออาชญากรรมในชั้นเรียนมากกว่าการเสริมแรงจากภายนอก และปีถัดมา แดรมแมน สไปตัลนิค และโอเลียร์ (จันทรา เชาว์วิทยา. 2545: 9; อ้างอิงจาก Drabman Spitalnik; & O'Leary. 1973: 10 - 15) ได้ใช้วิธีสังเกตและประเมินตนเองปรับพฤติกรรมก่ออาชญากรรมในชั้นเรียนของนักเรียนชายอายุ 9 - 10 ปี จำนวน 7 คน ผลปรากฏว่าพฤติกรรมก่ออาชญากรรมชั้นเรียนลดลง

2.6.2 งานวิจัยในประเทศ

อรอนงค์ วิทยานิพนธ์ (2533: 48) ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมก่ออาชญากรรมในห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเองมีพฤติกรรมก่อความไม่สงบในห้องสมุดลดลง และนักเรียนที่ได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มมีพฤติกรรมก่อความไม่สงบในห้องสมุดลดลง และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อความไม่สงบในห้องสมุด ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการควบคุมตนเองและกลุ่มที่ได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองวิธีให้ผลไม่แตกต่างกัน

จารุวัตร เพียรชัย (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการหนีเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 มีวัตถุประสงค์เพื่อหาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการหนีเรียนของนักเรียน การศึกษาแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักเรียน องค์ประกอบทางโรงเรียน องค์ประกอบส่วนตัวของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการหนีเรียน คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง พื้นที่ซึ่งที่พักอาศัยตั้งอยู่ สอบตกหลายวิชาและคาดว่าจะเรียนไม่จบ เนื้อหาบางวิชาเรียนยากเกินไป เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง ชอบกิจกรรมอื่นมากกว่าการเรียน ถูกครูว่ากล่าวตักเตือนเป็นประจำ ครูไม่ฟังเหตุผล ไม่เข้าใจนักเรียน กฎระเบียบของโรงเรียนมีมากเกินไป เครื่องแต่งกายไม่ครบถ้วนถูกต้อง อุปกรณ์การเรียนไม่พร้อม ทำงานหรือการบ้านไม่เสร็จทันเวลา มีทัศนคติไม่ดีต่อครูบางท่าน ดิตสารเสพติด นอนดึก ดิ้นสายทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน ถูกบังคับให้เรียน ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนเพศเดียวกัน มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศ ถูกชักชวนให้ไปที่แห่งอื่น มีความขัดแย้งกับผู้ปกครอง ครอบครัวมีความขัดแย้งบ่อย ๆ ที่ที่พักอาศัยอยู่ไกลโรงเรียน

สรุปรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ที่นักเรียนกระทำผิด เช่น ปัญหาหนีเรียน ปัญหาการขาดเรียน ปัญหาการเที่ยวกลางคืนตามแหล่งสถานบันเทิง และปัญหาอื่น ๆ นั้นมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากเพื่อนชักชวนมากที่สุด และเกิดจากปัญหาครอบครัวแตกแยก นักเรียนขาดความอบอุ่น ขาดความเอาใจใส่ดูแลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน สถานที่ตั้งโรงเรียน ชุมชน ก็มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนด้วย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรองและการคัดกรองนักเรียน

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรองและการคัดกรองนักเรียน

3.1.1 การคัดกรอง (Screening)

กรมสุขภาพจิต (2545ก: 8 - 10) ได้กล่าวถึง การคัดกรองว่าเป็นการพยายามหาโรคที่ยังหาไม่พบหรือหาปัจจัยเสี่ยงของโรคจากประชากรทั่วไป หรือผู้ซึ่งดูเหมือนจะเป็นปกติออกจากคนปกติ อาจทำได้โดยการซักประวัติการตรวจร่างกาย การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การทำหัตถการ และการใช้เครื่องมือ เช่น แบบทดสอบต่าง ๆ เป็นต้น

การตรวจคัดกรองโรค หมายถึง การตรวจค้นหาโรค หรือความผิดปกติต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ปรากฏให้เห็น โดยการตรวจโรคทางคลินิก การตรวจโรคทางห้องปฏิบัติการหรือการทดสอบอื่น ๆ ทำให้สามารถแยกผู้ป่วยหรือผู้ที่มีสิ่งผิดปกติในร่างกายได้ การตรวจคัดกรองโรคอาจทำในประชากรทั้งหมด (Mass screening) เลือกทำเฉพาะในกลุ่มที่มีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคสูง (Selective screening) หรือการรวมการทดสอบหลายอันแล้วทำการตรวจคัดกรองโรคร่วมกัน (Multiple screening) การตรวจคัดกรองโรคทำให้ทราบว่า กลุ่มประชาชนที่กำลังศึกษาอยู่มีโอกาสป่วยเป็นโรค ที่ต้องการศึกษาอยู่ มากน้อยเพียงใด

ธรรมชาติของการค้นหาโรคในประชากรซึ่งยังไม่มีอาการของโรคนั้น หมายความว่า อุบัติการณ์ของโรคนั้นค่อนข้างต่ำ ถึงแม้ว่าจะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจาก อายุ เพศ หรือลักษณะอื่น ๆ การตรวจคัดกรองที่ดีจะต้องใช้เครื่องมือ หรือทักษะที่มีความไวสูง เพื่อที่จะได้ครอบคลุมผู้ป่วยทั้งหมดที่มีอยู่ และความจำเพาะสูงเพื่อลดจำนวนผู้ป่วยที่มีผลบวกสูง ซึ่งต้องการตรวจเพื่อวินิจฉัยต่อ การตรวจคัดกรองโรคมีความสำคัญทางด้านสาธารณสุขไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการตรวจเพื่อวินิจฉัยโรค เป็นการตรวจ (test) ที่ใช้คัดเอาผู้ที่ต่อไปจะเป็นโรคออกมา ตั้งแต่อาการของโรคนั้นยังไม่ปรากฏให้เห็น การตรวจคัดกรองโรคจึงเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะให้การวินิจฉัยโรคได้ตั้งแต่ระยะแรก ดังนั้น ผู้ที่ผ่านการคัดกรอง อาจจะเปลี่ยนธรรมชาติของโรคนั้น ๆ ได้ (เฉพาะบางโรค) อาจช่วยลดความรุนแรงของโรคลง ลดการป่วย ลดการตาย ลดการกระจายของโรคหรืออาจนำมาวางแผนในการป้องกันการเกิดโรคนั้นได้

3.1.2 การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือ มีการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนจากโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2544: 5)

กรมสุขภาพจิต (2544:15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ วิธีการดำเนินงานในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีรูปแบบและขั้นตอนอย่างชัดเจนสามารถปฏิบัติได้

กรมวิชาการ (2545: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ

มัทธนา เฟิงนู และรังสรรค์ เฟิงนู (2546: 1) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง

ภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานในการทำงานที่ตรวจสอบได้

วิสรณ พลเสน (2547: 34) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนวิธีการเป็นกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ มีการประสานงานจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างชัดเจน ทั้งบุคลากรภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มีกิจกรรม เครื่องมือต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและป้องกันแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วย

กรมสุขภาพจิต (2544: 8-26) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ที่สำคัญคือ

1.1 ระเบียบสะสม

1.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ หรือ อาจนำเครื่องมืออื่นมาใช้แทนได้)

1.3 วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาจากแฟ้มผลงาน บันทึกสุขภาพ เป็นต้น

2. การส่งเสริมนักเรียน

เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

3. การคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544:13) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน

วิสรณ พลเสน (2547: 35) ได้ให้ความหมายของการคัดกรองนักเรียนว่าเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

นอกจากนี้ กรมสามัญศึกษา (2544: 16 - 18) กล่าวถึง ข้อมูลที่ควรนำมาใช้พิจารณาเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน มีดังนี้

1. ด้านความสามารถ

1.1 ด้านการเรียน ประเด็นการพิจารณา คือ

1.1.1 ผลการเรียนรู้ที่ได้ และความเปลี่ยนแปลงของ
ผลการเรียน

1.1.2 ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน

1.1.3 ความสามารถในการเรียน

1.1.4 ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาและการเข้า
ชั้นเรียน

1.2 ด้านความสามารถพิเศษ

1.2.1 แสดงออกถึงความสามารถพิเศษที่มี

1.2.2 ความถนัด ความสนใจ และผลงานที่ผ่านมา

2. ด้านสุขภาพ

2.1 ด้านร่างกาย

2.1.1 ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย
เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น

2.1.2 โรคประจำตัว

2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง

2.1.4 ความสะอาดของร่างกาย

2.2 ด้านจิตใจและพฤติกรรม

2.2.1 สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น
ความวิตกกังวล หรือซึมเศร้า

2.2.2 ความประพฤติ การแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่
พึงประสงค์

2.2.3 มีผลกระทบต่อการเรียน ความสามารถพิเศษและการ
ปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่ไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น

2.2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง การใช้
สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

3. ด้านครอบครัว

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 ลักษณะของผู้หารายได้ให้ครอบครัว

3.1.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

3.1.3 ความเพียงพอกับรายรับรายจ่าย

3.1.4 จำนวนเงินที่นักเรียนได้มาใช้จ่ายในโรงเรียน

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน

3.2.1 ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียน ได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง

3.2.2 ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม

3.2.3 ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น อบอุ่น หรือใช้ความรุนแรงในการตัดสินแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึมเศร้า หรือเหม่อลอย แสดงออกถึงอาการไม่อยากกลับบ้านลักษณะของผู้หารายได้ให้ครอบครัว

4. ด้านพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม พฤติกรรมอื่นที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของนักเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ

1. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น

2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. การส่งต่อ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการในข้อ 4 นั้น บางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้นหากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใด คนหนึ่ง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีระบบซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ ซึ่งความสำเร็จในการช่วยเหลือนักเรียนเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของนักเรียน ครูทุกฝ่าย และการสนับสนุนอย่างดียิ่งของผู้ปกครอง อีกทั้งหากมีจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็จะทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.1.3. ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบคัดกรอง

ไพศาล หวังพานิช (2547: 36) กล่าวว่า การวัดเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหาจำนวน ปริมาณ หรือคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง กิจกรรมนี้มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ สิ่งที่ต้องการจะวัด เครื่องมือวัด และผลการวัด

อุทุมพร จามรมาน (2532 : 53) กล่าวว่า การได้มาซึ่งเครื่องมือวัด แยกตามขั้นตอนการดำเนินงานได้เป็น 2 ตอน คือ ขั้นตอนในการสร้างกับขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือ การสร้างเริ่มตั้งแต่การกำหนดแนวคิด ขอบเขต การตีความหมายลักษณะที่จะวัด การกำหนดจำนวน ข้อความและรูปแบบ การเขียนคำชี้แจง การเขียนข้อความ การทดลองใช้ และการปรับปรุงเครื่องมือวัด ส่วนขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือจะเริ่มจากการนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น วิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ จัดทำคู่มือที่เกี่ยวกับวิธีการแปลผลและการใช้เครื่องมือ

อโนทัย แทนสวัสดิ์. (2546: 17) กล่าวถึง ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบคัดกรองไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างโดยทั่วไปผู้สร้างจะมีจุดมุ่งหมายในการเลือกสร้างแบบทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อวัดอะไรบางอย่าง เช่น ความเครียด ความก้าวร้าว เป็นต้น แต่บางท่านเลือกคุณสมบัติหลาย ๆ อย่างเพื่อจุดประสงค์ในการพยากรณ์พฤติกรรม เช่น จะเป็นแพทย์ควรมีบุคลิกภาพด้านใด จะเป็นตำรวจควรมีบุคลิกภาพด้านใด การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดบุคลิกภาพจึงต้องระมัดระวัง
2. ศึกษาทฤษฎีและทฤษฎี เอกสารและแบบทดสอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่ต้องการวัด ควรศึกษาอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความชัดเจนในนิยาม และลักษณะของพฤติกรรมนั้น ๆ
3. เขียนนิยามสิ่งที่ต้องการศึกษาใหม่ให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องตามนั้น นิยามอาจไม่เหมือนเก่าก็ได้ แต่ต้องมีเหตุผลสนับสนุนแนวคิดนั้น
4. เลือกรูปแบบการเขียนข้อสอบที่จะวัดสิ่งที่ต้องการ รูปแบบมีหลายชนิด เช่น ประเภทข้อความเดี่ยว ประเภทข้อความคู่ ประเภทสถานการณ์ ประเภทภาพ ฯลฯ นอกจากนี้การให้ตอบมีหลายรูปแบบอาจเป็นถูก - ผิด, เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

5. เขียนข้อสอบตามนิยามพฤติกรรมแต่ละด้าน เพื่อจะวัดลักษณะนิสัยที่จะเกิดจากพฤติกรรมนั้น ๆ

6. ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นเป็นการตรวจสอบเพื่อพิจารณาความถูกต้องในขั้นแรกทางด้านนิยาม ด้านภาษา ด้านรูปแบบ ขั้นตอนนี้ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน

7. ทดลองครั้งที่ 1 เพื่อหาคุณภาพเบื้องต้น เช่น ค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่นและลักษณะอื่น ๆ เพื่อมาแก้ไขอีกครั้ง

8. คัดเลือกและปรับปรุง จากผลการวิเคราะห์ครั้งที่ 1 เลือกเฉพาะข้อที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการแล้วทำเป็นชุดใหม่หรืออาจเขียนเพิ่มเติม

9. ทดลองครั้งที่ 2 ครั้งนี้เป็นการคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพแล้วมาทดลองกลุ่มตัวอย่างควรมากขึ้นเป็นตัวแทนของประชากรจริง ๆ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถาม วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง หรือค่าอื่น ๆ ถ้าข้อคำถามมีคุณภาพสูงก็สามารถนำไปใช้ได้ ถ้าคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์จำเป็นต้องแก้ไขอีกครั้ง ดังนั้นการทดสอบคุณภาพให้ได้คุณภาพที่สมบูรณ์อาจต้องทดลองมากกว่า 2 ครั้งก็ได้

10. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norm) เกณฑ์ปกติ หมายถึง ข้อเท็จจริงที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างชัดเจนและเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับของพฤติกรรมของแต่ละคนว่า จะเป็นคนลักษณะใดเมื่อเทียบกับกลุ่มประชากร

จากข้อเสนอแนะของ กุญชรีย์ คำชาย (2542: 121 - 122) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่รัดกุมและชัดเจน จึงได้ให้ข้อเสนอแนะการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. การกำหนดเนื้อเรื่อง

1.1 ถามในสิ่งที่จำเป็นและต้องการนำมาใช้ประโยชน์

1.2 ผู้ตอบต้องมีความรู้หรือข้อมูลในเรื่องที่จะถาม

1.3 สิ่งที่จะถามทั้งหมดต้องครอบคลุมจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2. ถ้อยคำที่ใช้ในการตั้งคำถาม

2.1 ตั้งคำถามชัดเจน ต้องแน่ใจว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจตรงกับความต้องการที่จะถาม

2.2 เขียนคำถามให้ง่ายที่สุด ตัดคำฟุ่มเฟือยออก ไม่ควรใช้สำนวนที่ไม่จำเป็น ไม่ใช้ศัพท์เทคนิคที่คนบางกลุ่มเข้าใจ ไม่ใช้คำที่มีความหมายคลุมเครือและไม่เขียนคำถามเป็นประโยคยาว ๆ มีผู้แนะนำว่าในหนึ่งประโยคไม่ควรเกิน 20 คำ

2.3 หากคำถามนั้นมีเงื่อนไขให้เขียนคำถามโดยใส่ส่วนที่เป็นเงื่อนไขก่อนส่วนที่เป็นคำถาม เช่น หากคุณสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ คุณจะเลือกเรียนที่สถาบันราชภัฏหรือไม่ จะเหมาะกว่าถ้าใช้ คุณจะเลือกเรียนที่สถาบันราชภัฏหรือไม่ หากคุณสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการอ่านคำถามก่อนจะทำให้ผู้อ่านตัดสินใจตอบโดยลืมนวลีเงื่อนไขสำคัญ

2.4 ไม่ใช่คำถามซ้อนคำถามในประโยคเดียวกัน ในที่นี้หมายถึง การตั้งคำถามสองคำถามในประโยคเดียวกัน เช่น คุณนอนตึกและตื่นสายเป็นประจำหรือไม่ คนเราอาจนอนตึกและตื่นเช้าได้ หรือนอนหัวค่ำและตื่นสายได้ ดังนั้นการตอบว่า ใช่ จึงอาจเป็นการตอบเฉพาะการนอนหรือตื่นอย่างใดอย่างหนึ่งมิใช่ทั้ง 2 อย่าง

2.5 ให้พิจารณาว่าหากต้องการจะได้คำตอบที่ต้องการควรใช้คำถามตรงหรือคำถามอ้อม

3. รูปแบบคำตอบ

ดังได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น คำถามสามารถเป็นปลายเปิด - ปิด ดังนั้นการเลือกแบบคำตอบต้องให้สอดคล้องกับคำถาม ดังนี้

3.1 เมื่อคำถามต้องการให้ตอบอย่างเสรี หรือเป็นคำถามปลายเปิด รูปแบบที่ต้องการ คือ การมีช่องว่างหรือเนื้อที่สำหรับเติมความเห็นลงไปเป็นประโยคหรือในกรณีที่ซับซ้อนอาจเขียนในรูปแบบเรียงความได้

3.2 ในกรณีที่คำถามเป็นการสำรวจข้อเท็จจริง แบบคำตอบที่ต้องการจะเป็นแบบกำหนดตัวเลือก 2 ตัวเลือก เช่น ใช่ - ไม่ใช่, จริง - ไม่จริง

4. การเรียงลำดับคำถาม

4.1 คำถามในส่วนแรกจะเป็นคำถามเกี่ยวกับภูมิหลังและประสบการณ์ทางสังคมของผู้ตอบคำถาม ในส่วนที่ 2 จึงจะเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นที่ต้องการทราบ

4.2 ให้เรียงคำถามตามลำดับความคิดอย่างสมเหตุสมผล

4.3 ให้เรียงคำถามโดยคำนึงถึงความสนใจและความกระตือรือร้นของผู้ตอบ

อุทุมพร จามรมาน (2532 : 53 - 69) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดซึ่งมีทั้งหมด 9 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดขอบเขต

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 3 การระบุเนื้อหาที่จะวัด

ขั้นที่ 4 การทำตารางโครงสร้าง

ขั้นที่ 5 การให้น้ำหนักในตารางโครงสร้าง

ขั้นที่ 6 การกำหนดประเภทของข้อ ประเภทเครื่องมือ คะแนนรายข้อ และ

จำนวนข้อ

ขั้นที่ 7 การเขียนข้อความ

ขั้นที่ 8 การจัดทำเครื่องมือ

ขั้นที่ 9 การทดลองใช้

เมื่อสร้างเครื่องมือและทดลองใช้ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงแล้ว จึงนำมาใช้กับกลุ่มจริง และวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือต่อไป ซึ่งขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือวัดมีทั้งหมด 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทดลองใช้กับกลุ่มจริง

ผู้สร้างพิจารณาจำนวนคนตอบ จัดพิมพ์เครื่องมือตามจำนวนที่ต้องการแล้ว เตรียมการทดสอบ โดยการกำหนดสถานที่สอบ ผู้ควบคุมที่เข้าใจกระบวนการในการทดสอบ ผู้สร้างต้องซักซ้อมกับผู้ควบคุมการทดสอบตั้งแต่เริ่มต้นทดสอบและจนถึงการสิ้นสุดการทดสอบ ถ้ามีปัญหาจะแก้ไขอย่างไร ผู้สร้างควรเป็นผู้หนึ่งในกระบวนการทดสอบและบันทึกขั้นตอนการทดสอบตลอดจนปัญหาและการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้อง หลังจากนั้น นำผลการตอบมาวิเคราะห์และให้คะแนนเป็นรายคน รายข้อ พร้อมทั้งสรุปปัญหาข้ออย่างละเอียด

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย

เลือกเฉพาะข้อที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ ฉบับที่ตอบไม่ครบ ควรจัดแยกไว้ต่างหาก การวิเคราะห์ในขั้นนี้ คือ การตรวจให้คะแนนแต่ละคน แต่ละข้อ แจกแจงความถี่ และคำนวณค่าต่าง ๆ เป็นรายข้อ เป็นกลุ่มคน ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ฐานนิยม
2. พิสัย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน
3. ความเบ้ ความโด่งเบน
4. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อ (Inter Item correlation)
5. สหสัมพันธ์ระหว่างข้อ กับคะแนนรวม (Item – Total correlation)

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์รายข้อ

คำนวณค่าต่าง ๆ เป็นรายข้อทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการตอบเป็นรายข้อ คือ

1. ข้อใดบ้างมีผู้ตอบมากหรือน้อย
2. ข้อใดมีความสัมพันธ์กับข้อใดสูงหรือต่ำ
3. ข้อใดมีความสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูงหรือต่ำ
4. ลักษณะการแจกแจงข้อมูลของคนเป็นรายข้อเป็นอย่างไร ลักษณะ

การแจกแจงของแต่ละข้อเหมือนกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าความเบ้ และความโด่งเบน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์คะแนนรวม

การเสนอลักษณะการแจกแจงข้อมูลกลุ่ม ทำให้ได้ข้อสรุปว่า คะแนนเป็นอย่างไร ปกติหรือเบ้ แบบวัดมีผู้ตอบได้มากหรือน้อย ค่าสถิติภาคบรรยายช่วยอธิบายลักษณะของแบบวัดนี้

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ค่าความตรง (Validity)

ดังได้กล่าวมาแล้ว ความตรง จำแนกได้ 3 ประเภทใหญ่ คือ ความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามทฤษฎี และความตรงตามเกณฑ์ การหาค่าความตรงประเภทต่าง ๆ มีความแตกต่างกันคือ

1. ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

การหาค่าความตรงตามเนื้อหา จะไม่มีค่าหรือตัวเลข หากแต่ใช้การบรรยายแทน โดยพิจารณาจากตารางโครงสร้างว่า ผู้สร้างได้จำแนกเนื้อหาอย่างถูกต้องเหมาะสม ครบถ้วนหรือไม่ ความตรงเชิงเนื้อหาที่ได้จากตารางโครงสร้าง จำแนกเป็นความตรงตามเนื้อหารายชื่อ กับความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ

ความตรงตามเนื้อหารายชื่อ (Item Content Validity) ได้จากการวิเคราะห์ว่า ข้อความแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ การจำแนกเนื้อหาออกเป็นข้อความ มีความถูกต้องสมบูรณ์ ครบถ้วนหรือไม่

ความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (Test Content Validity) ได้จากการวิเคราะห์ว่า เครื่องมือนี้มีความเป็นตัวแทนของประชากรเนื้อหาอย่างครบถ้วน ถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ จำแนกเนื้อหาออกเป็นหมวด หน่วย เรื่อง ถูกต้องหรือไม่ และข้อความที่ปรากฏในเครื่องมือ เป็นสัดส่วนตามน้ำหนักของเนื้อหาที่จำแนกหรือไม่

2. ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)

ความตรงชนิดนี้นิยมใช้กับการวัดเนื้อหาทางจิตวิทยา ซึ่งเป็นนามธรรม ผู้สร้างต้องให้คำนิยามที่เป็นรูปธรรมหรือเป็นพฤติกรรมก่อน การตรวจสอบความตรงแบบนี้มี 2 วิธี คือ การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับพฤติกรรมที่นิยาม กับ การวิเคราะห์ความตรงแบบแรก เป็นการพิจารณาความสอดคล้อง ระหว่างพฤติกรรมที่นิยามไว้กับข้อความที่เขียนขึ้นว่า มีความสอดคล้องกันเพียงใด ส่วนแบบหลังเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลนั้น

3. ความตรงตามเกณฑ์ (Criterion Related Validity)

การหาค่าความตรงแบบนี้ ผู้พัฒนาเครื่องมือต้องระบุชัดเจน เช่น เกณฑ์คือลักษณะที่ปรากฏ การหาค่าความตรงตามเกณฑ์ ก็คือ การให้กลุ่มที่แสดงลักษณะปรากฏอยู่นั้น ทดสอบกับแบบวัดที่สร้างขึ้น ถ้าพบว่า คะแนนที่ได้สอดคล้องกัน ก็เรียกว่า แบบวัดนี้มีความตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability Coefficient)

การหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือ ส่วนใหญ่ใช้การหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) หรือ ความคงเส้นคงวา (Stability)

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงเครื่องมือ

หลังจากที่วิเคราะห์ข้อความและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือแล้ว ผู้สร้างควรนำผลวิเคราะห์มาพิจารณารายข้อว่า จะตัดทิ้ง ปรับปรุงอย่างไร แล้วจึงดำเนินการแก้ไข เพื่อให้

อยู่ในตารางโครงสร้าง แล้วจึงไปทดลองกับกลุ่มใหม่ ทำเช่นนี้หลาย ๆ ครั้ง จนไม่มีข้อความใดที่จำเป็นต้องปรับปรุง จึงคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ แล้วสรุปผล

ขั้นที่ 8 ปกติวิสัย (Norms)

ถ้าการพัฒนาเครื่องมือไปถึงขั้นที่มีความเชื่อถือได้สูงแล้ว การหาค่าปกติวิสัยจะช่วยให้การใช้เครื่องมือ การแปลความหมายเป็นไปได้ง่ายและสะดวก ค่าปกติวิสัยนี้ส่วนใหญ่ได้จากกลุ่มจริงที่มีขนาดใหญ่และมีความเป็นตัวแทนของประชากร การคำนวณค่าปกติวิสัย ได้แก่ การคำนวณคะแนนมาตรฐานและการคำนวณค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ของข้อมูลกลุ่มใหญ่นั้นเอง

ขั้นที่ 9 การสรุปผล

เครื่องมือที่พัฒนาจนถึงขั้นสุดท้ายแล้ว ผู้สร้างจะต้องเขียนคู่มือการใช้ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือ
2. กรอบการสร้าง ตารางโครงสร้าง
3. ข้อความทั้งหมด (เครื่องมือวัด หรือแบบทดสอบ)
4. การสรุปผลด้านคุณภาพ
5. วิธีใช้และการแปลผล

3.1.4 ลักษณะของแบบทดสอบที่ดี

แบบทดสอบมีอยู่มากมายด้วยกัน ผู้ใช้จึงควรใช้วิจารณญาณในการคัดเลือกว่าแบบทดสอบใดที่เหมาะสมมีคุณค่าควรแก่การนำไปใช้ ในที่นี้กล่าวถึงเกณฑ์กว้าง ๆ ในการพิจารณา 2 ประการ คือ เกณฑ์การออกแบบ (Design Properties) และเกณฑ์ของมาตรวัด (Psychometric Properties) (สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์. 2545: 30 - 31)

เกณฑ์การออกแบบ (Design Properties)

1. แบบทดสอบนั้น ควรมีการกล่าวถึงจุดประสงค์การวัดที่แน่ชัด
2. มีเนื้อหาการวัดที่เฉพาะเจาะจงและเป็นมาตรฐาน
3. มีขั้นตอนการสอบที่เป็นมาตรฐาน
4. มีกฎเกณฑ์การให้คะแนนที่แน่นอนและเป็นมาตรฐาน

เกณฑ์ของมาตรวัด (Psychometric Properties)

แบบวัดที่ควรจะออกแบบให้มีความถูกต้องแน่นอน ซึ่งก็คือ สิ่งที่แบบทดสอบควรมีลักษณะของแบบทดสอบที่ครบเกณฑ์การวัด ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. มีความเที่ยง (Reliability) คือ ความคงที่ในการวัด
2. มีความตรง (Validity) คือ มีคุณสมบัติวัดได้ตรงตามความต้องการที่จะวัด
3. มีการวิเคราะห์ข้อคำถาม (Item analysis) ของแบบทดสอบที่นำมา

ปรับปรุง และคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมไปใช้ต่อไป

3.1.5 เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผลแบบคัดกรอง

กรมสุขภาพจิต (2545ก: 9-10) ได้ให้เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผลแบบคัดกรอง (Screening Test) ดังนี้

1. ความตรง (Validity) หมายถึง การที่แบบคัดกรองสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปแบบคัดกรองควรจะบอกได้ว่าบุคคลที่ได้ทำการทดสอบนั้นมีพฤติกรรมอย่างไร

2. ความไวของการทดสอบ (Sensitivity) หมายถึง ความสามารถของแบบคัดกรองในการที่จะตรวจแยกแยะพฤติกรรมได้ถูกต้อง

3. ความจำเพาะของการทดสอบ (Specificity) หมายถึง ความสามารถของแบบคัดกรองในการที่จะตรวจแยกแยะพฤติกรรมที่ไม่ใช่ได้ถูกต้อง

4. ความเที่ยง (Reliability) หมายถึง ความสามารถของแบบคัดกรองในการที่จะวัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งซ้ำ ๆ แล้วได้ผลคล้ายคลึงกัน ถ้าผลยิ่งใกล้เคียงกันมาก ก็แสดงว่าแบบทดสอบนั้นยังมีความเที่ยงสูง ความเที่ยงขึ้นอยู่กับความผันแปรกับผู้รับการทดสอบ ความผันแปรของผู้ทดสอบและความผันแปรอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ค่าพยากรณ์ (Predictive value) แบบคัดกรองที่นำมาใช้ครั้งแรก หรือนำมาประยุกต์ใช้ครั้งแรกในสถานการณ์ใหม่จะต้องนำมาประเมินดูค่าพยากรณ์ว่าสูงหรือต่ำ ค่าพยากรณ์บวก (Predictive value positive) แสดงถึงโอกาสของบุคคลที่มีผลการทดสอบเป็นบวก ค่าพยากรณ์ลบ (Predictive value negative) แสดงถึงโอกาสของบุคคลที่มีผลการทดสอบเป็นลบจะไม่มีพฤติกรรมเท่าใด

6. ตัววัดมาตรฐาน (The Gold Standard) การประเมินความถูกต้องของแบบทดสอบนั้นให้พิจารณาจากความสัมพันธ์ของการทดสอบกับพฤติกรรมที่เป็นจริงหรือไม่ ถ้าการทดสอบใดที่ให้ผลถูกต้องใกล้เคียงความจริงมากที่สุด จะถือว่าการทดสอบนั้นเป็นตัววัดมาตรฐาน (Gold Standard)

3.1.6 เกณฑ์ปกติ (Norm)

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543: 313-317) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติหมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร แต่ในทางปฏิบัติประชากรที่นิยามไว้อย่างดี (Well defined population) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรนั่นเอง แต่ต้องมีจำนวนมากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ ไม่เช่นนั้นจะทำให้เกณฑ์ปกติเชื่อมั่นไม่ได้ การสร้างเกณฑ์ปกติจึงขึ้นอยู่กับเกณฑ์ 3 ประการ

1. ความเป็นตัวแทนที่ดี การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่นิยามทำได้หลายวิธี เช่น สุ่มแบบธรรมดา สุ่มแบบแบ่งชั้น สุ่มแบบเป็นระบบ หรือสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เป็นต้น เลือกสุ่มตามความเหมาะสม โดยการพิจารณาประชากรเป็นตัวอย่างสำคัญ ถ้าประชากรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีคุณสมบัติแตกต่างกันมากนัก ใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดาดีที่สุด ถ้าเป็นลักษณะมีสิ่ง

แตกต่างกันมาก เช่น ขนาดโรงเรียนต่างกัน ระดับความสามารถแตกต่างกัน ทำเลที่ตั้งแตกต่างกัน และมีผลต่อการเรียน กรณีนี้ควรใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ถ้าแต่ละหน่วยการสุ่ม เช่น โรงเรียน ห้องเรียน มีคุณลักษณะไม่แตกต่างกัน แต่แบ่งหน่วยการสุ่มไว้แล้ว การสุ่มแบบนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มจะดีที่สุด 3 วิธีนี้ใช้ในการสุ่มเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติมากที่สุด ดังนั้น ก่อนสร้างเกณฑ์ปกติ ต้องวางแผนการสุ่มให้ดีกว่าก่อน เพื่อให้เกณฑ์ปกติเชื่อมั่นได้

2. มีความเที่ยงตรง ในที่นี้หมายถึง การนำคะแนนดิบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง เช่น คนหนึ่งสอบเลขได้ 20 คะแนน ตรงกับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 และตรงกับคะแนนที่ (T) 50 แปลว่า เป็นความสามารถปานกลางของกลุ่มความเป็นจริงจะเป็นอย่างตัวเลขในเกณฑ์ปกติดังกล่าวได้หรือไม่ ดังนั้นความสอดคล้องของคะแนนการสอบกับเกณฑ์ปกติตามความเป็นจริง จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการแปลความหมายของคะแนนการสอบแต่ละครั้ง

3. มีความทันสมัย เกณฑ์ปกตินั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของประชากรกลุ่มนั้น การพัฒนาคนมีอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม อาหารการกินเหล่านี้ คนจะเก่งขึ้นหรืออ่อนลงได้ ดังนั้นเกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้นานแล้วหลายปี อาจมีความผิดพลาดจากความเป็นจริง จำเป็นต้องศึกษาใหม่หรือเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เรื่อย ๆ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรจะเปลี่ยน ทุก ๆ 5 ปี

ชนิดของเกณฑ์ปกติ

เกณฑ์ปกติแบ่งชนิดได้ตามลักษณะของประชากร และตามลักษณะของการใช้สถิติการเปรียบเทียบ การแบ่งตามลักษณะของประชากร แบ่งได้ดังนี้

1. เกณฑ์ปกติระดับชาติ (National norms) การสร้างเกณฑ์ปกติระดับชาตินั้นใช้ประชากรที่นิยามไว้มากมายทั่วประเทศ เช่น หาเกณฑ์ปกติของวิชาเลขคณิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชาติ ก็ต้องสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั่วประเทศ หรือสุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั่วประเทศจำนวนนักเรียนที่จะต้องสอบจึงมีมาก เพื่อให้รู้ว่าสร้างเมื่อปี พ.ศ.ใด ก็ต้องกำหนดวัน เดือนปี การสร้างไว้ด้วย เพื่อคนใช้เกณฑ์ปกติจะได้รู้ว่าทันสมัยหรือไม่

2. เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติระดับเล็กลงมา เช่น ระดับจังหวัด หรือระดับอำเภอ การสร้างเกณฑ์ปกติระดับนี้ค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบคะแนนของผู้สอบกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอ ในการจัดการศึกษาบางครั้งจังหวัดแต่ละจังหวัด อาจเน้นเนื้อหาวิชาบางวิชาไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะทางด้านวิชาชีพ บางจังหวัดเน้นเกษตร บางจังหวัดเน้นอุตสาหกรรม บางจังหวัดเน้นการทำประมง เป็นต้น วิชาที่มีการเน้นแตกต่างกัน การสร้างเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นจะมีประโยชน์มาก แต่วิชาพื้นฐานอื่น ๆ ก็สามารถหาเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นได้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบความสามารถในวิชาการของนักเรียนคนหนึ่งกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอว่า เด็กคนหนึ่งสอบแล้วจะอยู่ในระดับใด เก่งหรืออ่อนกว่าคนอื่นเพียงใด เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขได้

3. เกณฑ์ปกติของโรงเรียน (School norms) โรงเรียนบางแห่งมีขนาดใหญ่ นักเรียนแต่ละชั้นมีจำนวนมาก เวลาสร้างข้อสอบแต่ละวิชาแต่ละระดับชั้นได้มีมาตรฐานแล้ว จะสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนตนเองก็ได้ กรณีสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนเดียวหรือกลุ่มโรงเรียนในเครือ เรียกว่าเกณฑ์ปกติของโรงเรียน ใช้ประเมินเปรียบเทียบกับนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนส่วนรวมของโรงเรียน และใช้ประเมินการพัฒนาของโรงเรียนได้ด้วย โดยดูจากการศึกษาว่าแต่ละปีเด่นหรือด้อยกว่าปีที่สร้างเกณฑ์ปกติเอาไว้

การสร้างเกณฑ์ปกติมีการสร้างโดยยึดหลักการทางสถิติหลายอย่าง เช่น

1. เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile norms) เกณฑ์ปกติแบบนี้สร้างจากคะแนนดิบที่มาจากประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี แล้วดำเนินการตามวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ แต่พอถึงค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ก็หยุดแค่นั้น เกณฑ์ปกติแบบนี้เป็นคะแนนจัดอันดับเท่านั้นจะนำไปบวกลบกันไม่ได้ แต่สามารถเปรียบเทียบและแปลความหมายได้ เช่น เด็กคนหนึ่งสอบได้ 25 คะแนน ไปเทียบกับเกณฑ์ปกติตรงตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 80 แสดงว่าเขามีความสามารถเหนือคนอื่น 80% เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ใช้ควบคู่กับเกณฑ์ปกติคะแนนมาตรฐานอื่น ๆ อยู่เสมอ เพราะแปลผลได้ง่าย ไม่ซับซ้อน

2. เกณฑ์ปกติคะแนนที (T-score norms) นิยมใช้กันมากเพราะเป็นคะแนนมาตรฐานสามารถนำมาบวกลบและเฉลี่ยได้ มีค่าเหมาะสมในการแปลความหมาย คือ มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100 มีคะแนนเฉลี่ย 50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10

3. เกณฑ์ปกติสเตนไนน์ (Stalinises norms) คะแนนแบบนี้เป็นคะแนนมาตรฐานชนิดหนึ่ง แต่มีค่าเพียง 9 ตัว (Standard nine points) ค่าตั้งแต่ 1 ถึง 9 คะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ 5 คะแนน มีความเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณ 2 คะแนน วิธีการหามักจะเทียบจากเปอร์เซ็นต์ของความถี่ที่คะแนนเรียงตามค่าจะสะดวกกว่า

4. เกณฑ์ปกติตามอายุ (Age norms) แบบทดสอบมาตรฐานบางอย่างหาเกณฑ์ปกติตามอายุ เพื่อดูพัฒนาการในเรื่องเดียวกันว่า อายุต่างกันจะมีพัฒนาการอย่างไร โดยมากแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาและความถนัดจะหาเกณฑ์ปกติโดยวิธีนี้ ส่วนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จะหาเฉพาะแบบทดสอบวิชาที่เป็นพื้นฐาน เช่น ภาษาและคณิตศาสตร์ เป็นต้น และคำนึงว่า เนื้อหาจะต้องไม่มีผลกับระดับอายุ เช่น เรื่องคำศัพท์สามารถหาได้ตั้งแต่อายุ 5 ปีถึง 20 ปี ทั้งนี้เพื่อดูว่าศัพท์ที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่งนั้น ถ้านักเรียนคนหนึ่งอายุ 10 ปี สอบได้จำนวนหนึ่ง เมื่อเทียบเกณฑ์ปกติ น่าจะเป็นความสามารถคำศัพท์เท่ากับอายุเท่าใด อาจจะเท่ากับเด็กอายุ 8 ปี 10 ปี หรือ 15 ปี

5. เกณฑ์ปกติตามระดับชั้น (Grade norms) เป็นการหาเกณฑ์ปกติตามระดับชั้นว่า คะแนนเท่าไรควรจะอยู่ระดับชั้นไหนจึงจะเหมาะสม แบบทดสอบที่จะทำเกณฑ์ปกติชนิดนี้ได้ต้องเป็นเนื้อหาเดียวกัน ดังนั้น การวัดที่มีเนื้อหาแตกต่างกันตามระดับชั้นจะทำได้ ทำให้ไม่รู้จะเปรียบเทียบแปลผลว่าอย่างไร วิชาที่นิยมมักจะเป็นวิชาพื้นฐาน เช่น คำศัพท์ คณิตศาสตร์

เบื้องต้น แบบทดสอบก็ต้องออกความรู้ความสามารถที่กว้าง เช่น คำศัพท์ก็ให้ครอบคลุมตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1 ถึงมัธยมปีที่ 6 แล้วศึกษาดูว่าระดับชั้นประถมปีที่ 1 จะได้กี่คะแนน ปีที่ 2 จะได้กี่คะแนนไปเรื่อย ๆ จนถึงมัธยมปีที่ 6 จะได้กี่คะแนนโดยมากแต่ละระดับชั้นก็จะเป็นช่วงคือ การแจกแจงของคะแนนจะซ้อนทับกันเป็นระยะไป เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ถ้าเด็กคนหนึ่งมาสอบแบบทดสอบฉบับนี้ได้คะแนน 20 คะแนน และกำลังเรียนชั้นมัธยมปีที่ 2 แต่เมื่อเทียบแล้วเท่ากับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 จะได้นำไปพัฒนาต่อ

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กรมสุขภาพจิต (2547: ออนไลน์) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก The Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ หรือ แบบสอบถามสำหรับประเมินพฤติกรรมของเด็ก และวัยรุ่น เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการคัดกรองปัญหาทางพฤติกรรม และ ปัญหาทางอารมณ์ที่เบี่ยงเบนซึ่งมีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิตในอนาคต ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระยะแรก ก่อนที่จะลุกลามจนยากต่อการแก้ไข ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่มักพบในปัจจุบัน เช่น การติดยาเสพติด ความก้าวร้าวรุนแรง ปัญหาทางอาชญากรรมโรคซึมเศร้า การฆ่าตัวตาย โรคจิต ความผิดปกติของบุคลิกภาพ เป็นต้น พัฒนาโดย Robert Goodman จิตแพทย์เด็กชาวอังกฤษ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ มีทั้งคำถามเชิงบวก และคำถามข้อที่เป็นปัญหา แบ่งเป็น 5 หมวด คือ พฤติกรรมเกเร (conduct problem) พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง (hyperactivity) ปัญหาทางอารมณ์ (emotional problem) ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน (peer problem) และพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพทางสังคม คุณสมบัติของเครื่องมือ โดยออกแบบให้มีจำนวนข้อคำถามเพียง 25 ข้อ ในหนึ่งหน้ากระดาษ ในแบบประเมินตนเอง ข้อคำถาม 25 ข้อ ของ SDQ items ซึ่งครอบคลุมปัญหา 5 หมวด ของพฤติกรรม (แต่ละหมวดมี 5 ข้อ) ผลรวมของค่าคะแนนใน 4 หมวดแรก บ่งบอกคะแนนรวมของปัญหา ส่วนหมวดพฤติกรรมด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม บ่งบอกถึงข้อดีของเด็กในปัจจุบัน Goodman เสนอ cut-off point สำหรับ Clinical Range ที่ค่าคะแนนสูงกว่า 90 เปอร์เซนต์ไทล์ ของคะแนนรวมที่เป็นปัญหา SDQ จากผลการศึกษาวิจัยประชากรในชุมชนประเทศอังกฤษ สํารวจเด็กอายุ 5-15 ปี จำนวน 7,984 คน โดย Robert Goodman และคณะ (ค.ศ. 2000) ใช้แบบสอบถาม SDQ ทั้ง 3 ชุด พบว่ามี sensitivity 63.3% (95% CI 59.7 - 66.9%), specificity 94.65 (94.1 - 95.1%), positive predictive value 52.7%, negative predictive value 96.4% (96.0 - 96.8%) และค่าที่ได้จากการศึกษาในเด็กไทยก็ไม่แตกต่างกันมากนัก

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2540: 42) แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น ภาวะซึมเศร้า (depression) จัดเป็นปัญหาที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะความชุก และอัตราการตายที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาจิตเวชอื่น ๆ ในต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นเป็นจำนวนมากในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ผลการศึกษาชี้ว่า วัยรุ่นป่วยเป็นโรคซึมเศร้าในอัตราที่ค่อนข้างสูง ความชุกมีตั้งแต่ร้อยละ 8 - 30 ขึ้นอยู่กับวิธีการและประชากรที่ศึกษา CES - D (Center for

Epidemiologic Studies-Depression Scale) เป็นเครื่องมือวัดอาการซึมเศร้าประเภท self-report เช่นเดียวกับ CDI เครื่องมือนี้พัฒนาขึ้นมาโดยนักวิจัยแห่ง Center for Epidemiologic Studies ที่ National Institute of Mental Health ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อวัดอาการซึมเศร้าในผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในการสำรวจในชุมชน

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อำไพ ทองเงิน และคนอื่น ๆ (2544) แบบคัดกรองโรคในกลุ่มพัฒนาการผิดปกติอย่างรอบด้าน สำหรับเด็กอายุ 1 - 18 ปี แบ่งการวินิจฉัยเด็กที่มีความผิดปกติของ PDD ออกเป็นโรคต่าง ๆ 5 โรค เช่น โรคออทิสติก (autistic disorder) โรคเรทท์ (rett's syndrome) ความผิดปกติในพัฒนาการในวัยเด็ก (childhood disintegrative disorder) โรคเอสเปอร์เกอร์ (asperger's syndrome) และความผิดปกติของพัฒนาการที่ไม่ทราบสาเหตุ (PDD, NOS) เริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทย ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา และยังไม่ได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย คณะผู้วิจัยโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ได้สร้างและพัฒนาแบบคัดกรอง PDDSQ ขึ้นในปี พ.ศ. 2544 แบบคัดกรองนี้สร้างขึ้นเพื่อค้นหาเด็กที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการในกลุ่มโรค PDDSQ อายุ 1 - 18 ปี โดยผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดเด็กเป็นผู้ประเมิน แบบคัดกรองแบ่งเป็น 2 ช่วงอายุ ดังนี้ PDDSQ 1 - 4 ปี ใช้คัดกรองเด็กอายุ 12 - 47 เดือน และ PDDSQ 4 - 18 ปี แต่ละฉบับประกอบด้วยข้อคัดกรอง 40 ข้อ ซึ่งข้อคำถามเหล่านี้วัดความผิดปกติ 3 ด้าน คือ พัฒนาการทางสังคมผิดปกติ พัฒนาการด้านสื่อความหมายผิดปกติ และพฤติกรรมซ้ำซาก สนใจจำกัด และปรับตัวยาก เป็นสิ่งสำคัญในการวินิจฉัย คุณสมบัติของเครื่องมือ อายุ จุดตัดคะแนน ความไว% ความจำเพาะ% การทำนาย ความเชื่อถือได้ ความคงที่ภายใน + - 1 - 4 ปี (12 เดือน - 47 เดือน) 13 82 94 96 77 .91 .95 4 - 18 ปี 18 82 88 93 73 .88 .91

กัลยา สุตะบุตร และคนอื่น ๆ (2540) แบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก เดิมชื่อแบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชน สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2540 โดยคณะผู้วิจัยโรงพยาบาลราชานุกูลเพื่อให้เป็นเครื่องมือคัดกรองเด็กที่มีภาวะปัญญาอ่อนในชุมชนโดยอาสาสมัคร สาธารณสุขหมู่บ้าน การสร้างเครื่องมือนี้ศึกษาข้อทดสอบพัฒนาการจากแบบคัดกรองพัฒนาการของต่างประเทศ และประเทศไทย ได้แก่ Denver II (Frankenburg, W.K. et al, 1990) แบบทดสอบพัฒนาการเด็ก (Laksanavicharn, U., 1995) และคู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 0 - 5 ปี : การทดสอบและฝึกทักษะคณะกรรมการโครงการส่งเสริมพัฒนาการโรงพยาบาลราชานุกูล, 2537 การสร้างแบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชน ยังไม่มีผู้ทำการศึกษา นอกจากข้อคำถาม 10 คำถาม (Ten Questions, TQ) ขององค์การอนามัยโลกในปี ค.ศ. 1992 ที่ใช้เป็นเครื่องมือคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนขั้นที่ 1 ในเด็กอายุ 2 - 9 ปี โดยเจ้าหน้าที่ชุมชน สำหรับแบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อน ระดับชุมชนที่สร้างโดยคณะผู้วิจัยโรงพยาบาลราชานุกูล แบ่งเป็นช่วงอายุรวม 9 ช่วง ดังนี้ 6 เดือน, 9 เดือน, 12 เดือน, 18 เดือน, 2 ปี, 3 ปี, 4 ปี, 5 ปี และ 6 ปี แต่ละช่วงอายุประกอบด้วยข้อทดสอบพัฒนาการ 5 ข้อ ในด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ความเข้าใจ

ภาษา การใช้ภาษา และการช่วยเหลือตัวเองหรือสังคม และแบบคัดกรองฯ นี้ยังได้มีการนำไปใช้ศึกษาระบาดวิทยาของภาวะปัญญาอ่อนในชุมชน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและในต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวทางในการสร้างแบบคัดกรอง และได้สร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นขึ้นมา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปคัดกรองนักเรียนในเบื้องต้นได้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

4.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เฮอร์โรลด์ (Harrold, 1992: 492-504) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม คือ กระบวนการที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

คาร์ทไรท์ และแซนเดอร์ (Cartwright and Zander, 1968: 3) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นการนำเอาวิธีการต่าง ๆ เช่นบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เกม การอภิปรายกลุ่ม การสังเกต และการให้ข้อวิจารณ์ซึ่งกันและกันเพื่อช่วยในการตัดสินใจร่วมกัน

โอลเซน (Ohlsen, 1970: 6-7) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 ประการคือ

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้หนึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิกหรือผู้นำอภิปราย เพื่อที่สมาชิกได้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยปกติผู้นำในกลุ่มชนิดนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพหรือสังคมและส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายเพื่อประโยชน์สำหรับตน เช่น การปฐมนิเทศ การปัจฉินิเทศหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชั่วโมงเป็นต้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนงานกลุ่มให้สมาชิก

2. กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ คือ นักเรียนได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

พรณพิศ วาณิชยการ (2535: 24) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การกระทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลในกลุ่มซึ่งร่วมกันวางแผนงานตามเป้าประสงค์และจัดประสบการณ์เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ขึ้นทั้งในตัวบุคคลและในกลุ่ม

วรรณพร โรจน์สัญญากุล (2538: 19) ได้สรุปว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง ปฏิบัติการตอบโต้อย่างเสรี ซึ่งสมาชิกในกลุ่มต่างช่วยกันกระตุ้นซึ่งกันและกัน เพื่อจะใช้ความรู้ความสามารถของสมาชิกแต่ละคนนำกลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยมีหัวหน้าหรือผู้นำกลุ่มคอยกระตุ้นให้

เกิดปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันของสมาชิกเมื่อกลุ่มประสบปัญหา สมาชิกจะต้องช่วยกันแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่

นัยนา นิยมโชค (2539: 13) ได้สรุปว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีการกระทำร่วมกันในจุดหมายเดียวกันมีบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนสร้างประสบการณ์ร่วมกันในการทำกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่มีผู้นำดำเนินการให้ข้อมูลหรือแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม หรือสมาชิกในกลุ่มร่วมกันดำเนินการกิจกรรมนั้นเอง เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่สมาชิกในกลุ่มตั้งเป้าหมายเอาไว้

วาสนา รอดเชียง (2540: 12-13) ได้สรุปไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ขึ้นมาให้ผู้เรียนแล้วให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งความคิดและลงมือกระทำภายในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดหมายที่ตั้งเอาไว้ ร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้นตลอดจนแสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมจนสมาชิกทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดการพัฒนาความคิด ความเข้าใจ อันเป็นผลต่อการร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข

อำนาจ กังเทเวศน์ (2543: 70) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีการกระทำร่วมกันในจุดหมายเดียวกันมีบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนสร้างประสบการณ์ร่วมกันในการทำกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่มีผู้นำดำเนินการให้ข้อมูลหรือแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม หรือสมาชิกในกลุ่มร่วมกันดำเนินการกิจกรรมนั้นเองเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่สมาชิกในกลุ่มตั้งเป้าหมายเอาไว้

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การรวมบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีจุดหมายเดียวกัน มีการสร้างประสบการณ์ร่วมกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม ร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายของกลุ่มที่ได้ตั้งไว้

4.1.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

แทรกซเลอร์ และนอร์ธ (Traxler and North. 1967: 320) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียน โดยการจัดโครงการ เช่น ปฐมนิเทศนักเรียนใหม่หรือนำไปจัดในรูปแบบของการแนะแนวได้ตลอดทั้งปี
2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับในหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน การใช้ห้องสมุด การศึกษาในโอกาสต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน
3. เพื่อเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่งโดยปกติแล้วการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มมักจะเป็นเรื่องของการพูดคุยกันในระหว่างผู้ที่มีปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกัน

แต่บางกรณีมีบุคคลอาจมีปัญหาเฉพาะตัวที่ไม่สามารถอธิบายในกลุ่มได้ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสดีที่จะทำให้นักศึกษานั้นได้นัดพบผู้ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลต่อไป

4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษาและความเจริญงอกงามทั้งของบุคคลและของกลุ่ม โดยปกติจะกระทำโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล แต่ในหลายกรณีก็อาจให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มได้ นอกจากนี้ กิจกรรมกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกหลักสูตรก็อาจจะกลายมาเป็นเครื่องช่วยในการแก้ไขเรื่องส่วนตัวได้เหมือนกัน

ประนอม เดชชัย (2531: 101-102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนเองให้ดีขึ้น เช่น รู้ข้อบกพร่องของตนเองหรือรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร เมื่อเทียบกับบุคคลในกลุ่มเกิดความเข้าใจในบุคคลอื่นในกลุ่มโดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบถึงข้อดีและข้อเสียข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คิดช่วยเหลือกันตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่คนเดียวได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้น การฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอน จะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม เป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาตัวบุคคลและสังคมต่อไป

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีโอกาสเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข และนอกจากนี้ยังได้เรียนรู้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันได้อีกด้วย

4.1.3 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

พนม ลิ้มอารีย์ (2522: 16-17) ได้กล่าวถึง คุณค่าการเข้าสังคมกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า

1. กลุ่มเป็นสนามสำหรับทดลองฝีมือของบุคคล โดยบุคคลได้อาศัยกลุ่มเพื่อทดลองหรือแสดงความสามารถ

2. กลุ่มจะเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็นและผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะได้ผลจากการเข้ากลุ่มในการปรับปรุงเจตคติ นิสัยใจของตนเอง โดยมีสมาชิกเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน

3. กลุ่มช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรัก เป็นเครื่องมือบำรุงขวัญของสมาชิกด้วย ทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีความเข้าใจตนเอง เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เชื่อมมั่นในตนเอง เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นบุคคลหนึ่งที่มีคุณค่าและอยากทำประโยชน์ให้กับกลุ่มมากยิ่งขึ้น

4. กลุ่มช่วยส่งเสริมพลังทางร่างกาย เช่น การออกกำลังกายเป็นกลุ่ม หรือการฝึกหัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกมีความอดทน

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530: 15-19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มว่า นอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมอบคุณค่าทางด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Value) เช่น สนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล การสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Value) สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสดังกล่าวสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้เกิดความเข้าใจเป็นอย่างดีในตัวของสมาชิกของกลุ่ม

3. คุณค่าด้านการบำบัด (Therapeutic Value) ในการรวมกลุ่มของบุคคลจะมีค่าต่อการบำบัดเป็นอย่างดี โรงพยาบาลและคลินิกจะนำวิธีการทางกลุ่มไปใช้รักษาคนไข้ โดยการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียนผู้เรียนที่มีปัญหาคลายคลึงกัน อาจได้รับความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อยจะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Value to the School and community) การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

จากคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มดังที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มจะมีการค้นพบตัวเอง เกิดความรู้สึกว่าตนเองและผู้อื่นมีคุณค่า กิจกรรมที่ร่วมกันทำมีประโยชน์ นอกจากนี้ยังได้คุณค่าด้านการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น คุณค่าด้านการวินิจฉัย คุณค่าด้านการบำบัด คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น

4.1.4 ประเภทกลุ่ม

นิภา วิจิตรศิริ (2525: 18-20) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มไว้ ดังนี้

1. กลุ่มฝึกอบรม (T.Group or Training Group) กลุ่มนี้มีจุดมุ่งหมายให้สมาชิกทุกคนตระหนักถึงความรู้สึกที่เป็นอยู่ การใช้ทักษะเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารซึ่งจะทำให้สมาชิกสามารถดำเนินการหาทางของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) กลุ่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เช่น การรับรู้ความรู้สึกนึกคิดเหตุผลที่เป็นของตนเองและผู้อื่น โดยเชื่อว่าการพัฒนาทักษะการรับรู้นี้จะส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองและปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (BST-Group or Basic Skill Training Group) กลุ่มนี้บางครั้งเรียกว่า กลุ่มฝึกอบรมเพื่อนมนุษย์สัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างสมาชิกให้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์

4. กลุ่มฝึกฝนทดลอง (Laboratory Training Group) กลุ่มนี้เป็นโครงการสำหรับสมาชิกที่อยู่ประจำ จัดขึ้นเพื่อมุ่งจัดให้มีประสบการณ์เพิ่มพูนความเข้าใจและพัฒนาทักษะของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม

5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เป็นความเจริญงอกงามส่วนบุคคล ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับผู้อื่นอย่างเปิดเผย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) กลุ่มนี้มักจะมีการพบกันหลายช่วงเวลาติดต่อกันไปโดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งจากการปฏิสัมพันธ์กันหลาย ๆ ครั้งนี้จะทำให้สมาชิกกลุ่มได้ค้นพบ และศึกษาความคิดของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย

7. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นเสียก่อนที่จะกลายเป็นปัญหารุนแรง นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้มีปัญหาเรียนรู้ที่จะนำความคิดทั่วไปจากกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

8. กลุ่มจิตบำบัดรักษา (Group Psychotherapy) เป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ปัญหาของคนที่ใช้โดยการพบปะพูดคุยกันในกลุ่มเล็กระหว่างสมาชิกและผู้ให้การบำบัดติดต่อกันไปเป็นระยะเวลานาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดการหยั่งเห็นและเข้าใจสาเหตุของการเกิดปัญหาทางสังคม อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งมีความสามารถที่จะลดหรือแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้

9. กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนและเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม ประสบการณ์ของกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในส่วนบุคคลทุกคนและกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้การทำกิจกรรมกลุ่มยังต้องเกี่ยวข้องกับการ

รับรู้เรื่องต้องการของบุคคลอื่น ทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจ การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการจัดแต่ละครั้งด้วย

4.1.5 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ชอร์ (Shaw. 1971: 4) กล่าวถึง ขนาดของกลุ่มว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ จำนวนสมาชิกไม่เป็นปัญหาสำคัญแต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกจะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

เยาเวกา เดชะคุปต์ (2517: 34) ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่าขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กซึ่งมีประมาณ 5-15 คน

จำเนียร ช่วงโชติ (2521: 5) กล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและในด้านการเรียนรู้ก็จะมีผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

วัชร ฐะคำ (2523: 87) กล่าวว่า กลุ่มที่จะมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนตั้งแต่ 6-8 คน อาจอนุโลมให้ได้ถึง 10 คน ถ้าจำเป็นเพราะว่าหากมีสมาชิกจำนวนมากเกินกำหนด กลุ่มจะแยกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ขึ้นมาเป็น 2 กลุ่มทันที

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530: 26) ได้กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มอาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีขนาดใหญ่มากเกินความจำเป็นสมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับผิตชอบทั้งหมดในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มียานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน กลุ่มจะใหญ่เท่าใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์นั้น ๆ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

จากขนาดกลุ่มดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ควรมีสมาชิกระหว่าง 8-12 คน แต่อย่างไรก็ตามก็สามารถยืดหยุ่นได้ตามแต่สถานการณ์และจุดมุ่งหมายของกลุ่มด้วย

4.1.6 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973: 105) กล่าวว่า การให้ทำกิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กประถมศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจจะเกิดความเบื่อหน่ายได้

ทรอทเซอร์ (ซูชัย สมิทธิไกร. 2528: 18-19; อ้างอิงจาก Trozer. 1977) ให้ความเห็นว่าในการกำหนดระยะเวลา และความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้น หากจัดทำ

กับสถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลาเป็นคาบ ๆ ละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่าควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มไม่ควรต่ำกว่า 8 ครั้ง

จากการศึกษาเวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถจัดได้สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที หรือ 1 ชั่วโมง โดยขึ้นอยู่กับสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรม นอกจากนี้ควรพิจารณาผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มด้วยว่าอยู่ในระดับใด เช่น ถ้าเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาควรจัดกิจกรรมกลุ่มครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง เนื่องจากเด็กจะเกิดความเบื่อหน่าย

4.1.7 ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ชาร์ไรท์ (จรรีวรรณ วัฒนจินะพงษ์, 2537: 20 อ้างอิงจาก Charitier, 1974) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีส่วนช่วยในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงเป็นการช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง นับตั้งแต่การเรียนรู้ที่จะรู้จักตนเองอย่างเหมาะสม เข้าใจตนเอง และการที่บุคคลได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันก็ย่อมจะช่วยพัฒนาทักษะด้านการฟัง เป็นการฝึกให้เป็นผู้ฟังที่ดี รู้จักกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม กล้าที่จะเปิดเผยตนเองต่อบุคคลอื่น

บัทตัน (Button, 1974: 1-2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายช่วยส่งเสริมมนุษย์ให้เติบโตและพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยบุคคลทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลาย ๆ ด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญก็คือ ทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น

พัชนี วรกวิน (2522: 149-150) กล่าวถึง ผลการจัดกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มไว้หลายด้าน คือ ผลในด้านทัศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่มทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความอบอุ่นใจ และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และในการเข้าร่วมกลุ่มนั้นจะต้องมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกันซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง และสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม พยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ทำให้มรณภาพแห่งตนดีขึ้น และยังมีผลต่อทัศนคติต่อผู้อื่น ยอมรับฟังเหตุผลความคิดเห็น เคารพในสิทธิหน้าที่ของกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม หากได้รับการยอมรับจากสมาชิกรู้สึกว่ามีสมาชิกในกลุ่มหวังดีต่อตน สมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ก็จะเกิดความสามัคคีขึ้นและเมื่อลงมือทำงานก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

พนม ลิ้มอารีย์ (2522: 56-57) กล่าวถึง ประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกได้ทดสอบและแสดงความสามารถ เช่น ในกรณีที่คนพูดเก่งแต่ไม่มีโอกาสจะพูดที่ไหนก็อาศัยกลุ่มเป็นที่ทดสอบหรือแสดงความสามารถให้คนในกลุ่มเห็น

2. ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น และปรับปรุงเจตคติและนิสัยใจคอ รวมทั้งเป็นกำลังใจให้แกกันและกัน

3. ช่วยเสริมสร้างความมีวินัยและความอดทนให้แก่ตนเอง จากการที่ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ร่วมกัน

4. ช่วยให้เกิดความรู้สึกลอดภัย อบอุ่น มีกำลังใจ มีความรัก ช่วยบำรุงขวัญของสมาชิกช่วยให้เข้าใจตนเองดีขึ้น รู้สึกมั่นคงปลอดภัย และเชื่อมั่นในตนเองสูง

จากประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พอจะสรุปได้ว่า กลุ่มช่วยเสริมทักษะให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น และในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างราบรื่น

4.1.8 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530: 23) ได้กล่าวถึง ระยะเวลาของกลุ่มว่า เมื่อสมาชิกของกลุ่มเริ่มเข้ากลุ่ม อาจจะพบว่าพฤติกรรมที่แสดงออกในกลุ่มนั้นมีความแตกต่างจากที่ได้เข้ากลุ่มเป็นเวลานานแล้ว ทั้งเพราะว่า การที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้นจะต้องอาศัยเวลาในการพัฒนา กลุ่ม ดังนั้นมักจะพบว่า กลุ่มจะต้องผ่านระยะต่าง ๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขัน และมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง (Individually Centered, Competitive Phase) เมื่อบุคคลได้มีโอกาสเข้าอยู่ร่วมกันโดยธรรมชาติแล้ว บุคคลจะต้องเห็นว่าตนเองมีความสำคัญ ยังไม่รู้จักกันแล้วการที่จะยอมรับง่าย ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ลำบาก ทั้ง ๆ ที่อยากให้คนอื่นยอมรับตนเอง นอกจากนี้แล้วบุคคลแต่ละคน มักจะเริ่มมีการแข่งขันกับผู้ที่มีความต้องการเหมือนตนเอง บุคคลเหล่านี้ต้องการคนที่เก่งกว่าตนเองเท่านั้นมาเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อเขา

2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ (Frustration and Conflict Phase) เมื่อสมาชิกเกิดการแข่งขัน และยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะมีผู้นำเอากลุ่มประเภทฝึกความไวในการรับรู้ (Sensitivity Group หรือ T – Group) มาใช้ช่วยกลุ่มให้พัฒนาขึ้น โดยหวังว่าอาจจะทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่น ถ้าหากผู้นำดังกล่าวไม่สามารถจะนำกลุ่มได้สำเร็จ สมาชิกจะรู้สึกเป็นปฏิปักษ์กับผู้นำและมองไปในแง่ของบุคคลที่ไม่มีความสามารถ ดำเนินในด้านความล้มเหลวแทนที่จะช่วยกันพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีอันจะทำให้ได้รับความสำเร็จในจุดมุ่งหมายของกลุ่มในระยะนี้สมาชิกจะรู้สึกขัดแย้งกันและมีความคับข้องใจมาก

3. ระยะกลุ่มมีความสำคัญ (Group – Harmony Phase) ในระยะนี้ความคิดที่สอดคล้องกันจะพัฒนาขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีความพอใจและความสบายใจมากด้วย สมาชิกได้รับการสนับสนุนคอยหลีกเลี่ยงการมีความขัดแย้งและไม่ค่อยมีผลงานจะป้องกันการกระตุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิกิริยาด้านนิเสธและนอกจากนี้จะมีการเก็บกตความต้องการของตนเองเพื่อให้กลุ่มได้รับความพึงพอใจ

4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง (Group – Centered Productive Phase) สมาชิกยังคงแสดงความคิดเห็นถึงความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น แต่ไม่อยู่ในระดับที่จะเพิกเฉยต่อความขัดแย้ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จในเรื่องความสามัคคี สมาชิกจะเผชิญกับความขัดแย้งและเรียนรู้ในการที่จะแก้ไข แต่ละคนจะยอมรับความผิดชอบ ร่วมมือ อดทนต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่านิยม หรือพฤติกรรมก็ตาม ในที่สุดสมาชิกจะกลายเป็นผู้ที่ยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527: 133-134) กล่าวถึง ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม ระยะนี้นักเรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม หรือค้นคว้าแสวงหาสิ่งที่ต้องการรู้นั้นด้วยตนเอง ผลจากการเรียนรู้จะเกิดกับผู้เรียนโดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมมากก็จะได้รับผลการเรียนรู้นั้น ๆ มากขึ้นด้วย ในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ทางด้านร่างกาย คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ หรือกระทำการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ทางด้านจิตใจ คือ การที่นักเรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิดและการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 ทางด้านปัญญาหรือสมอง คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแนวความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจการวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ขั้นวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำการกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดีขึ้น

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ แนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเองซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในอนาคต หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะทำได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ หรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ขั้นประเมินผล โดยให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

จากลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มนั้นประกอบด้วย ขั้นการมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์หลังจากได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการเพื่อประยุกต์เป็นแนวทางของตนเอง และขั้นประเมินผล โดยสมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันประเมิน ติชม หรือเสนอแนะร่วมกัน

4.1.9 กิจกรรมที่ใช้ในกลุ่ม

ทศนา แชมมณี (2536: 27-28) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับทฤษฎีว่ามีหลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. เกมส์ (Games) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาการแพ้ชนะวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์สมมติขึ้นมานั้นแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้น วิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ได้รับมาอย่างถี่ถ้วนและการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออกเพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทที่เรียนหรือกำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะต้องพยายามแสดงให้สมตามที่กำหนดไว้โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้จะเป็วิธีการที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่นซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันและช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้วอาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียนกลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้นจากกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว

จากเอกสารที่ทำการค้นคว้ามาเกี่ยวกับเทคนิคมีหลายวิธีในการนำมาใช้ในกลุ่ม เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร และกลุ่มย่อย ทั้งหมดนี้จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออก ได้ฝึกทักษะกันในกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง และได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เทรปปา และไฟร์ค (Treppa and Frike. 1972: 466-467) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของกลุ่มมาราธอนที่มีต่อความเข้าใจในตนเอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความเข้าใจตนเองดีขึ้น มีความสามารถในการควบคุมตนเองมากขึ้น เห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ ยอมรับตนเอง เข้าใจในความเป็นมนุษย์ มีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในอุดมคติ

เล็กซ์ (Lex. 1973: 6093-A) ได้ศึกษาผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนวิชากลุ่มสัมพันธ์ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการเรียนวิชากลุ่มสัมพันธ์ดีขึ้น มีความพอใจประสบการณ์ที่ได้รับ ยินดีที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และต้องการเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

เบิร์คเฮาเซอร์ (Birkkauser. 1985: 103) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักเรียนเกรด 3, 4, 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในชั้นเรียนตามปกติและนักเรียน 75 คน ซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เดวิส (Davis. 1988: 3263) ศึกษาผลการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มในการเรียนคณิตศาสตร์ หน่วยการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาดังกล่าวของนักเรียนเกรด 7 จำนวน 10 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า ผลสัมฤทธิ์และทัศนคติ

ในการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

บอร์ตันแมน (Boardman, 1988: 1952) ศึกษาผลของการนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในโปรแกรมเล็กสับบู่หรีโดยมีอาสาสมัคร 67 คน เข้ารับการฝึกตามโปรแกรมหัดกล่าว สังเกตได้จากอัตราผู้ดสับบู่หรีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิง

4.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อจนา ศรีสุพล (2535: 64-65) ได้ศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่างการฝึกกลุ่มสัมพันธ์นักศึกษาได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มอย่างเต็มที่ นักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ได้ปฏิบัติงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพให้เกิดความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น สามารถแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน การเรียน และการอยู่ร่วมกันทำให้บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2535: 100) ได้ศึกษาการพัฒนาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การที่นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และความสามารถของตน ประสารความคิดของตนเองและกลุ่มทำให้นักศึกษาพยาบาลกล้าคิด กล้าทำมากยิ่งขึ้น เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความมั่นใจในตนเอง รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่า และเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

อาคม หงษ์ทอง (2539: 66-67) ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาความมีน้ำใจมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสนา รอดเชียง (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสรา คำมณี (2544: 48) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนมีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านจูงใจตนเองสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและในต่างประเทศ สรุปได้ว่า ผลจากการจัดกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยทำให้สมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น เกิดการพัฒนาตนเอง เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และสามารถนำประสบการณ์ในกลุ่มมาแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม

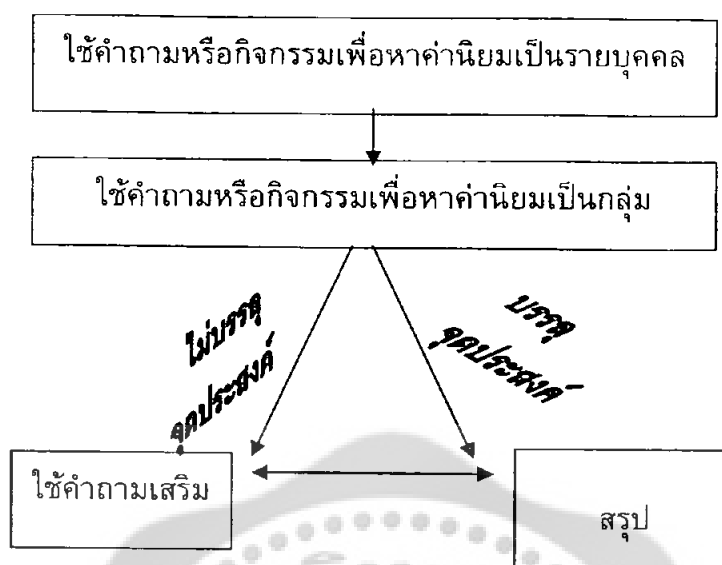
5.1.1 ทฤษฎีการพัฒนาพฤติกรรม

ทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรม (ทองชุบ ศรีแก้ว, 2545: 37 - 41) ในการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ นักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่า มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วยตัวเอง ส่วนนักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมคือตัวควบคุม จากความเชื่อของนักจิตวิทยาทั้งสองกลุ่มนี้ ได้มีการพิสูจน์และสรุปเป็นทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรมหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่ใช้กันแพร่หลาย คือ

1. กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification – V.C.)

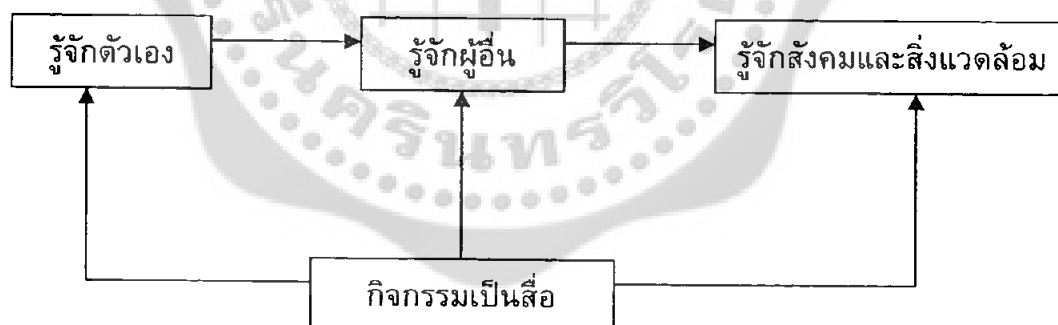
การทำค่านิยมให้กระจ่าง กรมสามัญศึกษา (ทองชุบ ศรีแก้ว, 2545: 37; อ้างอิงจาก กรมสามัญศึกษา, 2530: 13-27) เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสำรวจหรือค้นพบว่าตนเองคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร และมีหลักการที่ถูกที่ควรตามทัศนะของตนเองอย่างไร เป็นวิธีการทำให้บุคคลยอมรับความรู้สึกและความคิดด้วยตนเอง ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ ผลที่ได้จากกระบวนการนี้จะเอื้ออำนวยให้ความคิดกับการกระทำสัมพันธ์กัน

เทคนิคที่ใช้ในการทำค่านิยมให้กระจ่าง คือ การใช้คำถามปลายเปิดมีคำตอบได้หลายคำตอบ คำตอบที่ได้อาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม เพราะการตัดสินใจย่อมมีแนวโน้มที่จะทำเพื่อตนเอง อาจจะเป็นคำตอบที่ไม่พึงประสงค์ก็ได้ จึงต้องใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลจากการคิดและตัดสินใจของกลุ่มจะมีแนวโน้มที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แต่เพื่อตรวจสอบความคิดให้แน่ชัดอีกครั้ง จึงต้องค้นหาคำตอบของกลุ่มใหญ่ทั้งห้อง หากสมาชิกกลุ่มใหญ่มีความคิดเห็นเป็นไปตามจุดประสงค์ ครูก็จะสรุปและเป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการ หากนักเรียนบางส่วนยังยืนยันให้คำตอบที่ไม่พึงประสงค์ ครูจะใช้คำถามเสริมเพื่อให้นักเรียนเห็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จนได้คำตอบที่พึงประสงค์จากนักเรียนเหล่านั้น ครูจึงสรุปและเป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการ ดูขั้นตอนได้จากภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 เทคนิคการหาคำนิยมให้กระจ่าง

ที่มา: กรมสามัญศึกษา. (2530). *คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา: 3

ภาพประกอบ 2 การใช้กระบวนการหาคำนิยมให้กระจ่างแก้ปัญหา

ที่มา: กรมสามัญศึกษา. (2530). *คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา: 3

ครูควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้รู้จักตนเองก่อน ให้สามารถบอกความต้องการของตนเอง ความรู้สึกและเหตุผลของการกระทำได้ โดยการจัดการประชุมกลุ่มนักเรียนและให้ตอบคำถามเพื่อสำรวจบุคลิกภาพของตนเองเกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการ การตั้งจุดมุ่งหมายใน

การดำเนินชีวิตหรืออาจจะตั้งประเด็นปัญหา ให้นักเรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกของตนเองและมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพื่อจะได้รู้จักผู้อื่น หรือสังคมและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย

2. การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification – B.M.)

การปรับพฤติกรรม กรมสามัญศึกษา (ทองชุบ ศรีแก้ว. 2545: 39; อ้างอิงจาก กรมสามัญศึกษา. 2530: 13 - 27) คือ การกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นในอนาคต พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รับผลเป็นที่พึงพอใจ จะมีแนวโน้มให้เกิดพฤติกรรมนั้นอีก ความพึงพอใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการเสริมแรง (Reinforcement)

วิธีเสริมแรง

การเสริมแรงที่ใช้กันทั่วไป เช่น การชมเชย การพูดจายกย่อง การยอมรับ การให้คะแนน ตลอดจนการให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาสนใจ

ในทำนองเดียวกันพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มจะไม่เกิดซ้ำ เช่น นักเรียนสามคนร่วมวงสนทนากัน ถ้าในขณะที่คนหนึ่งกำลังพูด อีกสองคนไม่สนใจฟัง หันไปคุยกันเอง ทำให้นักเรียนคนแรกจะหยุดพูดทันทีเพราะเกิดความไม่พึงพอใจ

การลงโทษ

การลงโทษเป็นการให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจ เพื่อหยุดยั้งหรือระงับพฤติกรรม เช่น นักเรียนไม่ส่งการบ้าน ครูลงโทษโดยการเขียนดี พฤติกรรมการไม่ส่งการบ้านจะลดลง

การเสริมแรงและการลงโทษเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม ถ้าต้องการให้เกิดพฤติกรรมใดก็ใช้วิธีการเสริมแรง และถ้าไม่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมใดก็ใช้วิธีการลงโทษ

ขั้นตอนการปรับพฤติกรรมโดยใช้กิจกรรม มีดังต่อไปนี้

- กำหนดพฤติกรรมพึงประสงค์
- สำรวจกิจกรรมที่แต่ละคนสนใจ เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ มีความสนุกสนานและเกิดความสำเร็จ
- กำหนดตัวเสริมแรง
- เสริมความมั่นใจบ่อย ๆ

3. กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning – S.L.)

กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม กรมสามัญศึกษา(ทองชุบ ศรีแก้ว. 2545: 40; อ้างอิงจาก กรมสามัญศึกษา. 2530: 13 - 27) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า มนุษย์เรียนรู้โดยการสังเกตจากสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลของพฤติกรรมซึ่งความรู้ที่มนุษย์ได้เรียนรู้เหล่านี้ สามารถใช้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้

การที่มนุษย์สังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นและผลของพฤติกรรมนั้น เขาสามารถคาดการณ์เหตุการณ์อื่นที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น นักเรียนเห็นครูทำโทษนักเรียนที่มาโรงเรียนสาย เขาคาดการณ์ว่า ถ้ามาโรงเรียนสายจะถูกลงโทษ ดังนั้น เขาจะไม่ทำพฤติกรรมในการมาโรงเรียนสาย

อิทธิพลสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก คือ ครอบครัว เพื่อน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง คำบอกเล่า ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ จัดว่าเป็นตัวแบบหรือตัวอย่าง (Human Modeling) ที่นักเรียนจะเลียนแบบ

- ตัวแบบที่เด่นและกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี จะช่วยให้เด็กเลียนแบบได้ดี

- ตัวแบบที่สอนผู้อื่นแต่ตัวเองไม่ทำหรือทำตรงกันข้ามกับการสอนก็ไม่สามารถสอนให้คนอื่นทำตามได้

เด็กบางคนพยายามเขียนตัวหนังสือให้สวยเหมือนครูเพราะรักและเคารพครู ดังนั้น ครูจึงเป็นตัวอย่างที่เด่นและสามารถสร้างความสนใจของเด็กได้ดี

เด็กวัยรุ่นมักจะยึดบุคคลที่เด่นเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะการแต่งกาย การพูดจาและท่าทาง ครูซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กจึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ไม่ดี เช่น การสูบบุหรี่ด้วยท่าทางที่คิดว่าโก้เก๋ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เทคนิคการนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรม ก็คือ การคัดเลือกตัวแบบที่พึงประสงค์ การกำหนดอุดมการณ์หรือคำขวัญประจำโรงเรียนแล้วชี้ชวนให้นักเรียนยึดถือและประพฤติปฏิบัติตามต้นแบบและอุดมการณ์นั้น

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่ามนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเน้นวิธีการที่ให้นักเรียนได้รู้จักควบคุมตนเอง โดยมุ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง

5.1.2 ทักษะชีวิต (Life skills)

5.1.2.1 ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1994: 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการปรับสภาพตัวเองกับความต้องการซึ่งท้าทายในชีวิตประจำวันท่ามกลางคนอื่น ๆ วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

กระทรวงสาธารณสุข (2543: 1) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

โสภณ จุโลทก (2543: 7) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า คือ ความสามารถพื้นฐานของบุคคลในการจัดการที่เหมาะสมกับตัวเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ตัวเองมีความปกติสุขและอยู่รอดปลอดภัยจากสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ (2538: 7) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถและความชำนาญในการประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาทางพฤติกรรมและสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างถูกต้อง

จิตรา ทองเกิด (2540: 82) ได้สรุปความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถหรือสมรรถภาพที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล จากการฝึกอบรมในเชิงความคิดและการกระทำ จนเกิดความเคยชินที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาได้อย่างฉลาด รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

กล่าวโดยสรุป ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการฝึกฝนอบรม ทั้งด้านความรู้ เจตคติและทักษะด้านต่าง ๆ ในการจัดการกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างปกติสุข

5.1.2.2 แหล่งที่มาของทักษะชีวิต

ทองคูณ หงษ์พันธ์ (2543: 25 - 26) ได้กล่าวถึงแหล่งที่มาของทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนไว้ว่า แหล่งที่มาของทักษะชีวิตอันดับแรก ก็คือ บ้านและครอบครัว เนื่องจากทักษะชีวิตเกิดจากหรือพัฒนามาจากประสบการณ์ จากการฝึกฝน จากการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วสะสมกันมาในวงจรชีวิตที่เราสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งพ่อแม่ ญาติพี่น้อง สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมทั้งหลาย จะเห็นได้ว่าทักษะชีวิตนั้นเกิดจากครอบครัวค่อนข้างมากจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากครอบครัว ส่วนของชุมชนนั้นก็มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดทักษะชีวิตได้ เนื่องจากชุมชนมีส่วนที่จะส่งเสริมเติมจากครอบครัวในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ และส่วนที่ 3 ส่วนของโรงเรียน การเรียนรู้ทักษะชีวิตในโรงเรียน ก็คือ หลักสูตรเสริมที่อยู่นอกห้องเรียนและหลักสูตรกิจกรรมเสริมต่าง ๆ นั้นเป็นส่วนที่จะสร้างทักษะชีวิตได้เป็นอย่างดี

5.1.2.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

โสภณ จุโลทก (2543: 2) ได้กล่าวถึงทักษะชีวิตในเอกสารงานวิจัยไว้ว่า ทักษะชีวิต (Life skills) เป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม ฯลฯ ได้มีการนำทักษะชีวิตมาใช้ในประเทศไทย เริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2537 โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ๆ นำทักษะชีวิตมาใช้ในลักษณะที่เรียกว่า ทักษะชีวิตเฉพาะปัญหา (specific life skill) เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ปัญหาการระบาดของโรคเอดส์ ปัญหาเพศ ปัญหายาเสพติด และปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่น ต่อมาได้นำมาใช้กับกลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และในรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความ

เข้าใจตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความสามารถในการอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นต้น ซึ่งเรียกว่าทักษะชีวิตทั่วไป (general life skill)

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1994: 1 - 3) ได้กำหนดองค์ประกอบหลัก (core set) ของทักษะชีวิตไว้ 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การตัดสินใจ (decision making) เป็นความสามารถที่ช่วยให้บุคคลจัดการหรือตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตได้อย่างมีระบบและทักษะนี้มีผลต่อการมีสุขภาพที่ดี ถ้าเยาวชนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตัวเองที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยประเมินทางเลือกต่าง ๆ และพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากทางเลือกเหล่านั้นก่อนตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ

2) การแก้ปัญหา (problem solving) การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพจะช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาในชีวิตได้อย่างมีระบบ

3) ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) การที่บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้สามารถหาทางเลือกในการที่จะกระทำในการตัดสินใจและการแก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังช่วยให้บุคคลมองเห็นประสบการณ์ที่ได้รับจากการกระทำ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการปรับตัวหรือมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

4) ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (critical thinking) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมา การมีความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ช่วยให้บุคคลมีการตระหนักและประเมินปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งทัศนคติและพฤติกรรม เช่น การให้คุณค่า แรงกดดันจากอิทธิพลของกลุ่มและสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

5) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (effective communication) เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงออกทั้งทางคำพูดและกิริยาท่าทางได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ รวมถึงการที่สามารถพูดในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองเกี่ยวข้อง ตลอดจนสามารถขอความช่วยเหลือหรือขอคำแนะนำจากผู้อื่นได้เมื่อตนเองต้องการ

6) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (interpersonal relationship) เป็นความสามารถของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพ รักษาสัมพันธภาพ และยุติสัมพันธภาพนั้น ๆ ได้โดยไม่มีผลเสียหายในภายหลัง

7) ความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างระหว่างบุคคล การพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเองช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลมีสติเวลาเผชิญกับความเครียดหรือความกดดันต่าง ๆ

8) ความเห็นใจผู้อื่น (empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นใจผู้อื่นที่ช่วยให้บุคคลสามารถยอมรับบุคคลอื่นที่แตกต่างจากตนเอง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมี

การปรับปรุงสัมพันธภาพในสังคมและพัฒนาพฤติกรรม การสนับสนุนช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ด้อยกว่าตนเอง

9) การจัดการกับอารมณ์ (coping with emotion) เป็นความสามารถในการตระหนักถึงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้บุคคลมีความระมัดระวังต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากอารมณ์ของตนเองในขณะนั้น และสามารถตอบสนองต่ออารมณ์นั้นได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เศร้าหรืออารมณ์โกรธ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลทางลบกับสุขภาพทั้งสิ้น

10) การจัดการกับความเครียด (coping with stress) เป็นความสามารถในการตระหนักถึงที่มาของความเครียดที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทราบว่ามีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง และควรทำอย่างไรให้ตนเองสามารถควบคุมระดับความเครียดเหล่านั้นได้ นั่นคือ จะต้องหาสาเหตุของความเครียดที่เกิดขึ้นนั้น และเรียนรู้ที่จะผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้น

หรืออาจแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตได้เป็น 5 คู่ แบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (cognitive) หรือความรู้ (knowledge) จำนวน 2 องค์ประกอบ หรือ 1 คู่ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์

2. ด้านจิตพิสัย (affective) หรือเจตคติ (Attitude) จำนวน 2 องค์ประกอบ หรือ 1 คู่ ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนเอง และความเห็นใจผู้อื่น

3. ด้านทักษะพิสัย (psychomotor) หรือทักษะ (skills) จำนวน 6 องค์ประกอบ หรือ 3 คู่ ได้แก่ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ และการจัดการกับความเครียด การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ในประเทศไทยได้มีการปรับปรุงโดยจัดความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็นองค์ประกอบร่วมและเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ พร้อมทั้งเพิ่มด้านจิตพิสัยอีก 1 คู่ คือ ความภูมิใจในตนเอง (self-esteem) และความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) จึงทำให้มี 12 องค์ประกอบ หรือ 6 คู่ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการที่มีความรุนแรงของกระแสเจตคติและค่านิยมที่ผิด ๆ ตลอดจนการละเลยหรือขาดความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

แนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO. 1994) ได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1977) เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแบนดูรา (Bandura. 1986) ได้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลสามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ บุคคลเรียนรู้จากผลของการกระทำซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยการสังเกตผลที่เกิดจากการกระทำ ถ้าผลที่เกิดขึ้นบุคคลมีความพึงพอใจแล้วจะเกิดการจดจำการกระทำนั้นไว้เป็นแนวทางในการกระทำครั้งต่อไป แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นนั้นไม่เป็นที่พึงพอใจ บุคคลก็จะจดจำการกระทำ

นั้นไว้เมื่อประสบกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่กระทำพฤติกรรมนั้น หรืออาจนำข้อมูลไปดัดแปลงพฤติกรรมนั้นให้เกิดผลที่ดีในอนาคต และอีกลักษณะหนึ่ง คือ การเรียนรู้โดยการสังเกตผ่านตัวแบบ ถ้าบุคคลสังเกตเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วประสบความสำเร็จ มีแนวโน้มว่าบุคคลจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้นสูงขึ้น แต่ถ้าบุคคลสังเกตเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลการกระทำที่ไม่พึงพอใจ บุคคลก็จะไม่เลียนแบบพฤติกรรมที่สังเกตได้จากตัวแบบนั้น

5.1.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต

การจัดกิจกรรมเป็นกระบวนการการส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือทำให้บุคคลมีความสามารถเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. 2525: 234) ในการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของวัยรุ่นนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Center) (กรมอนามัย. 2539ก: 5) โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเขาเอง หรือที่เรียกว่า วิธีการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม (Participatory methods) (UNESCO. 1994: 9) ซึ่งมีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

1. เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของนักเรียน
 2. ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่องและเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน หรือเรียกว่า Active learning
 3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
 4. มีปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่
- ออกไปอย่างกว้างขวาง

5. มีการสื่อสารโดยการพูด หรือการเขียน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้

ทั้งนี้ เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพภายในของตัวบุคคล ให้บุคคลได้ตระหนักถึงความสามารถของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของบทบาท หน้าที่ของคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการที่นำมาใช้ในการศึกษาเพื่อปวงชน (Popular Education) สรุปไว้ดังนี้คือ (อริศรา ชูชาติ; นวรัตน์ สุวรรณผ่อง; และ วิไลวรรณ โกยแก้วพริ้ง. 2538: 25 - 28)

1. การใช้ประสบการณ์ของบุคคล (People's Experience) โดยเริ่มต้นด้วยประสบการณ์ของผู้เรียน (Participant) นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง
2. วิทยากรและผู้เรียนมีความสำคัญเท่ากันทั้งวิทยากร และผู้เรียนจะสร้างความสัมพันธ์ โดยการสื่อสารกันอย่างแท้จริง มีการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน
3. ผู้เรียนจะต้องมีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

4. บุคคลเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจสภาพการณ์ที่เป็นจริงนำไปสู่การคิดร่วมกัน การดำเนินงานร่วมกัน

5. การมุ่งพัฒนาความคิดเชิงวิพากย์ให้บุคคลรู้สิ่งต่าง ๆ และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นจริงได้

6. ต้องมีการติดตามผลโดยภายหลังที่สมาชิกกลุ่มได้ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาแล้วกลุ่มสามารถที่จะตัดสินใจได้ว่าจะต้องทำอะไรต่อไป และทักษะอะไรที่จำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

7. วิธีการนี้เป็นวิธีที่ไม่เป็นกลาง ทั้งนี้เพราะวิธีการศึกษาเพื่อปวงชนนี้จะกระตุ้นให้กลุ่มสามารถได้รู้จักตั้งคำถามต่อสิ่งที่เป็นอยู่ต่อสิ่งที่ได้ดำเนินมาชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยเชื่อว่าถ้าบุคคลได้รับการพัฒนาศักยภาพ และได้รับมอบแล้ว บุคคลสามารถที่จะเปลี่ยนและพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของชีวิตให้ดีขึ้นได้

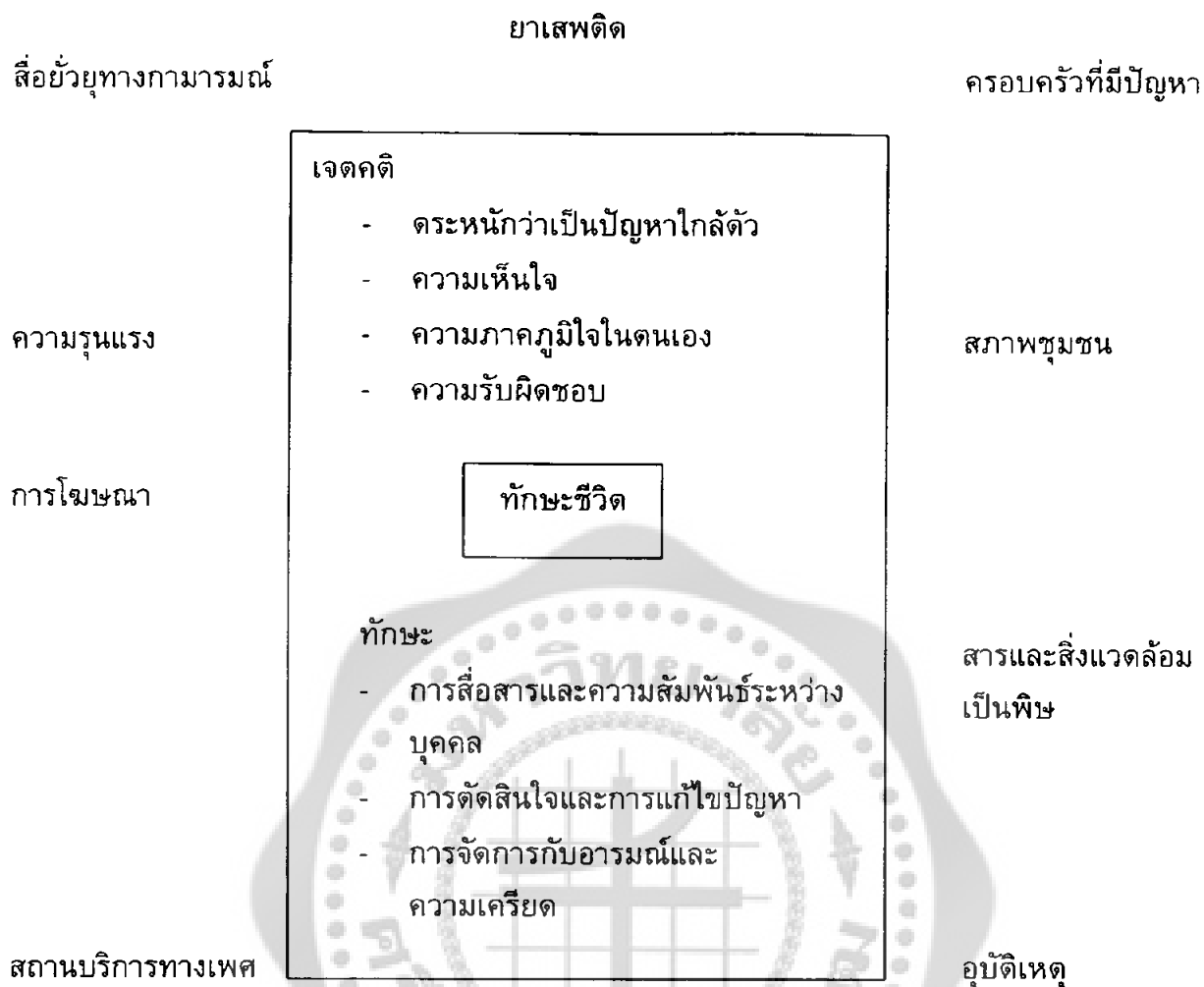
8. วิธีการนี้มีผลหลายประการ ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม หรือเปลี่ยนแปลงได้เมื่อความต้องการของกลุ่มเปลี่ยนไป

9. ต้องมีความยืดหยุ่น เนื้อหาการอบรมสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม หรือเปลี่ยนแปลงได้เมื่อความต้องการของกลุ่มเปลี่ยนไป

10. หลักสูตรอบรม หรือโปรแกรมการอบรมยังต้องมีโครงสร้าง มีเป้าหมายที่ชัดเจน ตลอดจนกระบวนการ วิธีการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

5.1.2.5 การสอนทักษะชีวิตในเยาวชน

เยาวชนในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ตึงให้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น ยาเสพติด สื่อลามก อารมณ์ ฯลฯ ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัว ดังนั้นในการพัฒนาเยาวชน จึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนส่วนใหญ่เพื่อที่จะไปเผชิญกับปัญหารอบตัว และภูมิคุ้มกันเหล่านั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป ดังแสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 แสดงปัญหาครอบครัวและทักษะชีวิตที่เด็กพึงมี

ที่มา: ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2538). การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด ในรายงานการประชุมสัมมนาเพื่อวางแนวทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกัน ยาเสพติด. หน้า 23.

5.1.2.6 แหล่งที่มาของทักษะชีวิตในเยาวชน

ความสามารถที่เป็นทักษะชีวิต เป็นสิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์ และการฝึกฝนอบรม ซึ่งเกิดขึ้นในวงจรของชีวิตประจำวันในสังคมโดยการปะทะ หรือมีปฏิสัมพันธ์ กับพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน และผู้ใหญ่ในชุมชน ดังนั้น แหล่งที่มาของเยาวชนอาจจำแนกเป็น 3 แหล่ง ใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ (ประเสริฐ ดันสกุล. 2538: 7)

1. บ้านหรือครอบครัว ได้จากการใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับกลุ่มบุคคลใน ครอบครัวและได้รับการถ่ายทอดหล่อหลอมมาจากการฟังนิทาน นิยาย ที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง ได้

แบบอย่างจากการสนทนา และปฏิบัติงานอาชีพปกติของผู้ใหญ่ ได้จากการช่วยทำงาน เช่น ทำงานบ้าน ดูแลสัตว์เลี้ยง และเลี้ยงน้อง เป็นต้น

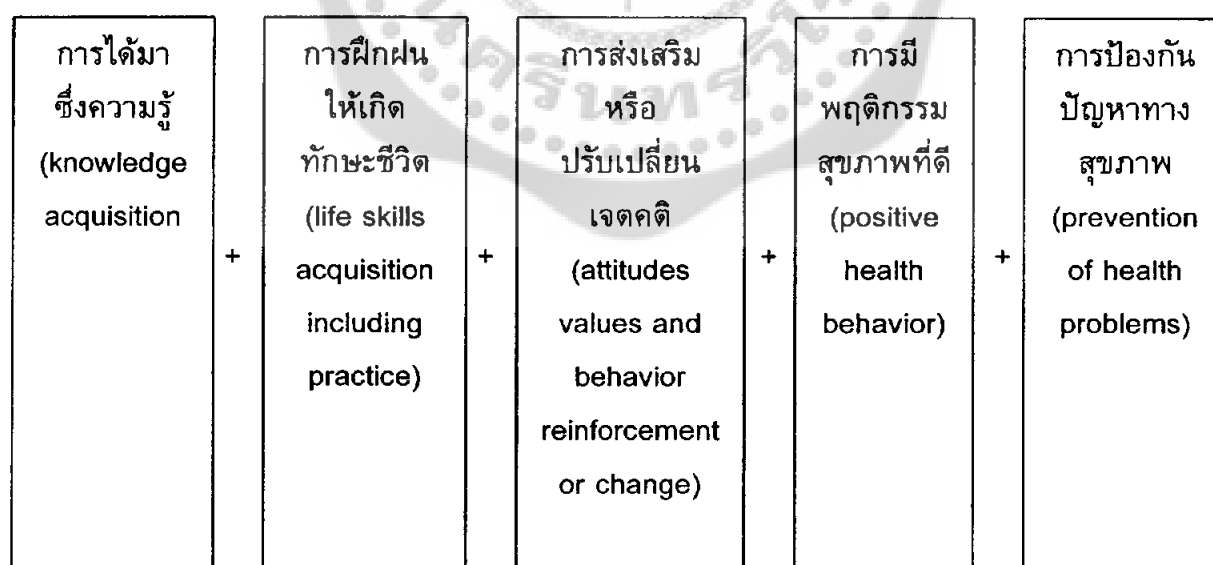
2. ชุมชน ได้จากการร่วมกิจกรรมในชุมชน ความคิดและแบบอย่างจากการปฏิบัติของผู้ใหญ่ในชุมชน และดูแบบอย่างจากการละเล่นพื้นเมือง เกม งานประเพณี การเล่นกับเพื่อน ๆ พบปะสนทนากับบุคคลต่างกลุ่มต่างวัย โดยที่ไม่มีภาวะกดดัน เป็นต้น

3. โรงเรียน ได้จากการฝึกอบรม จากกระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกหลักสูตร โดยเฉพาะที่มีการสอดแทรกในวรรณคดี นิทาน บทเรียนวิชาภาษา การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการอบรมปมนิสัย

การสอนทักษะชีวิตก็เหมือนกับการสอนทักษะโดยทั่วไปที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันซึ่งสามารถพิจารณาได้ โดยจัดโปรแกรมทักษะชีวิตศึกษา เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการขาดทักษะ เช่น แรงกดดันของกระบวนการกลุ่ม เพื่อนที่ชักนำไปให้ยาเสพติด การขาดการป้องกันทางเพศ ที่นำไปสู่การเกิดปัญหาที่รุนแรง สามารถที่จะป้องกันโดยการวางรากฐานที่ดีได้โดยใช้ทักษะชีวิต ดังจะเห็นได้จาก ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาอย่างกว้างขวางในการป้องกันปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (WHO. 1994 :4)

5.1.2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิต และการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ทักษะชีวิตเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยด้านความรู้ เจตคติ และค่านิยม กับพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ซึ่งในที่นี้จะเน้นวิธีสนับสนุนที่จะนำไปสู่การป้องกันปัญหาต่าง ๆ ด้านสุขภาพอนามัยในขั้นต้นได้ ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสุขภาพ

ที่มา: ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2538). การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด ในรายงานการประชุมสัมมนาเพื่อวางแนวทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกัน ยาเสพติด. หน้า 23.

ทักษะชีวิตเป็นคำเชื่อมโยงระหว่างความรู้ เจตคติ และค่านิยม เพื่อนำไปสู่ความสามารถที่แท้จริง เช่น จะทำอะไร และอย่างไร (What to do and how to do it) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จะนำไปสู่หนทางแห่งการมีสุขภาพที่ดีดังที่ปรารถนา ตามขอบเขตหรือโอกาสที่จะทำได้ ทั้งนี้ การนำทักษะชีวิตไปใช้ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและครอบครัวที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพด้วย

การนำทักษะชีวิตไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง รับรู้และเข้าใจคนอื่น ทักษะชีวิตจะช่วยสนับสนุนการรับรู้ เกี่ยวกับความสามารถแห่งตน (Self efficacy) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self confidence) และความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) ซึ่งส่งเสริมให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี ที่จะสนับสนุนหรือจูงใจที่จะทำให้สามารถดูแลตนเองและบุคคลอื่น อีกทั้งป้องกันโรคทางจิตและปัญหาทางสุขภาพต่าง ๆ จึงได้มีการนำทักษะชีวิตไปใช้อย่างกว้างขวางในโปรแกรมการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

- โปรแกรมการป้องกันการใช้อายที่ไม่ถูกต้อง
- การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- การส่งเสริมเซาว์ปัญญา
- การป้องกันการใช้ความรุนแรง
- การป้องกันโรคเอดส์
- การส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence)
- และความภูมิใจในตนเอง (Self-esteem)

การสอนทักษะชีวิต ได้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในโปรแกรมการส่งเสริมและป้องกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าหรือประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างไปจากโปรแกรมที่ใช้อยู่

5.1.3 โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม

จากองค์ประกอบทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO. 1997) และกรมอนามัย (2539ก) นำมาสู่การประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ เพื่อความเหมาะสมกับสภาพสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกองค์ประกอบทักษะชีวิตตามแนวคิดของกรมอนามัยที่ได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของไทย ซึ่งแบ่งองค์ประกอบทักษะชีวิตออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ด้านจิตพิสัย (เจตคติ) ด้านทักษะพิสัย (ทักษะ) โดยคาดการณ์ว่าองค์ประกอบทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยเลือกมาเป็นกรอบในการพัฒนานั้น

สามารถป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นได้ ทักษะชีวิตที่นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาเลือกมา 4 ทักษะ คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการปฏิเสธ (ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล) ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง และทักษะการจัดการกับอารมณ์ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking)

กรมสุขภาพจิต (2545ข : 8-10) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดวิเคราะห์ โดยอาศัยการวิเคราะห์ ข้อมูล ความรู้หรือความเชื่ออย่างเป็นปรนัย เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ ความ ปัญหา หรือความเชื่อว่าเป็นจริง สิ่งใดเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริง และความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่แฝงไว้ด้วยค่านิยม
2. พิจารณาความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล
3. การพิจารณาความถูกต้องตามข้อเท็จจริงของข้อความนั้น
4. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อมูล ข้อคิดเห็นหรือเหตุผลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
5. การค้นหาสิ่งที่เป็นอคติข้อลำเอียง
6. การระบุถึงข้ออ้างหรือข้อสมมติฐานที่ไม่ได้มีการกล่าวไว้ก่อน
7. การระบุถึงข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งที่ยังคลุมเครือ
8. การตระหนักของสิ่งที่ไม่คงที่ตามหลักการของเหตุผล หรือการใช้เหตุผลอย่างผิดๆ
9. การแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อคิดเห็นที่สามารถพิจารณาพิสูจน์ความถูกต้องได้และพิสูจน์ไม่ได้
10. การพิจารณาความมั่นคงหนักแน่นในข้อโต้แย้งและข้อคิดเห็น

นอกจากนี้ เอนนิส (กรมสุขภาพจิต. 2545ข : 10 อ้างอิงจาก Ennis : 1962) ได้แบ่งองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ของทักษะการคิดวิเคราะห์ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การพิสูจน์ความถูกต้องของข้อความที่มีการกล่าวอ้างขึ้นมา
2. การพิจารณาข้อความที่เป็นข้อสมมติ
3. การสังเกตความเชื่อถือได้ของข้อความนั้น
4. การสังเกตความเชื่อถือได้ของบุคคลที่ให้ข้อมูล
5. การพิสูจน์ความถูกต้องของข้อสรุป
6. การพิสูจน์ความถูกต้องของสมมติฐาน
7. การพิสูจน์ความถูกต้องของทฤษฎี

8. การพิสูจน์ความถูกต้องของข้อโต้แย้ง

9. การพิจารณาข้อความที่ยังไม่กระจ่างหรือกล่าวเน้นเฉพาะเจาะจงมากเกินไป

10. การพิจารณาว่าเหตุผลนั้นเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นหรือไม่

กรมสุขภาพจิต (2545ข : 10) กล่าวถึงคุณลักษณะของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ต้องเข้าใจส่วนประกอบของการพิสูจน์อย่างแท้จริง กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างถ่องแท้ ประกอบการมีทักษะในการประเมินข้อพิสูจน์อย่างมีหลักการว่าอะไรคือเครื่องมือยืนยันความจริงที่เชื่อถือได้ จึงจะเป็นนักคิดวิเคราะห์วิจารณ์ที่ดี

2. เสาะแสวงหาหลักฐานที่เป็นหลักฐานของการพิสูจน์หรือข้อสรุปนั้น ๆ อย่างหลากหลายเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เที่ยงตรง นักคิดวิเคราะห์วิจารณ์ที่ดีต้องตรวจสอบหลักฐานด้วยวิธีการ ดังนี้

2.1 มีข้อเท็จจริง ข่าวดสาร ข้อสังเกตหรือข้อสรุปอื่น ๆ อย่างถูกต้อง

2.2 ศึกษาอย่างมีเหตุผลถึงแหล่งข้อสำเอียงใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลไม่เพียงพอนับเป็นอันตรายอย่างยิ่ง นอกจากนั้นการมีทักษะในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข้อสรุปนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพนับเป็นคุณลักษณะที่ดีของนักคิดวิเคราะห์วิจารณ์

3. มีความหนักแน่นพอในการที่จะโยนโยไปถึงสิ่งที่ไม่ได้กล่าวถึงในข้อพิสูจน์ หรือบทสรุปนั้น ๆ มาร่วมพิจารณาด้วยอย่างมีหลักการและเหตุผล

2. ทักษะการปฏิเสธ (Refusal skills)

เนื่องจากการปฏิเสธ จัดเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relation and Communication) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการใช้คำพูด ภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพและอื่น ๆ (จอมขวัญ อร่ามกชกร. 2544: 41)

ภัทรภร รัตนวงศ์เจริญ (2547: 43) กล่าวว่า ทักษะการปฏิเสธ หมายถึงความสามารถของนักเรียนในการปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชักชวน และหาทางออกเมื่อถูกเข้าชี้ หรือสบประมาทอย่างเหมาะสม และไม่เสียสัมพันธภาพที่จะหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง ตลอดจนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

รัตนา ดอกแก้ว (2539: 30) ได้สรุปไว้ว่า ทักษะการปฏิเสธต่อรอง เป็นสิทธิอันชอบธรรมของทุกคน และสามารถกระทำได้ โดยไม่ทำร้ายจิตใจอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดผลดีต่อตนเองในการหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ และหากปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ได้สำเร็จ อาจจะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมหรือความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งได้

กรมอนามัย (2539ข: 183) ได้กล่าวถึง การปฏิเสธว่า การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกคนควรยอมรับได้ โดยไม่เสียสัมพันธภาพในหมู่เพื่อน เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ หรืออาจเกิดผลกระทบในแง่ลบตามมา

โดยสรุป ทักษะการปฏิเสธ หมายถึง การใช้ภาษาท่าทาง คำพูด เพื่อแสดงถึงความต้องการที่จะปฏิเสธ ต่อรองโดยไม่ให้เสียสัมพันธภาพในหมู่เพื่อน ซึ่งทำให้เกิดผลดีต่อตนเองในการหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

ในการที่บุคคลจะยอมรับหรือปฏิเสธการชักจูงจากผู้อื่นนั้น มี 3 ลักษณะ คือ (วีรวรรณ สุธีรไกรลาศ. 2539: 20-21; อ้างอิงจาก Napier; & Gershienfeld.)

1. การยอมรับการชักจูงโดยการทำตามบรรทัดฐานของกลุ่ม (Conformity) เป็นการทำตามกลุ่มโดยมิได้มีการชักจูงหรือขอร้อง แต่ทำตามเนื่องจากอิทธิพลของกลุ่มและในสถานการณ์มีความกดดัน หรือบังคับให้ทำตามระเบียบของกลุ่ม การทำตามในลักษณะนี้จะมีมากขึ้น เมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่ สมาชิกในกลุ่มรู้สึกว่าคุณบังคับ และได้รับการกระตุ้นบ่อยครั้ง

2. การยอมทำตามการชักจูงหรือการขอร้องจากผู้อื่น (Compliance) โดยไม่มีการบังคับซึ่งเป็นการชักจูงหรือขอร้องให้บุคคลอื่นกระทำในสิ่งที่ชอบ หรือไม่ชอบอย่างชัดเจน การชักจูงให้ทำตามลักษณะนี้ ผู้ถูกชักจูงจึงรู้สึกว่าเป็นการยากที่จะปฏิเสธ บางครั้งจึงอยากต่อต้าน และมักจะยอมรับการชักจูงจากผู้ที่มีความสัมพันธ์กันมาก่อน หรือเพื่อหวังผลตอบแทน

3. การยอมรับการชักจูง หรือขอร้องจากผู้มีอำนาจเหนือกว่า (Obedience) เป็นการยอมทำตามที่มีผลต่อผู้ถูกชักจูงในทางลบทั้งทางร่างกาย จิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ในวัยเด็ก เด็กจะได้รับการเรียนรู้จากการเชื่อฟังพ่อแม่ และการเชื่อฟังจะมีมากหากเป็นคำขอร้องจากผู้มีอำนาจเหนือตน

ในการวิจัยครั้งนี้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ทักษะปฏิเสธเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งนักเรียนหรือวัยรุ่นมักจะมีปัญหาว่า หลาย ๆ ครั้งการแสดงออกนั้นทำไปเพราะความเกรงใจเพื่อน กลัวเสียความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน แม้จะได้ตัดสินใจแล้วว่า ไม่ต้องการทำเช่นนั้น ดังนั้น การปฏิเสธจึงเป็นสิ่งที่วัยรุ่นจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนจนมีความชำนาญ โดยเฉพาะเมื่อถูกเพื่อนชักชวนต้องรู้จักปฏิเสธ และเมื่อถูกเพื่อนเข้าชี้นำต้องรู้จักหาทางออก ซึ่งมีหลักการปฏิเสธดังนี้ (กรมอนามัย. 2539ข: 30)

1. ปฏิเสธอย่างจริงจัง ทั้งท่าทาง คำพูดและน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ

2. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การอ้างความรู้สึกจะทำให้การโต้แย้งได้ยากขึ้น

3. การขอความเห็นชอบ และแสดงการขอบคุณเมื่อผู้ชวณยอมรับ จะเป็นการรักษาหน้าใจของผู้ชวณ

4. เมื่อถูกเข้าชี้ต่อหรือสบประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยับยั้งการปฏิเสธและหาทางออกโดยเลือกวิธีดังต่อไปนี้

4.1 ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้างพร้อมทั้งบอกลา หาทางเลี่ยงจากเหตุการณ์ไป

4.2 การต่อรอง โดยหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน

4.3 การผัดผ่อนโดยการขออีกระยะเวลาออกไป เพื่อให้ผู้ชวณเปลี่ยนความตั้งใจ

ส่วนกระบวนการฝึกทักษะการปฏิเสธ จะประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรม ดังนี้ (กรมอนามัย.2539ข: 17-21)

1. ขั้นรู้ชัดเห็นจริง ประกอบด้วยกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มย่อยระดมสมอง และวิเคราะห์สถานการณ์

2. ขั้นลงมือกระทำ ใช้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติ โดยการแสดงบทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่มย่อยและสรุปในกลุ่มใหญ่

3. จะเห็นว่า การฝึกทักษะการปฏิเสธ เป็นความสามารถของนักเรียนหรือวัยรุ่นในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนและหาทางออกเมื่อถูกเข้าชี้ หรือสบประมาทได้อย่างเหมาะสม โดยไม่เสียสัมพันธภาพเพื่อหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น จะทำให้นักเรียนหรือวัยรุ่นเกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม

3. ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง (Self awareness skills)

โรสส์ (ภัทรภร รัตนวงศ์เจริญ. 2547: 38; อ้างอิงจาก Ross. 1992: 53) ได้กล่าวถึง ความตระหนักในตนเองว่า เป็นการตระหนักที่เกิดจากการมุ่งความสนใจเข้าสู่ตน ซึ่งจะเกิดขึ้นชั่วคราวตามสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่มากระตุ้น

เฟลตแมน (ภัทรภร รัตนวงศ์เจริญ. 2547: 38; อ้างอิงจาก Feldmen. 1992: G-5) ได้กล่าวถึง ความตระหนักในตนเองไว้ว่า เป็นการรู้สัมผัสเกี่ยวกับตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น คือรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และทำอะไรกับตนเองหรือบุคคลอื่นหรือกับสิ่งอื่นในขณะนั้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดเวลา

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1994:2) ให้ความหมายว่า ความตระหนักในตนเองเป็นความสามารถในการเข้าใจในจุดดี จุดด้อยของตนเอง อะไรที่ตนเองปรารถนาและไม่

ฟังปรารภ และเข้าใจในความแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ สามารถอยู่ภายใต้แรงกดดันต่าง ๆ ในชีวิตได้

กรมอนามัย; และ กรมสุขภาพจิต (2540: 2) ได้กล่าวถึงความตระหนักรู้ในตนเอง หรือความตระหนักในตนเองว่า เป็นความสามารถในการค้นหา และเข้าใจจุดดี จุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างของบุคคลไม่ว่าจะเป็นในแง่ ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีมวล ท้องถิ่น สุขภาพ เป็นต้น

สรุปว่า ความตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าใจตนเอง สำรวจความคิด ความรู้สึก การกระทำของตนเอง โดยให้บุคคลได้ตระหนักถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะนั้นรู้สึกอย่างไร คิดอะไรกับสิ่งที่เผชิญอยู่ และเพราะอะไรจึงตัดสินใจกระทำพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่กำลังจะทำในขณะนั้น รวมทั้งเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสิ่งแวดล้อมได้

ในการพัฒนาความตระหนักในตนเอง สามารถปฏิบัติได้ 2 วิธีการหลัก ๆ ดังนี้ คาลแมน (Kalman, 1993:72-74)

1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติได้ 3 รูปแบบคือ
 - 1.1 การฟังตนเอง โดยการสำรวจหรือสังเกตความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นกระบวนการของภาวะตื่นอยู่เสมอ
 - 1.2 การฟังคนอื่น เป็นการศึกษาดูตนเอง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง ทำให้ทราบว่าคนอื่นมองตนเองอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตนเองจะเปิดใจได้มากน้อยแค่ไหน
 - 1.3 การบอกเกี่ยวกับตนเอง เป็นการเปิดเผยตนเอง ซึ่งเป็นขั้นแรกของการพัฒนาความตระหนักในตนเอง
2. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Relationships) ซึ่งครอบครัวมักจะเป็นแหล่งแรก และแหล่งสุดท้ายที่จะให้บทสอนเกี่ยวกับความตระหนักในตนเอง โดยการเรียนรู้นี้จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ชีวิต รวมถึงสัมพันธภาพที่ตนมีกับครู อาจารย์ ผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

การพัฒนาความตระหนักในตนเอง มีลักษณะและวิธีที่สามารถฝึกปฏิบัติได้ ดังนั้นถ้ามีการฝึกฝนหรือปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต ก็สามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นซึ่งมีความสำคัญและมีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาตนเอง การได้มีโอกาสฝึกทักษะ และสะสมประสบการณ์ในการพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง เป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมเร็วขึ้น

กระบวนการสร้างความตระหนักในตนเอง สามารถฝึกปฏิบัติได้จากขั้นตอนและกิจกรรมดังต่อไปนี้ (กรมอนามัย, 2539: 14-16)

1. ขั้นตอนการสร้างความรู้สึก ประกอบด้วยการใช้สื่อทำให้เกิดความรู้สึก เช่น วิดีทัศน์ และกิจกรรมโดยใช้เกม

2. ขั้นตอนการจัดระบบความเชื่อ ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นกระบวนการกลุ่ม เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ และการประยุกต์แนวคิด

จะเห็นได้ว่า ความตระหนักในตนเอง เป็นความสามารถในการเข้าใจตนเอง รู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และกำลังทำอะไรกับตนเอง และบุคคลอื่นรวมทั้งที่จะสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งที่จะให้นักเรียนเกิด ความตระหนักในตนเอง โดยตระหนักว่า พฤติกรรมต่อต้านสังคมเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากจะสร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่นแล้วยังนำไปสู่ปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายอีกด้วย โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น จะทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในการป้องกันการพฤติกรรมต่อต้านสังคมอย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. ทักษะการจัดการกับอารมณ์

เนื่องจากทักษะการจัดการกับอารมณ์ เป็นความสามารถในการตระหนักถึงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้บุคคลมีความระมัดระวังต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากอารมณ์ของตนเองในขณะนั้น และสามารถตอบสนองต่ออารมณ์นั้นได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เศร้าหรืออารมณ์โกรธ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลทางลบกับสุขภาพทั้งสิ้น

กรมสุขภาพจิต (2545ข : 51) ได้เสนอวิธีการจัดการกับอารมณ์ ดังนี้

1. สำรวจความรู้สึกที่เกิดขึ้น
2. คาดการณ์ถึงผลดี ผลเสียของการแสดงอารมณ์
3. ควบคุมอารมณ์ด้วยวิธีการต่าง ๆ
4. สำรวจความรู้สึกและชื่นชมตนเองเมื่อสามารถควบคุมอารมณ์ได้

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

บอทวิน และอิงค์ (Botvin and Eng. 1980: 209 - 213) ได้ทำการศึกษาโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จในปี ค.ศ. 1980 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลวิธีการป้องกันการสูบบุหรี่เฉพาะปัจจัยทางสังคมและทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยการสูบบุหรี่ในนักเรียนระดับเกรด 8, 9, 10 จำนวน 281 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง เมืองนิวยอร์ก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ซึ่งจะเน้นการประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานมาเป็นแนวทางการปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่น รวมทั้งปัญหาเรื่องการสูบบุหรี่ โดยเนื้อหาในการสอนประกอบด้วยบทเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องบุหรี่ ภาพลักษณ์ของตนเอง การพัฒนา

ความสามารถของตนเอง การตัดสินใจ การคิดอย่างเป็นอิสระ เทคนิคการพูดชวนเชื่อ การจัดการกับความวิตกกังวล ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม การยับยั้งในสิทธิประโยชน์ของตน โดยใช้วิธีการสอนแบบกลุ่ม การใช้ตัวแบบและการชอุมบท ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมนี้นอกจากจะได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นด้วย เช่น การใช้สารเสพติดอื่น ๆ ตลอดจนการพัฒนาสุขภาพจิตได้อีกด้วย

บอทวิน และคณะ (Botvin; et al. 1995: 1106 - 1112) ได้ทำการศึกษาดูตามผลระยะยาวของการใช้สารเสพติดในกลุ่มชนชั้นกลางผิวขาวในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน เรื่องการป้องกันการเสพยาเสพติดในโรงเรียน โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนจำนวน 56 แห่ง ที่ได้รับโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย การติดตามกระตุ้น การสอนทักษะชีวิตทั่วไป และทักษะการเผชิญอิทธิพลทางสังคมในการต่อต้านการใช้สารเสพติด โดยวิธีการฝึกปฏิบัติรวมกับการให้คำปรึกษาและแนะนำตลอดทั้งปี ส่วนในกลุ่มควบคุมจะได้รับการฝึกจากวิดีโอเทป และไม่ได้รับคำปรึกษาแนะนำหรือได้รับการรักษาตามปกติ โดยทำการติดตามผลในระยะเวลา 6 ปี หลังจากได้รับโปรแกรมการทดลองและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์ ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้สารเสพติดและยาอื่น ๆ ลดลงทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การจัดโปรแกรมป้องกันการเสพยาเสพติดตั้งแต่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีความสำคัญและความอดทนต่อการลดการสูบบุหรี่ ดื่มสุราและเสพยาโดยตรง ถ้ามีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างทักษะการเผชิญปัญหาและทักษะชีวิตทั่วไป และมีการกระตุ้นติดตามอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี

5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา จุ่งรุ่งเรือง (2543: 57 - 58) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทักษะชีวิตและการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 442 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะชีวิตประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และแบบวัดการปรับตัวในมหาวิทยาลัยประกอบด้วย ด้านการเรียน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลของการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นชั้นปีที่ 1 มีทักษะชีวิตโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีการปรับตัวโดยรวม การปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี และพบว่าทักษะชีวิตมีความสัมพันธ์กันทางบวกการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540: ก - ข) ศึกษาผลของการประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี โดยนำแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีประสบการณ์จริงมาประยุกต์ในการจัดการเรียน

การสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 86 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 44 คน และกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 42 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันโรคเอดส์ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ และมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต จะเห็นได้ว่า ทักษะชีวิตนั้นเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัว และเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ ด้วยการฝึกฝนอบรม เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และยังเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้เกิดการดำรงชีวิตไว้ซึ่งสภาวะสุขภาพจิตที่ดี และสามารถที่จะปรับตัว และมีพฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง ในขณะที่ต้องเผชิญกับแรงบีบ แรงกดดัน หรือแรงกระทบจากสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 121 โรงเรียน รวม 3 เขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 168,538 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: ออนไลน์)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร รวม 3 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 900 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ดังนี้

1. จำแนกโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
ออกเป็น 3 เขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1.1 เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในเขตวัฒนา ดินแดง
พญาไท ราชเทวี บางนา ปทุมวัน บางรัก บางซื่อ ดุสิต พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย คลองเตย
พระโขนง สัมพันธวงศ์ สาทร ยานนาวา รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 43 โรงเรียน

1.2 เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในเขตลาดกระบัง
ประเวศ จตุจักร มีนบุรี ห้วยขวาง บึงกุ่ม สวนหลวง สะพานสูง หนองจอก สายไหม ดอนเมือง

คลองสามวา วังทองหลาง บางเขน บางกะปิ หลักสี่ ลาดพร้าว รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 36 โรงเรียน

1.3 เขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในเขตราชบุรีบูรณะ บางพลัด ทุ่งครุ ธนบุรี บางขุนเทียน หนองแขม บางบอน ภาษีเจริญ ทวีวัฒนา จอมทอง บางแค ดลิ่งชัน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 42 โรงเรียน

2. สุ่มโรงเรียนที่จะทำการศึกษาตามเกณฑ์การแบ่งโรงเรียนของสังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 จำนวน 1 โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 จำนวน 1 โรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 จำนวน 1 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 3 โรงเรียน (Stratified Random Sampling)

3. สุ่มนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ของแต่ละโรงเรียน ระดับชั้นเรียนละ 100 คน เป็นจำนวนนักเรียนโรงเรียนละ 300 คน รวมจำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 900 คน

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

	โรงเรียน	ระดับชั้น	กลุ่มตัวอย่าง
เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	มัธยมศึกษาปีที่ 1	100
		มัธยมศึกษาปีที่ 2	100
		มัธยมศึกษาปีที่ 3	100
รวมเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1			300
เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2	โรงเรียนสารวิทยา	มัธยมศึกษาปีที่ 1	100
		มัธยมศึกษาปีที่ 2	100
		มัธยมศึกษาปีที่ 3	100
รวมเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2			300
เขตพื้นที่การศึกษาที่ 3	โรงเรียนสุรธรรมารามวิทยาคม	มัธยมศึกษาปีที่ 1	100
		มัธยมศึกษาปีที่ 2	100
		มัธยมศึกษาปีที่ 3	100
รวมเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3			300
รวมทั้งสิ้น			900

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุด คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งได้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

จากภาพประกอบ 5 แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. ศึกษาานิยามจากทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบคัดกรอง
3. ศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการสร้างเครื่องมือจากตำรา และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรอง
4. เขียนนิยามศัพท์พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม
5. เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ดังนี้

5.1 แบบคัดกรองที่สร้างมีลักษณะการตอบแบบข้อความมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ตอบตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

5.2 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ได้แก่ การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน การหลบหนีการเรียน การก่อวินในชั้นเรียน และการละเมิดกฎของสังคม

5.3 การให้คะแนนต่อข้อ ข้อความทางลบมีน้ำหนักคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ข้อความทางบวกเกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม

6. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบคัดกรอง ด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาการแนะแนวและพฤติกรรมวัยรุ่นจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์สุนันท์ บุญอ่ำ และคุณกานดา ช่วยเมือง พิจารณาข้อคำถามในแบบคัดกรอง ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม (IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5 ข้อความนั้นก็ถูกตัดออกไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 124) ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 แล้วทำการปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ทดสอบกับกลุ่มนักเรียนโดยนำแบบคัดกรองซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ของข้อคำถามเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.02 ถึง 6.64 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

8. ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบคัดกรองที่คัดเลือกได้จากข้อที่ 7. ไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 900 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 3.68 ถึง 19.08 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวม 49 ข้อ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.64 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

9. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) นำแบบคัดกรองที่ได้จากข้อ 8. ไปสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรอง โดยหาคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์แล้วแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองให้อยู่รูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T-score พบว่า คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 51 ถึง 206 ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.1 ถึง 100.0 และคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T21 ถึง T90

10. จัดทำคู่มือการใช้แบบคัดกรองที่สร้างขึ้น

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (เลิศลักษณ์ บุญรอด. 2543: 55-56)

ข้อความทางลบมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เป็นประจำ	ให้	5	คะแนน
บ่อยมาก	ให้	4	คะแนน
บ่อย	ให้	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่เคย	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางบวกเกณฑ์การให้คะแนนจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม

ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่/..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องท้ายหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

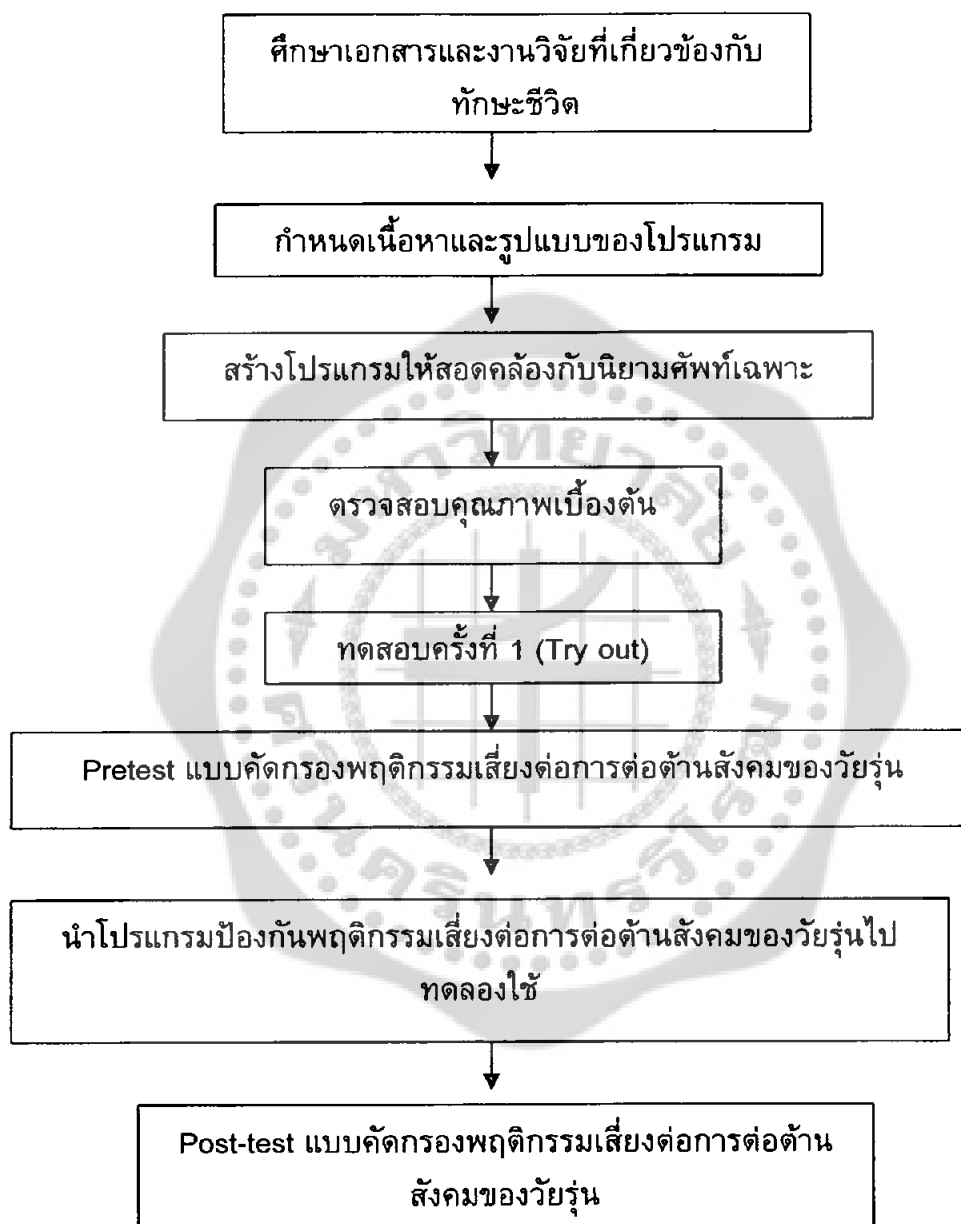
- เป็นประจำ หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติ มากกว่าหรือเท่ากับ 7 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- บ่อยมาก หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติ 5 – 6 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- บ่อย หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติ 3 – 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ (วันเว้นวัน)
- นานๆครั้ง หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรมการปฏิบัติ 1 – 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- ไม่เคย หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนไม่เคยมีพฤติกรรมปฏิบัติในข้อนี้เลย

ตาราง 4 ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ข้อที่	พฤติกรรมประเมิน	เป็นประจำ	บ่อยมาก	บ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย
0	ฉันตัดทรงผมผิดระเบียบจากที่โรงเรียนกำหนด					
0	ฉันไม่เข้าห้องเรียน ถ้าฉันไม่ชอบเรียนวิชานั้น ๆ					
0	มีสถานที่อื่นนำไปมากกว่าไปโรงเรียน					
0	ฉันแกล้งเพื่อนที่กำลังตั้งใจเรียน					
0	ฉันบอกให้คนขับรถจักรยานยนต์เร่งความเร็ว ในขณะที่ถนนว่าง					

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของ
วัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 6 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม
ของวัยรุ่น

จากภาพประกอบ 6 แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบของโปรแกรมให้เหมาะสมกับลักษณะของสถานการณ์และปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

2. สร้างโปรแกรมทักษะชีวิต เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ใช้ในแต่ละครั้ง

3. นำโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมวัยรุ่น จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์สุนันท์ บุญอำ และคุณกานดา ช่วยเมือง ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ เนื้อหา วิธีดำเนินการและการประเมินผล จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น

5. ก่อนการทดลอง (Pretest) ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุด คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน และใช้คะแนนดิบที่ได้จากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

6. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นมีกำหนดใช้เวลาในการทดลอง 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์

7. หลังการทดลอง (Posttest) ภายหลังจากดำเนินการครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นอีกครั้ง แล้วใช้คะแนนดิบที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

ตาราง 5 ตัวอย่างโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม
ของวัยรุ่น

ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้ / ทักษะชีวิตที่ใช้	ชื่อกิจกรรม
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิกทราบถึงวัตถุประสงค์ กำหนดการ ข้อตกลงของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ในแต่ละกิจกรรม 2. เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับภายหลังการเข้าโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม 3. เพื่อสร้างสัมพันธภาพให้เกิดความคุ้นเคย เป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยและสมาชิก 4. เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	เกม "ดวงใจพิสุทธิ์"	ดวงใจพิสุทธิ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง (Try out) และกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและนัดหมายกำหนดวัน เวลา ในการนำแบบคัดกรองไปทดสอบ

2. เตรียมแบบคัดกรองให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละครั้ง วางแผนการดำเนินการล่วงหน้า และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวัตถุประสงค์ และวิธีการทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

4. นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน นำแบบคัดกรองซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่น

4.2 ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบคัดกรองที่คัดเลือกได้จากข้อ 4.1 ไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 900 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด และค่าความเชื่อมั่น

4.3 สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) นำแบบวัดที่ได้จากข้อ 4.2 ไปสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรอง โดยหาค่าคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง (Try out) และกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและนัดหมายกำหนดวัน เวลา ในการนำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นไปทดสอบ

2. นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น

2.2 ทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุด คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน และใช้คะแนนดิบที่ได้จากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นที่สร้างขึ้น

2.4 ภายหลังการดำเนินการครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นอีกครั้ง แล้วใช้คะแนนดิบที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3. แบบแผนการทดลองใช้แบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 60) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดสอบ	ทดสอบหลัง
$R_{(E)}$	T_{1E}	X	T_{2E}
$R_{(C)}$	T_{1C}	~X	T_{2C}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
E'	แทน	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
C	แทน	กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
T_{1E}	แทน	การทดสอบก่อนในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
T_{1C}	แทน	การทดสอบก่อนในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
X	แทน	การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
~X	แทน	การไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
T_{2E}	แทน	การทดสอบหลังในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
T_{2C}	แทน	การทดสอบหลังในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอสพีเอสเอส (SPSS FOR WINDOW) ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 60)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 64)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Consistency : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบลตัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 124)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$ แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 305)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t แทน	ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบคัดกรอง
	$\bar{X}_H$ แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$ แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2 แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2 แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

$$r = \frac{N \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม
	x แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	y แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ
	N แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 171)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2.5 หาค่าเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรอง (Norms) โดยหาคะแนนที่ปกติ จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile T-score) แล้วนำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้ไปเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนคะแนนที่ (Normalized T-score) ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 309 -310)

$$PR = \frac{100}{N} \left[cf - \frac{1 + f}{2} \right]$$

เมื่อ	PR	แทน	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
	f	แทน	ความถี่ของคะแนน
	cf	แทน	ความถี่สะสม
	N	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น โดยใช้ t-test แบบ dependent samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 165)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนของการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง
	$(\sum D)^2$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนจากการสอบครั้งแรกและครั้งหลัง

3.2 เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นระหว่างสมาชิกที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และสมาชิกที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น โดยใช้ t-test แบบ independent samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 162)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคน
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Max	แทน	ค่าคะแนนสูงสุด
Min	แทน	ค่าคะแนนต่ำสุด
K	แทน	จำนวนข้อของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
∞	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
PR	แทน	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
T	แทน	คะแนนที่ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t – distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่น ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. เกณฑ์ปกติ (Norms)

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

4. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าอำนาจจำแนก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่น ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) จากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน ข้อมูลแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (n=100)

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1. การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน	2.02 – 6.64
2. การหลบหนีการเรียน	2.04 – 4.58
3. การก่อวุ่นในชั้นเรียน	3.09 – 5.27
4. การละเมิดกฎของสังคม	2.83 – 5.47
รวม	2.02 – 6.64

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

จากตาราง 7 พบว่า แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีจำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.02 – 6.64 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 900 คน ข้อมูลแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนก (t) ค่าสหสัมพันธ์ (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง (n=900)

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ค่าสหสัมพันธ์ (r)
1. การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน	3.68 – 19.08	0.35 – 0.64
2. การหลบหนีการเรียน	6.87 – 13.07	0.36 – 0.62
3. การก่อวินในชั้นเรียน	10.55 – 18.00	0.36 – 0.60
4. การละเมิดกฎของสังคม	6.52 – 16.40	0.33 – 0.59
รวม	3.68 – 19.08	0.33 – 0.64

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

จากตาราง 8 พบว่า มีข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวม 49 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 3.68 ถึง 19.08 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.64 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

1.3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 900 คน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าคะแนนสูงสุด (Max) ค่าคะแนนต่ำสุด (Min) ข้อมูลแสดงในตารางที่ 9

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง (n=900)

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการต่อต้านสังคม ของวัยรุ่น	K	คะแนนเต็ม	Max	Min	$\bar{X}$	S.D.
	49	245	206	51	77.44	20.43

จากตาราง 9 พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง (n=900)

ค่าคะแนนสูงสุด (Max) เท่ากับ 206

ค่าคะแนนต่ำสุด (Min) เท่ากับ 51

ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 77.44

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 20.43

2. เกณฑ์ปกติ (Norms)

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการจากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 900 คน มาสร้างคะแนนปกติ (Norms) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้ เปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ข้อมูลแสดงในตารางที่ 10

ตาราง 10 เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น : คะแนนมาตรฐานปกติ T-score ความถี่ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) จากการนำไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง (n=900)

คะแนน	ความถี่ (f)	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
206.00	1	T90	100.0
197.00	1	T83	99.9
192.00	1	T80	99.8
170.00	1	T78	99.7
160.00	1	T76	99.5
157.00	1	T75	99.4
148.00	2	T75	99.3
147.00	1	T74	99.1
144.00	1	T73	99.0
143.00	1	T73	98.9
141.00	1	T72	98.8
140.00	1	T72	98.6
136.00	1	T71	98.5
133.00	2	T71	98.4
130.00	2	T71	98.2
128.00	1	T70	98.0
126.00	2	T70	97.9
125.00	2	T69	97.6
124.00	1	T69	97.4
123.00	3	T69	97.3
122.00	3	T68	96.9
121.00	2	T68	96.6
120.00	2	T68	96.4
119.00	4	T67	96.2
118.00	3	T67	95.7
117.00	5	T66	95.4
116.00	5	T66	94.8
115.00	3	T65	94.2

ตาราง 10 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
114.00	2	T65	93.9
112.00	4	T65	93.7
111.00	5	T64	93.2
110.00	2	T64	92.7
109.00	3	T64	92.4
108.00	3	T64	92.1
107.00	3	T63	91.8
106.00	5	T63	91.4
105.00	3	T63	90.8
104.00	4	T63	90.5
103.00	5	T62	90.1
102.00	2	T62	89.5
101.00	6	T62	89.3
100.00	6	T62	88.6
99.00	8	T61	87.9
98.00	5	T61	87.0
97.00	6	T60	86.4
96.00	6	T60	85.8
95.00	7	T60	85.1
94.00	11	T60	84.3
93.00	9	T59	83.1
92.00	7	T59	82.0
91.00	12	T58	81.2
90.00	10	T58	79.9
89.00	9	T58	78.8
88.00	12	T57	77.7
87.00	9	T57	76.4
86.00	8	T56	75.4
85.00	12	T56	74.5
84.00	10	T56	73.1

ตาราง 10 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
83.00	15	T55	72.0
82.00	9	T55	70.3
81.00	13	T55	69.3
80.00	14	T54	67.8
79.00	10	T54	66.2
78.00	15	T53	65.1
77.00	8	T53	63.4
76.00	13	T53	62.5
75.00	15	T52	61.0
74.00	24	T52	59.3
73.00	33	T51	56.6
72.00	23	T50	52.9
71.00	20	T50	50.3
70.00	27	T49	48.0
69.00	26	T48	45.0
68.00	34	T48	42.0
67.00	26	T47	38.2
66.0	30	T46	35.3
65.0	24	T45	31.9
64.00	28	T44	29.2
63.00	32	T43	26.0
62.00	34	T42	22.4
61.00	29	T41	18.5
60.00	27	T39	15.3
59.00	30	T38	12.2
58.00	19	T36	8.8
57.00	17	T35	6.7
56.00	13	T33	4.7
55.00	13	T31	3.3
54.00	8	T29	1.8

ตาราง 10 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
53.00	6	T26	.9
52.00	1	T22	.2
51.00	1	T21	.1

จากตาราง 10 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการนำไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง (n=900) มีคะแนนอยู่ในช่วง 51 ถึง 206 และจากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้อยู่ในช่วง 0.1 ถึง 100.0 เมื่อเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ พบว่า อยู่ในช่วง T21 ถึง T90

การแปลความหมายของคะแนน

การแปลความหมายโดยแปลงคะแนนดิบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – Score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543 : 320) ดังนี้

T – Score ตั้งแต่ T69 และสูงกว่า	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูงมาก
T – Score ตั้งแต่ T57 – T68	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูง
T – Score ตั้งแต่ T45 – T56	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมปานกลาง
T – Score ตั้งแต่ T33 – T44	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำ
T – Score ตั้งแต่ T32 และต่ำกว่า	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดีให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

3.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ข้อมูลแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t
	ก่อนทดลอง	12	97.66	9.08	34.75	15.73**
	หลังทดลอง	12	62.91	5.28		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ซึ่งเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นลดลง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ข้อมูลแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t
	ก่อนทดลอง	12	103.33	13.24	17.08	3.22
	หลังทดลอง	12	120.41	24.51		

จากตาราง 12 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

4.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นก่อนการทดลอง ข้อมูลแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นก่อนการทดลอง

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
	กลุ่มทดลอง	12	97.66	9.08	1.22
	กลุ่มควบคุม	12	103.33	13.24	

จากตาราง 13 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นของนักเรียนก่อนการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมไม่แตกต่างกัน

4.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นหลังการทดลอง ข้อมูลแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นหลังการทดลอง

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น	กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
	กลุ่มทดลอง	12	62.91	5.28	7.94**
	กลุ่มควบคุม	12	120.41	24.51	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นของนักเรียนหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. เพื่อสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นลดลงหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 121 โรงเรียน รวม 3 เขตพื้นที่การศึกษา เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 168,538 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร รวม 3 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 900 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุดคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง ได้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง (Try out) และกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและนัดหมายกำหนดวัน เวลา ในการนำแบบคัดกรองไปทดสอบ
2. เตรียมแบบคัดกรองให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละครั้ง วางแผนการดำเนินการล่วงหน้า และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ และวิธีทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
4. นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน นำแบบคัดกรองซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่น

4.2 ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบคัดกรองที่คัดเลือกได้จากข้อ 4.1 ไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 900 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด และค่าความเชื่อมั่น

4.3 สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) นำแบบวัดที่ได้จากข้อ 4.2 ไปสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรอง โดยหาค่าคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง (Try out) และกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและนัดหมายกำหนดวัน เวลา ในการนำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นไปทดลอง

2. นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น

2.2 ทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุดคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง ได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน และใช้คะแนนดิบที่ได้จากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นที่สร้างขึ้น

2.3.1 กลุ่มทดลอง เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์

2.3.2 กลุ่มควบคุม ไม่ต้องเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

2.4 ภายหลังการดำเนินการครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 24 คน ทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมอีกครั้ง แล้วใช้คะแนนดิบที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.5 นำผลที่ได้จากข้อ 2.2 และ 2.4 ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น
2. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้ t -test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยหาค่าคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
3. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น สรุปผลได้ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

ผู้วิจัยสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ขึ้นมา 1 ฉบับ จำนวน 60 ข้อ จากการให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรมของวัยรุ่นและจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 4 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.5 – 1.00 และได้นำข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 60 ข้อ

2. การทดสอบกับกลุ่มนักเรียน

2.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน นำแบบคัดกรองจำนวน 60 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.02 ถึง 6.64 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

2.2 ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบคัดกรองที่คัดเลือกได้จากข้อ 2.1 (จำนวน 50 ข้อ) ไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 900 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 3.68 ถึง 19.08 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวม 49 ข้อ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.64 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

3. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms)

นำแบบคัดกรองที่ได้จากข้อ 2. ไปสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรอง โดยหาค่าคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์แล้วแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองให้อยู่รูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T-score พบว่า คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 51 ถึง 206 ตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.1 ถึง 100.0 และคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T21 ถึง T90

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น สรุปผลได้ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ขึ้นมา 1 ฉบับ จำนวน 12 ครั้ง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรม

ของวัยรุ่นและจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 4 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ใช้ในแต่ละครั้ง แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียน

2. การทดสอบกับกลุ่มนักเรียน

2.1. ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน โดยนำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น

2.2. ก่อนการทดลอง (Pretest) ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นสูงที่สุด คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ตามเกณฑ์การคัดกรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน และใช้คะแนนดิบที่ได้จากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.3. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นมีกำหนดใช้เวลาในการทดลอง 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์

2.4. หลังการทดลอง (Posttest) ภายหลังการดำเนินการครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นอีกครั้ง แล้วใช้คะแนนดิบที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

1. จากการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

ผู้วิจัยสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นขึ้นจำนวน 60 ข้อ จากการให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรมของวัยรุ่นและจิตวิทยาการแนะแนว พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.5 – 1.00 และได้นำข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 60 ข้อ ซึ่งโรวินेलลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1973: 32) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ควรมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และ

เกณฑ์ของ กังวล เทียนกันท์เทรศน์ (2541: 186) ที่กำหนดว่า ค่าความเที่ยงที่สูงกว่า 0.50 ถือเป็นข้อสอบที่พอใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแบบวัดบุคลิกภาพของพยาบาลสภาการศึกษาไทยตามแนวทฤษฎีบุคลิกภาพของแทคเทล ของ พรทิพย์ เรียร์ไพสิฐ (2542: 65) มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 จึงกล่าวได้ว่า แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจสูง

2. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

2.1 ค่าอำนาจจำแนก

ค่าอำนาจจำแนก (t) ซึ่งหาโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 3.68 ถึง 19.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 305) กล่าวไว้ว่า ค่าอำนาจจำแนก (t) ที่ดี ควรมีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จึงแสดงให้เห็นว่า กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจริง ซึ่งสอดคล้องกับค่าอำนาจจำแนก (t) ของการสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ด้านความสนใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (อุศนา เอกภูมิมาศ. 2548: 103) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 5.85 ถึง 23.13 การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (มัทยา วงเสนา. 2548: 107) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 9.95 ถึง 33.40 จึงกล่าวได้ว่า แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกสูง สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคัดกรองได้

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item - Total Correlation)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item - Total Correlation) ในการทดสอบนี้คัดเลือกข้อที่มีค่า (r) อยู่ระหว่าง 0.30 ขึ้นไป ซึ่งได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวม 49 ข้อ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.64 ซึ่งตรงกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 304) กล่าวว่า ค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item - Total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product – moment Correlation) ถ้าทดสอบกับนักเรียนตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ค่า (r) มีค่า .16 ก็ใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของผลการเล่นเกมทางการศึกษาต่อพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยของ สงบ สัพโส (2544: บทคัดย่อ) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.81 จึงกล่าวได้ว่า แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ที่ระบุ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคัดกรองได้

2.3 ค่าความเชื่อมั่น

ค่าความเชื่อมั่น ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งหาโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 พิจารณาค่าความเชื่อมั่นที่ได้พบว่า มีค่าสูงกว่า 0.6 ซึ่งพินพา สุวรรณฤทธิ์ (2542 : 164) กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับกันจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ซึ่ง (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 117) กล่าวว่า เกณฑ์การพิจารณาระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับแบบวัดบุคลิกภาพของพยาบาลสภาวิชาชีพไทยตามแนวทฤษฎีบุคลิกภาพของแทคเทล ของ พรทิพย์ เขียรไพสิฐ (2542: 65) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 แบบวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง. 2546: 84) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.84 แสดงให้เห็นว่าแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่สร้างขึ้น มีความเชื่อมั่นสูง เป็นที่น่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคัดกรองได้

2.4 เกณฑ์ปกติ (Norms)

ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรองในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์แล้วแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองให้อยู่รูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T-score ดังที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 309-310) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติคะแนนที่ นิยมใช้กันมาก เพราะเป็นคะแนนมาตรฐานสามารถนำมาบวกลบ และเฉลี่ยได้ มีความเหมาะสมในการแปลความหมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 51 ถึง 206 ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.1 ถึง 100.0 และคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T21 ถึง T90 เมื่อผู้ทดสอบต้องการรู้ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของตนเอง จะต้องนำคะแนนดิบมาเทียบกับเกณฑ์ปกติ และจึงตัดสินใจว่า ตนเองมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมอยู่ในระดับใด โดยเกณฑ์ปกติสร้างขึ้นตามแบบของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 320) ดังนี้

T – Score ตั้งแต่ T69 และสูงกว่า	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูงมาก
T – Score ตั้งแต่ T57 – T68	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูง
T – Score ตั้งแต่ T45 – T56	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมปานกลาง
T – Score ตั้งแต่ T33 – T44	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำ
T – Score ตั้งแต่ T32 และต่ำกว่า	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดีให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น สรุปผลได้ดังนี้

1. หลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 1. ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นลดลง หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ทั้งนี้เนื่องจากทักษะชีวิตมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยให้นักเรียนนำประสบการณ์เดิมที่ได้จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และจากการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลอื่นแสดงออกมา ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมนั้น มาเป็นแนวทางในการคิดวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจนทำให้เกิดความเข้าใจ ทำให้สามารถนำเอาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปเป็นแบบอย่างและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถควบคุมตนเองได้ ดังเช่นการศึกษาวิจัยของ/จินดนา สัจจจารีรัตน์ (2540: บทคัดย่อ) พบว่า การฝึกทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลองมีผลทำให้ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดธาตุทอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาวดี แสนลีลา (2543: บทคัดย่อ) ได้วิจัยพัฒนาโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตในด้านทักษะความคิดวิจารณ์ญาณ ทักษะความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในการป้องกันอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ ภายหลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงกล่าวได้ว่า โปรแกรมฝึกทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น สามารถช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมลดลง

2. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 2. ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จะมีโอกาสที่จะเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ตามที่โปรแกรมกำหนด โดยการมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ และเสนอความคิดเห็นทั้งที่ตนเองเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจและนำแนวความคิดไปใช้เป็นแบบอย่างในชีวิตประจำวันต่อไป ซึ่งจากการศึกษาทักษะชีวิตผู้วิจัยเห็นว่า ทักษะชีวิตเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างความรู้ ทักษะ และค่านิยมกับพฤติกรรมได้ดี เป็นวิธีที่สนับสนุนนำไปสู่การป้องกันปัญหาต่าง ๆ และแก้ปัญหาด้วยวินัยในสังคม ทักษะชีวิตยังสามารถนำไปใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จในช่วงอายุ 6 – 16 ปี คือ ช่วงก่อนที่จะเป็นวัยรุ่นและกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพร

โลจายะ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพผลของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ มีความรับผิดชอบในตนเอง และมีการป้องกันการสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิจัยของ พิชัย ไทยอุดม (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้และทักษะความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมไปในทางที่ดีขึ้นได้ และสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงกล่าวได้ว่า โปรแกรมฝึกทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น สามารถช่วยให้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมลดลงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการแนะแนว สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมได้

1.2 แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นนี้ ได้แบ่งพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมออกเป็น 4 พฤติกรรม ได้แก่ การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน การหลบหนีการเรียน การก่อวินาศกรรมในชั้นเรียน และการละเมิดกฎของสังคม ซึ่งทั้ง 4 พฤติกรรมนี้อาจมีการเพิ่ม / ลด ตามกลุ่มตัวอย่างที่นำไปใช้ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำไปคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ต่อไป

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จังหวัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้น หากจะนำแบบคัดกรองนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างระดับอื่น หรือท้องถิ่นอื่น ควรหาเกณฑ์ปกติใหม่เพื่อจะได้ข้อมูลที่ต้องการตามแต่ละท้องถิ่น

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมลดลง ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นำเอาโปรแกรมดังกล่าวไปใช้กับกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนา ส่งเสริม และป้องกันให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

1.2 จากโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ผู้วิจัยนำทักษะชีวิตมาใช้เป็นหลัก เพื่อสร้างทักษะในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ซึ่งวิธีป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงยังมีหลักการหรือทฤษฎีต่าง ๆ อีกมากมายที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรนำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น เยาวชนในชุมชนที่อยู่นอกกระบวนการศึกษา เยาวชนในสถานศึกษาสายอาชีพ โดยปรับปรุงเนื้อหาของโปรแกรมให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและสภาพพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของแต่ละกลุ่ม

2.2 ควรมีการติดตามผลจากการเข้าร่วมโปรแกรมพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นเป็นระยะ ๆ เช่น ในทุก ๆ 3 เดือน ควรติดตามผลกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อศึกษาพฤติกรรมนั้น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริการการจัดการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2530). *คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศึกษานิเทศก์กรมฯ.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). *เอกสารคู่มือระบบการช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ศึกษานิเทศก์กรมฯ.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- (2545ก). *แบบคัดกรองสุขภาพจิต เล่มดัชนี*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- (2545ข). *รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- (2547). *แบบทดสอบทางสุขภาพจิต*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2547, จาก <http://www.dmh.moph.go.th>.
- กรมอนามัย. (2539ก). *คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- (2539ข). *เอกสารประกอบการฝึกอบรมการสอนทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข. ถ่ายเอกสาร.
- กรมอนามัย; และ กรมสุขภาพจิต. (2540). *คู่มือผู้บริหารทักษะชีวิตในโรงเรียน: ทิศทางการพัฒนาคนด้านสุขภาพ*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤตยา พันธุ์วิไล. (2540). *ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจรของวัยรุ่นที่ขั้วรถยนต์ในอำเภอเมืองเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. (2541). *การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- กัลยา สุตะบุตร; และคนอื่น ๆ (2540). *แบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชนฉบับร่าง*. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต.
- กาญจนา จุ่งรุ่งเรือง. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สวท) ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- กิติกร มีทรัพย์. (2529). วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ: นำทางการพิมพ์.
- กิตติพงศ์ พัฒนพงศ์. (2538). พฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษณ์ คำชาย. (2542). จิตวิทยาเด็กวัยรุ่น. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- เกษม สหรัยทิพย์. 2531. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2530). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา น้ำทับทิม. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของเยาวชนไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิจัยประชากรและสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา วัฒนโสภณ. (2540). ทำไมลูกไม่อยากไปโรงเรียน. ใน ข่าวสารสุขภาพจิตศูนย์สุขวิทยา. หน้า 4-5.
- จิรวรรณ วัฒนจินะพงษ์. (2537). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จอมขวัญ อร่ามกชกร. (2544). ผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนหญิงวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จักรกฤษณ์ คุปตะพันธ์. (2547). ทศนคติและพฤติกรรมที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์โฟมล้างหน้าในทัศนะของกลุ่มวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บช.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์หา เขาวีวิทยา. (2545). การเปรียบเทียบผลของการปรับสินไหม การควบคุมตนเองและการเสริมแรงแบบดีอาร์เอที่มีต่อพฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรรราชทินดามาศูวิทยา อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุวรรณ ไพศรี. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การพยาบาลอนามัยชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- จารุวัตร เพียรชัย. (2541). การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ . (2521). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตรา ทองเกิด. (2540). ทักษะชีวิตในโรงเรียน. ใน เอกสารการประชุมวิชาการสุขศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาสาธาณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จินตนา สัจจจาริรัตน์. (2540). ผลการฝึกทักษะชีวิตให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (อนามัยและครอบครัว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- จิรพรรณ อินทา. (2542). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- จิราพร เชาว์ประยูร. (2530). วัยรุ่นกับดิสโกเธค: ทศนคติของกลุ่มผู้ปกครองที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จุลัพร ศรศรี. (2541). การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2528). การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตินพ ภูประเสริฐ. (2542). การแข่งขันรถจักรยานยนต์บนถนนหลวงในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณานิพนธ์ วท.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐกานต์ พลโลหะ. (2545). การสร้างตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐวัตร ลุนหงส์. (2544). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัว สังคม และสภาพแวดล้อมกับการควบคุมตนเอง และการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน: ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; อรพินทร์ ชุชม; และสุภาภรณ์ ลอยด์. (2529). การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (รายงานการวิจัย ฉบับที่ 40).
- ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง. (2546). การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองคุณ หงส์พันธ์. (2543). กระบวนการเรียนรู้กับการพัฒนาทักษะชีวิต. ใน รายงานการประชุมวิชาการทักษะชีวิต ครั้งที่ 3 เรื่อง "ทักษะชีวิตกับความฉลาดทางอารมณ์สู่สหัสวรรษแห่งการพัฒนาเยาวชนแบบองค์รวม". กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ทองชุบ ศรีแก้ว. (2545). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แคมมณี. (2536). ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2534). บทบาทของบุคคลในครอบครัว. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 25303 การแนะแนวกับคุณภาพชีวิต หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นัยนา นิยมโชค. (2539). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติกับเพื่อนของนักเรียนชายเข้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา วิจิตรศิริ. (2525). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค "สรกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิสรา คำมณี. (2544). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นุชลดา โรจนประภาพรรณ. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับความรู้สึกที่มีคุณค่าในวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- เนาวรัตน์ กะการดี. (2544). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวเผชิญความจริงเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง และลดพฤติกรรมเสี่ยงใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การแนะแนวและให้คำปรึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการศึกษา (หน่วยที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมา เพ็ชรสิงห์. (2530). อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับการหนีโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประติพันธ์ อุปรมย์. (2532). อิทธิพลของชุมชนต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 22305 พฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประนอม เดชชัย. (2531). นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประมวล คิตคิดสัน. (2520). วัยหนุ่มสาว-วัยสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- ประภาวดี แสนลีลา. (2543). การพัฒนาโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ ดันสกุล และคณะ. (2538). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประเสริฐ ดันสกุล. (2538). Life Skills Education ในสถานศึกษา. ใน การประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกันยาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- ปรีชา วิหคโต. (2524). การสำรวจปัญหา สาเหตุ และวิธีแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนในการศึกษาส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพันธ์ เฝ้าวิวัฒน์. (2538). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางครอบครัว สิ่งแวดล้อมปัจจุบัน กระบวนการทางสังคมกับพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน รายงานการวิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมกระทรวงศึกษาธิการ.
- ปิ่นทิพย์ ชะเอม. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงกับทุนทางสังคมของวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

- ผดุง อารยวิญญู. (2528). *เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาภาคพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนม ลิมอารีย์. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์*. กทม. : จินตทัศน์การพิมพ์.
- พยอม อังคตานุวัฒน์. (2530). *เด็กกับโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการเผยแพร่ความรู้ สมาคมวางแผนและครอบครัวแห่งประเทศไทย.
- พรชูลี อาชาวอำรุง; และสงบ ลักษณะ. (2519, กรกฎาคม-สิงหาคม). การปรับพฤติกรรมก่อนนอนในโรงเรียน. *วารสารครุศาสตร์*. 49-55.
- พรทิพย์ เขียวไพสิฐ. (2542). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของพยาบาลสภากาชาดไทยตามแนวทฤษฎีบุคลิกภาพของแทคเทล*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2527). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรรณพิศ วาณิชการ. (2535). *การทำงานแบบกลุ่ม*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. (2525). *การนิเทศและการสอนพยาบาลในคลินิก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาบาลศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชนี วรกวิน. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- พิชัย ไทยอุดม. (2540). *การประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสุขศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์ สุวรรณฤทธิ์. (2542). *การสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน*. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ไพศาล หวังพานิช. (2547). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภัทรภร รัตนวงศ์เจริญ. (2547). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยการพัฒนาทักษะชีวิตที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาสูบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี*. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มลวิภา ทรงวุฒิศิลป์. (2526). *จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). *เอกสารการสอนชุด "พฤติกรรมวัยรุ่น"*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย.

- มัทธนา เฟิงนู ; และรังสรรค์ เฟิงนู. (2546). ระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียน. กรุงเทพฯ: หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- มัสยา วงเสนา. (2548). แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2538). การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดในรายงานการประชุมสัมมนาเพื่อวางแผนทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกัน ยาเสพติด. หน้า 23. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2517). ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับ ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา ดอกแก้ว. (2539). ผลการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (สาขานาามัยครอบครัว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. (2535). การพัฒนาอัตรากำลังคนหลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อทัศนคติ ต่อวิชาชีพแตกต่างกัน โดยใช้กลุ่มสัมพันธ์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เลิศลักษณ์ บุญรอด. (2543). การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วนิช บรรจง. (2531). ศิลปะการเข้าถึงจิตใจของเด็ก. นครปฐม: ตักศิลาการพิมพ์.
- วรรณพร โรจน์สัญญากุล. (2538). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีวัชร กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัชร ฐะคำ. (2523). จิตวิทยาแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู.
- วาสนา รอดเชียง. (2540). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคี ธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิณี ชิดเชิดวงศ์. (2547). ใน รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหของเด็กรุ่น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิสรณ พลเสน. (2547). *คู่มือจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริการการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีรวรรณ สุธีรไกรลาศ. (2539). *ตัวแปรที่เกี่ยวกับการต้านทานการติดยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วุฒิชัย จำนง. (2523). *พฤติกรรมการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศรีธรรม ณะภูมิ. (2535). *พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ รู้เขา รู้เรา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิธร ฤทธิมหันต์. (2546). *ซึ่งฆ่าเสี่ยงตายคือวัยรุ่น*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2547, จาก <http://www.clinicrak.com>.
- ศศิพร โลจายะ. (2545). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิต ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภาวดี บุญญวงศ์. (2527). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. สงขลา: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา.
- ศุภาสินี กังวาลเนาวรัตน์. (2532). *การหนีเรียน*. วารสารสุขภาพ. 15: 15.
- สงบ สัพโส. (2544). *ผลการเล่นเกมทางการศึกษาต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย ชีรนนท์. (2540). *การศึกษามาตรการในการป้องกันการแข่งรถบนถนนหลวงของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (อาชีววิทยาและงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สมปอง จันทรมานิตย์. (2535, ธันวาคม – 2536, มกราคม). *อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น*. วารสารแนะแนว(1): 34-35.
- สมพร สุกตัญญู, ม.ร.ว. (2523). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สหภาพ พูลเกษร. (2544). *การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (วิชาการบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). จำนวนสถานศึกษา นักเรียนและครูสังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2546. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2547,
จาก [http://: www.obec.go.th](http://www.obec.go.th).
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2545). สถิติคดีจราจรทางบกทั่วราชอาณาจักร จำแนกตามเขตพื้นที่
ประจำปี 2545. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2547, จาก <http://www.police.go.th>.
- สุชา จันทน์เอม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์. (2545). คู่มือการวัดทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: เมดิคัลมีเดีย.
- สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน. (2540). การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2534). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม: ครอบครัว: ศาสนา: ประเพณี.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- , (2538). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- , (2545). ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- โสภณ จุโลทก. (2543). การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6
และมัธยมศึกษาปีที่ 1-3. เชียงราย: ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษาหน่วย
ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย.
- อโนทัย แทนสวัสดิ์. (2546). การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ
แบบทดสอบวัดความเครียดของนักเรียนที่มีการจัดเรียงข้อความและจำนวนมาตราต่าง ๆ
กัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพรรณ ลือบุญวัชชัย. (2538). การวิเคราะห์การปฏิสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนของนิสิต
นักศึกษากับแบบการสอนของอาจารย์ที่มีต่อการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณของ
นักศึกษาศาสนา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรอนงค์ วิทยานิพนธ์. (2533). การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็น
กลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมก่อนนอนในห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดใหม่ช่องลม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรอุษา จันทรวีรุจ. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อริศรา ชูชาติ; นวรัตน์ สุวรรณผ่อง; และ วิไลวรรณ โกยแก้วพริ้ง. (2538). เทคนิคการศึกษาเพื่อ
การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อัจฉนา ศรีสุพล. (2535). ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาคม หงษ์ทอง. (2539). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำนาจ กังเทเวศน์. (2543). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ของ นักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการอินทราชัย. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ ทองเงิน; และคนอื่น ๆ . (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบคัดกรองโรคในกลุ่ม พัฒนาการผิดปกติอย่างรอบด้าน. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- อุทุมพร จามรมาน. (2532). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน. กรุงเทพฯ: คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2540). การใช้ CES-D ในการคัดกรองภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น. วารสาร สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. ปีที่ (ฉบับที่) : 42.
- อุศนา เอกภูมิมาศ. (2548). การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Andreas Parrot. (1989). *Pornography and SEX Laws* n.p. 1997.
- Bandura, A. (1977). *Self-efficacy: The exercise of Control*. Stanford University New York:
- , A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive* Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Benson, Peter L, (1993). *The troubled journey: A portrait of 6th – 12th grade youth in Minneapolis, MN*: Search Institute.
- Birkhauser, John Charles. (1985). *The Effects of Group Dynamics of Self-Conception the Elememtry School Classroom*. Dissertation Abstracts International. 46(1): 103-A.
- Boardman, Jean Alexander. (1988). *The Effecttiveness of Structured Group Internations to Enchance Group Prodess in A Smoking Cessation Program*. Dissertation Abstract International. 50(7): 1952-A.
- Boldstad, Orin D.; & Johnson M. Stephen. (1972). "The Modification of Disruptive Classroom Behavior," In *Journal of Applied Behavior Analysis*. 5(ฉบับที่): 443-454

- Botvin, Gilbert. J.; & Anna Eng. (1980). A comprehensive school-based smoking prevention program. In *Journal of school Health* 50 (ฉบับที่): 209-213.
- Botvin, Gilbert. J.; & Anna Eng; et al. (1995, April). *Long-term follow-up result of a randomized drug abuse prevention trail in a whitemiddle-class population*. JAMA 273, 14(ฉบับที่): 1006-1112.
- Brennan Jim. (1978). *The Social Psychology of Runaways* Lexington Books D.C. Massachussetts. Toronto: Health and Company Lexington.
- Button, Leslie. (1974). *Development Group Work with Adolescents*. London: University of London Press.
- Cartwrite, Dorwin and Alvin Zander. (1968). *Group Dynamics: Reseacher and Theory*. 3rd ed. New York: Harper and Row Publishers.
- Davis, Robert Gene. (1988). *A Study on the Effects of Students Use of Selected Group Process Skills on Student Achievement and Attitude During A Seventh Grade Cooperation Learn Mathematics Problem Solving Unit*. Dissertation Abstract International. 49(1): 2263-A.
- Harrold, K.F. (1992). *"Evaluation and Research in Group Dynami", Educational and Phychological Measurement*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Kalman, N : & Waughfied,. C.G. (1993). *Mental health concept*. 3rd ed. New York: Delman.
- Lex, J.J. (1973,May). *Attitude Change to Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamic*. Dissertation Abstract International. 33:6093-A.
- Microvic, F.P. (1984) *Health planning and management glossary*. World Health Organization: Regional office for South-East Asia.
- Neumeyer, Martin H. (1955). *Juvenile Delinquency in Modern Society*. 2nd ed. New Jersey: D.Ven Nortvand Co. Inc.
- Ohlsen, Mert. M. (1970). *Group Counseling*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Patterson, C.H. (1973). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. 2nd ed. New Jersey: Miffin Company.
- Rovinelli, R. and R.K. Hambleton. (1973). *Some Procedures for the Validation of Criterion – Refereced Test Items*. Final Report. Alberny: Bureau of School and Cultural Research, New York State Education Department.
- Shaw, Marvin E. (1971). *Group Dynamic: The Phychology of Small Group Behavior*. New York: McGraw-Hill Book Company.

- Traxler, A.E. and R.D. North. (1967). *Techniques of Guidance*. New York: Harper and Row.
- Treppa, Jerry A. and Lawrence, Frike. (1972,September). *Effects of Marathon Group Experience*, Journal of Counseling Psychology. P.466-468.
- UNESCO. (1994). *In The Development and Dissemination of Life Skills Education* [cited 1999 April 15] Available from: URL: <http://www.who.int/msa/mnh/mhp/skill3.zip>.
W.H. Freeman and Company.
- WHO. (1994). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools*. Geneva. Switzerland: WHO.
- , (1997). *In Life Skills Education in Schools*. [serial online] [cited 1999 April 15] Available from: URL: [http:// www.who.int/msa/mnh/mhp/Skill1.zip](http://www.who.int/msa/mnh/mhp/Skill1.zip).

ภาคผนวก ก

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จำนวน 49 ข้อ
3. คู่มือดำเนินการสอบแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
4. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.ดร. นันทนา วงษ์อินทร์	คณะศึกษาศาสตร์
ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง	คณะศึกษาศาสตร์
ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์สุนันท์ บุญอ่ำ	อาจารย์ 3 ระดับ 8
หัวหน้างานแนะแนว
โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ ฯ
4. คุณกานดา ช่วยเมือง	หัวหน้าศูนย์จิตสังคมบำบัด ราชดำริ

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่...../..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องท้ายหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพียงข้อละเครื่องหมายเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- เป็นประจำ หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรม การปฏิบัติ มากกว่าหรือเท่ากับ 7 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- บ่อยมาก หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรม การปฏิบัติ มากกว่าหรือเท่ากับ 5 – 6 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- บ่อย หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรม การปฏิบัติ 3 - 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ (วันเว้นวัน)
- นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรม การปฏิบัติ 1 – 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- ไม่เคย หมายถึง ภายในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนไม่เคยมีพฤติกรรม การปฏิบัติในข้อนี้เลย

ข้อที่	พฤติกรรมประเมิน	เป็นประจำ	บ่อยมาก	บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน						
1	ฉันเบื่อหน่ายที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
2	ฉันไม่ทำการบ้านส่งครูตามเวลาที่กำหนด					
3	ฉันทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับคำสั่งของครู					
4	ฉันขึ้นเสียงกับครู เมื่อฉันถูกตำหนิ					
5	ฉันเขียนคำไม่สุภาพที่ห้องน้ำ					
6	ฉันปฏิบัติสิ่งที่ตรงข้ามกับพ่อแม่สั่งสอน					
7	ฉันใช้สเปรย์ฉีดพ่นกำแพงโรงเรียน					
8	ฉันใส่เครื่องประดับที่ผิดระเบียบมาโรงเรียน					
9	ฉันตัดทรงผมผิดระเบียบจากที่โรงเรียนกำหนด					
10	ฉันหนีเวรทำความสะอาดห้องเรียน					
11	ฉันหลบเลี่ยงทำความเคารพครูที่ไม่ได้สอนห้องฉัน					
12	ฉันแฉงคิ้วขณะซื้ออาหารกลางวัน					
13	การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นเรื่องท้าทายสำหรับฉัน					
14	ฉันร่วมประท้วงฝ่ายปกครองของโรงเรียน					

ข้อที่	พฤติกรรมประเมิน	เป็น ประจำ	บ่อย มาก	บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
15	ฉันขีดเขียนโต๊ะเรียน ด้วยน้ำยาลบคำผิด					
16	รูปแบบนักเรียนไม่มีความจำเป็นสำหรับฉันเลย					
17	การที่นักเรียนแต่งหน้าไปโรงเรียนไม่ใช่เรื่องเสียหาย					
18	พวกที่ทำตัวตามกฎระเบียบโรงเรียน เป็นพวกคร่ำครึ น่าเบื่อ					
การหลบหนีการเรียน						
19	ฉันมาโรงเรียนสาย เพราะเบื่อฟังครูอบรมหน้าเสาธง					
20	ฉันไม่ไปโรงเรียนโดยไม่มีเหตุผลที่จำเป็น					
21	ฉันไปโรงเรียนสาย เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจรูปแบบ นักเรียน					
22	ฉันไม่เข้าห้องเรียน ถ้าฉันไม่ชอบเรียนวิชานั้น ๆ					
23	ฉันมาโรงเรียน แต่หลบหนีการเข้าแถวหน้าเสาธง					
24	ฉันชวนเพื่อนหนีเรียน					
25	ช่วงพักกลางวัน ฉันหลบออกไปซื้อขนมข้างนอก โรงเรียน					
26	มีสถานที่อื่น ๆ เหมาะกับฉันมากกว่าโรงเรียน					
การก่อวุ่นในชั้นเรียน						
27	ฉันชอบชวนเพื่อนคุยในขณะที่เรียนหนังสือ					
28	ฉันเดินออกนอกห้องเรียน เนื่องจากครูสอนไม่สนุก					
29	ฉันจะตะโกนเสียงดัง เมื่อเพื่อนไม่ฟังฉัน					
30	ฉันแกล้งเพื่อนที่กำลังตั้งใจเรียน					
31	ฉันระบายความโกรธด้วยการขว้างปาสิ่งของใส่ผู้อื่น					
32	ฉันเคาะโต๊ะขณะเรียนหนังสือ					
33	ฉันชอบเดินไปเดินมารอบห้องเรียน ขณะครูสอน					
34	ฉันตะโกนเรียกเพื่อนนอกห้องเรียน ระหว่างที่ครูสอน					
35	ขณะครูสอนหนังสือ ฉันล้อเลียนท่าทางการสอนของครู					
36	ฉันคุยในห้องเรียนขณะครูสอน จนครูเดินออกนอก ห้องเรียน					
37	ฉันไม่ทำตามข้อตกลงของห้องเรียน					
การละเมิดกฎของสังคม						
38	ฉันอยู่ให้คนขับรถจักรยานยนต์ที่ฉันซ้อนท้ายอยู่แซงคัน ข้างหน้า					
39	ฉันออกจากบ้านตอนกลางคืน เพื่อไปดูการแข่งขันรถ					
40	ถ้าฉันไม่มีเงิน ฉันมักข่มขู่เอาเงินจากเพื่อน					
41	ฉันข่มขู่เอาเงินจากนักเรียนรุ่นน้อง					

ข้อที่	พฤติกรรมประเมิน	เป็นประจำ	บ่อยมาก	บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
42	ฉันบอกให้คนขับรถจักรยานยนต์เร่งความเร็ว ในขณะที่ถนนว่าง					
43	ฉันนั่งรถจักรยานยนต์ซ้อนสาม					
44	ฉันชอบให้มีการเร่งเครื่องรถจักรยานยนต์ เพื่อเรียกร้องความสนใจ					
45	ผู้กล้าที่แสดงลีลาการขี่รถจักรยานยนต์แบบผาดโผนบนทางหลวงเป็นฮีโร่ของฉัน					
46	การยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคม ทำให้ฉันไม่เกิดความคิดใหม่ ๆ					
47	การขี่รถจักรยานยนต์ตามกฎหมายจราจรเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับฉัน					
48	ฉันสามารถแข่งรถจักรยานยนต์บนทางหลวงได้ ถ้าถนนสายนั้นไม่มีรถผ่าน					
49	ฉันทำทุกอย่างตามความพอใจของฉัน ใครก็ห้ามฉันไม่ได้					

😊 ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือค่ะ 😊

คู่มือดำเนินการสอบ แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม หมายถึง แบบวัดซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีเกณฑ์ปกติ เพื่อให้ได้มาซึ่งการจัดแยกนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติตามเกณฑ์การคัดกรอง
2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งต้องให้การช่วยเหลือและป้องกัน

โดยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำใด ๆ ที่มีแนวโน้มและนำไปสู่การเริ่มที่จะฝ่าฝืน ละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกายและใจของตนเองหรือผู้อื่น ส่งผลกระทบต่อสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การกระทำความผิดการกระทำหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งการกระทำ ดังต่อไปนี้

1. การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน หมายถึง การกระทำที่นอกเหนือไปจากกฎระเบียบของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้สำหรับแต่ละโรงเรียน ได้แก่ การแต่งกายผิดระเบียบ ดัดผม ดัดผมหรือการทำสีผมผิดธรรมชาติ การแสดงกิริยาวาจาหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ ไม่สุภาพกับครู การทำลายสาธารณสมบัติของโรงเรียน
2. การหลบหนีการเรียน หมายถึง การมาโรงเรียนแต่ไม่เข้าห้องเรียน การมาโรงเรียนสาย การหนีการเข้าแถว การเที่ยวหนีออกนอกโรงเรียนในช่วงเวลาเรียนก่อนได้รับอนุญาต
3. การก่อกวนในชั้นเรียน หมายถึง การทำให้ห้องเรียนเกิดความไม่สงบขึ้น ซึ่งอาจกระทำกับตนเองและผู้อื่น ได้แก่ การเคาะโต๊ะเรียน การแกล้งเพื่อนที่กำลังตั้งใจเรียน การชวนเพื่อนคุยขณะเรียนหนังสือ การพูดตะโกนเสียงดัง การเดินไปเดินมารอบห้องเรียน การเดินออกนอกห้องเรียนขณะครูสอน การล้อเลียนท่าทางการสอนของครู การไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน
4. การละเมิดกฎของสังคม หมายถึง เป็นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎที่สังคมได้กำหนดไว้ มีผลทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น ได้แก่ การตั้งแก๊งค์แข่งประลองความเร็วหรือแสดงลีลาผาดโผน โดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะบนทางหลวง การมั่วสุมและก่อความเดือดร้อนรำคาญ การเที่ยวเตร่เวลากลางคืนระหว่าง 22.00 – 04.00 น. การตั้งแก๊งค์รีดไถทรัพย์สินในสถานที่ต่าง ๆ

โครงสร้างของแบบคัดกรอง

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น สร้างให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่อต้านสังคม จากทั้ง 4 รูปแบบ ดังนี้คือ การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน การหลบหนีการเรียน การก่อกวนในชั้นเรียน และการละเมิดกฎของสังคม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ คือ “เป็นประจำ” “บ่อยมาก” “บ่อย” “นานๆครั้ง” และ “ไม่เคย” ซึ่งข้อคำถามเป็นข้อความสั้นๆ ให้นักเรียนเลือกตอบตามพฤติกรรมการปฏิบัติ มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 49 ข้อ

การพัฒนาแบบคัดกรอง

ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ได้ดำเนินการสร้าง ทดลองและปรับปรุงแก้ไขตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2548 ถึงเดือนมกราคม 2549 จึงสำเร็จตามความต้องการ ซึ่งการดำเนินการทดลองและปรับปรุง มีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรมของวัยรุ่นและจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 4 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 60 ข้อ แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 และได้นำข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 60 ข้อ เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป

2. การทดสอบกับกลุ่มนักเรียน

2.1 ผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และได้นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำและใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.02 ถึง 6.64 ผลจากการคัดเลือกทำให้ได้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จำนวน 50 ข้อ

2.2 นำไปทดสอบกับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 900 คน และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำและใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกครั้ง ซึ่งมีค่าระหว่าง 3.68 ถึง 19.08 ผลจากการคัดเลือกทำให้ได้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จำนวน 50 ข้อ

3. ความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

3.1 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ทั้งฉบับ 0.88

3.2 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 900 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ทั้งฉบับ 0.94

4. การหาเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่ได้จากการนำไปใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 900 คน มาสร้างเกณฑ์ปกติ โดยแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T- Score

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีการดำเนินการสอบ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และวิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ดำเนินการดังนี้

1.1 กำหนดวัน เวลา สถานที่ล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมแบบคัดกรองให้พร้อม โดยเตรียมแบบคัดกรองให้มากกว่าจำนวนผู้เข้าสอบประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์

1.3 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษาคำชี้แจงในการทำแบบคัดกรองนี้ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีดำเนินการสอบ ดำเนินการดังนี้

2.1 แจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการทำแบบคัดกรองให้ผู้สอบเข้าใจ

2.2 ผู้ดำเนินการสอบต้องชี้แจงรายละเอียดของแบบคัดกรองให้ผู้สอบเข้าใจทุกคน

3. วิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ

3.1 ผู้ดำเนินการสอบเก็บแบบคัดกรองเมื่อผู้สอบทำเสร็จ

วิธีการตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

คำตอบ	ข้อความทางลบ	ข้อความทางบวก
เป็นประจำ	5	1
บ่อยมาก	4	2
บ่อย	3	3
นานๆครั้ง	2	4
ไม่เคย	1	5

เกณฑ์ปกติของแบบวัด

คะแนนปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น เป็นเกณฑ์ระดับท้องถิ่น (Local Norm) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 900 คน หาโดยการแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองให้อยู่รูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 51 - 206 และคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T21 – T90

ตาราง 15 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

คะแนน	ความถี่ (f)	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
206.00	1	T90	100.0
197.00	1	T83	99.9
192.00	1	T80	99.8
170.00	1	T78	99.7
160.00	1	T76	99.5
157.00	1	T75	99.4
148.00	2	T75	99.3
147.00	1	T74	99.1
144.00	1	T73	99.0
143.00	1	T73	98.9
141.00	1	T72	98.8
140.00	1	T72	98.6
136.00	1	T71	98.5
133.00	2	T71	98.4
130.00	2	T71	98.2
128.00	1	T70	98.0
126.00	2	T70	97.9
125.00	2	T69	97.6
124.00	1	T69	97.4

ตาราง 15 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
123.00	3	T69	97.3
122.00	3	T68	96.9
121.00	2	T68	96.6
120.00	2	T68	96.4
119.00	4	T67	96.2
118.00	3	T67	95.7
117.00	5	T66	95.4
116.00	5	T66	94.8
115.00	3	T65	94.2
114.00	2	T65	93.9
112.00	4	T65	93.7
111.00	5	T64	93.2
110.00	2	T64	92.7
109.00	3	T64	92.4
108.00	3	T64	92.1
107.00	3	T63	91.8
106.00	5	T63	91.4
105.00	3	T63	90.8
104.00	4	T63	90.5
103.00	5	T62	90.1
102.00	2	T62	89.5
101.00	6	T62	89.3
100.00	6	T62	88.6
99.00	8	T61	87.9
98.00	5	T61	87.0
97.00	6	T60	86.4
96.00	6	T60	85.8
95.00	7	T60	85.1
94.00	11	T60	84.3
93.00	9	T59	83.1

ตาราง 15 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
92.00	7	T59	82.0
91.00	12	T58	81.2
90.00	10	T58	79.9
89.00	9	T58	78.8
88.00	12	T57	77.7
87.00	9	T57	76.4
86.00	8	T56	75.4
85.00	12	T56	74.5
84.00	10	T56	73.1
83.00	15	T55	72.0
82.00	9	T55	70.3
81.00	13	T55	69.3
80.00	14	T54	67.8
79.00	10	T54	66.2
78.00	15	T53	65.1
77.00	8	T53	63.4
76.00	13	T53	62.5
75.00	15	T52	61.0
74.00	24	T52	59.3
73.00	33	T51	56.6
72.00	23	T50	52.9
71.00	20	T50	50.3
70.00	27	T49	48.0
69.00	26	T48	45.0
68.00	34	T48	42.0
67.00	26	T47	38.2
66.00	30	T46	35.3
65.00	24	T45	31.9
64.00	28	T44	29.2
63.00	32	T43	26.0

ตาราง 15 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T-score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR)
62.00	34	T42	22.4
61.00	29	T41	18.5
60.00	27	T39	15.3
59.00	30	T38	12.2
58.00	19	T36	8.8
57.00	17	T35	6.7
56.00	13	T33	4.7
55.00	13	T31	3.3
54.00	8	T29	1.8
53.00	6	T26	.9
52.00	1	T22	.2
51.00	1	T21	.1

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – Score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 320) ดังนี้

คะแนนมาตรฐานปกติ (T – Score)	คะแนน	การแปลความหมาย
T – Score ตั้งแต่ T69 และสูงกว่า	123 - 206	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูงมาก
T – Score ตั้งแต่ T57 – T68	87 - 122	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูง
T – Score ตั้งแต่ T45 – T56	65 - 86	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมปานกลาง
T – Score ตั้งแต่ T33 – T44	56 - 64	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำ
T – Score ตั้งแต่ T32 และต่ำกว่า	51 - 55	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี ให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

การแปลความหมายของคะแนนโดยเทียบกับเกณฑ์ปกติ ให้นำคะแนนดิบมาเทียบคะแนนที่ปกติ แล้วพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าตั้งแต่คะแนน 55 คะแนน ลงมา แสดงว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำมาก

ค่าคะแนนตั้งแต่ 56 - 64 คะแนน แสดงว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมต่ำ

ค่าคะแนนตั้งแต่ 65 - 86 คะแนน แสดงว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมปานกลาง

ค่าคะแนนตั้งแต่ 87 - 122 คะแนน แสดงว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูง

ค่าคะแนนตั้งแต่ 123 คะแนน ขึ้นไป แสดงว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูงมาก

การแปลความหมายของคะแนนโดยเทียบกับเกณฑ์ปกติ สามารถคัดกรองนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่นได้ ดังนี้ นักเรียนที่มีคะแนนดิบตั้งแต่ 87 - 206 หรือมีคะแนนที่ปกติ T57 - T90 แสดงว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมสูง และสูงมาก ตามลำดับ ควรได้รับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น และการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ ต่อไป ส่วนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น มีคะแนนดิบตั้งแต่ 86 - 51 หรือมีคะแนนที่ปกติ T56 - T21 แสดงว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก ตามลำดับ

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้ / ทักษะชีวิตที่ใช้	ชื่อกิจกรรม
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิกทราบถึงวัตถุประสงค์ กำหนดการ ข้อตกลงของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ในแต่ละกิจกรรม 2. เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับภายหลังการเข้าโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม 3. เพื่อสร้างสัมพันธภาพให้เกิดความคุ้นเคย เป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยและสมาชิก 4. เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	เกม "ดวงใจพิสุทธิ์"	ดวงใจพิสุทธิ์
2	การเห็นความสำคัญของการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมในด้านการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน การหลบหนีการเรียน การก่อวินาศกรรมในชั้นเรียน และ	1. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงผลเสียของพฤติกรรม การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน 2. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงผลเสียของพฤติกรรม การ	ใช้วิธีการ แบ่งกลุ่มย่อย แสดงความคิดเห็น และนำมาอภิปราย กลุ่ม โดยนำทักษะ การคิดวิเคราะห์ มาประกอบ เพื่อให้สมาชิกเกิด	ช่วยกันคิด (ผลเสียของ พฤติกรรม การ ต่อต้านสังคม)

ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้/ ทักษะชีวิตที่ใช้	ชื่อกิจกรรม
	การละเมิดกฎของสังคม	หลบหนีการเรียน 3. เพื่อให้สมาชิกได้ คิดวิเคราะห์ถึงผลเสีย ของพฤติกรรม การ ก่อวินในชั้นเรียน 4. เพื่อให้สมาชิกได้ คิดวิเคราะห์ถึงผลเสีย ของพฤติกรรม การ ละเมิดกฎของสังคม	ความคิดที่ดีที่ ถูกต้องเหมาะสม นำไปสู่พฤติกรรม ที่พึงประสงค์ต่อไป	
3	พัฒนาพฤติกรรม ของตนเองในด้านการ ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ของโรงเรียน การไม่ หลบหนีการเรียน การ ไม่ก่อวินในชั้นเรียน และการไม่ละเมิดกฎ ของสังคม	1. เพื่อให้นักเรียน รู้จักการคิดวิเคราะห์ เกี่ยวกับพฤติกรรมของ ตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียน ได้พัฒนาพฤติกรรม ของตนเองไม่ให้ฝ่าฝืน กฎระเบียบของ โรงเรียน หลบหนีการ เรียน ก่อวินในชั้น เรียน และละเมิดกฎ ของสังคม 3. เพื่อให้นักเรียน แสดงความมุ่งมั่นใน การพัฒนาพฤติกรรม ของตนเองตามที่ได้ ตั้งใจไว้	ใช้ทักษะการ คิดวิเคราะห์และ การอภิปรายกลุ่ม ในการตรวจสอบ ตนเอง เพื่อมุ่งมั่น ที่จะพัฒนาและ ปรับปรุงตนเองให้ มีพฤติกรรมที่ เหมาะสม อยู่ ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างปกติ สุข	เด็กดีเป็นได้ ไม่ยาก
4	ป้องกันการเกิด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมด้านการ ฝ่าฝืนกฎระเบียบของ โรงเรียนเรื่องการ	1. เพื่อให้สมาชิกได้ ตระหนักรู้ถึงการแต่ง กายตามกฎระเบียบ ของโรงเรียน 2. เพื่อปลูก	ใช้ทักษะความ ตระหนักรู้ใน ตนเองของสมาชิก ในการร่วม กิจกรรมเกมแต่ง	สรรสร้าง คำขวัญ

ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้ / ทักษะชีวิตที่ใช้	ชื่อกิจกรรม
	แต่งกาย	จิตสำนึกที่ดีให้กับ สมาชิกในการแต่งกาย ตามกฎระเบียบของ โรงเรียน 3. เพื่อให้สมาชิกได้ นำคำขวัญต่าง ๆ นี้ไป ยึดถือและปฏิบัติต่อไป	คำขวัญสร้าง จิตสำนึกที่ดีให้ สมาชิกแต่งกาย ถูกระเบียบของ โรงเรียน	
5	ป้องกันการเกิด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมด้านการ ฝ่าฝืนกฎระเบียบของ โรงเรียน	1. เพื่อให้สมาชิก ตระหนักถึงการรักษา สาธารณสมบัติของ โรงเรียน 2. เพื่อให้สมาชิกไม่ ฝ่าฝืนกฎระเบียบของ โรงเรียน	ใช้การอภิปราย กลุ่มจากการศึกษา กรณีตัวอย่าง เพื่อ เตือนเพื่อนสมาชิก ให้นำทักษะการ จัดการกับอารมณ์ มาใช้ไม่ให้ทำลาย สาธารณสมบัติ ของโรงเรียน	อย่าเขียนฉันทัน (โต๊ะเรียน) เลย
6	ป้องกันการเกิด พฤติกรรมต่อต้าน สังคมด้านการหลบหนี การเรียน	1. เพื่อป้องกันไม่ให้ สมาชิกมีพฤติกรรม การหลบหนีการเรียน 2. เพื่อให้สมาชิกนำ ข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ไปประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์จริงได้	ใช้สถานการณ์ จำลองเพื่อฝึก ทักษะความ ตระหนักรู้ใน ตนเองของสมาชิก โดยการแสดง บทบาทสมมติถึง พฤติกรรมที่ควร ปฏิบัติของสมาชิก ในเรื่องการมา โรงเรียน	หน้าที่ของเรา คือเรียน
7	ป้องกันการเกิด พฤติกรรมต่อต้าน สังคมด้านการหลบหนี การเข้าแถว	1. เพื่อให้สมาชิก รู้จักหน้าที่ของตนเองที่ ต้องปฏิบัติในโรงเรียน ในเรื่องการเข้าแถว	ใช้การแบ่งกลุ่ม ย่อยแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และ อภิปรายกลุ่มจาก	หนีเข้าแถว

ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้/ ทักษะชีวิตที่ใช้	ชื่อกิจกรรม
		หน้าเสาธงในเวลาเช้า 2. เพื่อให้สมาชิกทราบถึงผลดีของการเข้าแถวในเวลาเช้าและผลเสียของการหลบหนีการเข้าแถว	การศึกษากรณีตัวอย่างในเรื่อง "หนีเข้าแถว" ช่วยให้สมาชิกเกิดทักษะความตระหนักถึงข้อดีของการมาเข้าแถวในตอนเช้า	
8	ป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมด้านการก่อวินในชั้นเรียน	1. เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกการควบคุมอารมณ์ไม่แสดงพฤติกรรมก่อวินในชั้นเรียน 2. เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในห้องเรียนได้ 3. เพื่อให้สมาชิกให้เห็นถึงผลเสียของการแสดงพฤติกรรมก่อวินในชั้นเรียน	ใช้การอภิปรายกลุ่มจากการศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง "ดอมจอมก่อวิน" โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่ามีผลเสียอย่างไร	ดอมจอมก่อวิน
9	ป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมด้านการก่อวินในชั้นเรียนเรื่องการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในห้องเรียน	1. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติขณะอยู่ในห้องเรียน 2. เพื่อให้สมาชิกนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมไปพัฒนาพฤติกรรมต่อไป	ให้สมาชิกใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์จินตนาการถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียนของสมาชิก	ห้องเรียนแสนสุข
10	ป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ	1. เพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกละเมิดกฎของ	ใช้หลักการปฏิเสธที่ถูกต้องใน	คำว่า "ไม่" พูดไม่ยาก

ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้ / ทักษะชีวิตที่ใช้	ชื่อกิจกรรม
	ต่อต้านสังคมด้านการ ละเมิดกฎของสังคม	สังคม 2. เพื่อให้สมาชิกได้ นำหลักการปฏิเสธไป ประยุกต์ใช้ เพื่อ ป้องกันการละเมิดกฎ ของสังคม	การปฏิเสธคำ ชักจูงของเพื่อน สมาชิกที่ชักชวน ให้สมาชิกไป กระทำการที่ไม่ ถูกต้อง ไม่สมควร จากตัวอย่าง สถานการณ์ที่ กำหนดให้	
11	ป้องกันการเกิด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมด้านการ ละเมิดกฎของสังคม	1. เพื่อให้สมาชิกได้ เรียนรู้การปฏิบัติตนที่ ถูกต้องภายใต้กฎของ สังคมได้ 2. เพื่อให้สมาชิกได้ ตระหนักถึงผลเสียจาก การละเมิดกฎของ สังคม และนำไปเป็น อุทาหรณ์ในการ ดำรงชีวิตต่อไป 3. เพื่อให้สมาชิกได้ ใช้หลักการปฏิเสธใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้	ใช้ทักษะ ปฏิเสธ เพื่อยับยั้ง ป้องกันไม่ให้เกิด พฤติกรรมการ ละเมิดกฎของ สังคม ซึ่งจะส่งผล เสียทั้งต่อตนเอง และต่อครอบครัว ได้ในเวลาเดียวกัน	แผ่นรายชื่อของฟิล์ม
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิก สรุปการทำงานร่วมกัน 2. เพื่อให้สมาชิกนำ ทักษะที่ได้เรียนรู้ไป ประยุกต์ใช้ ใน ชีวิตประจำวัน 3. เพื่อเปิดโอกาส ให้สมาชิกได้ให้กำลังใจ ซึ่งกันและกัน	สมาชิกเข้าร่วม กิจกรรม “ใจถึง ใจ” ก่อนจบการ เข้าโปรแกรม ป้องกันพฤติกรรม เสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมของ วัยรุ่น	ใจถึงใจ

ครั้งที่	เรื่องที่จะพัฒนา	จุดมุ่งหมาย	เทคนิคที่ใช้/ ทักษะชีวิตที่ใช้	ชื่อกิจกรรม
		4. เพื่อประเมินผล หลังจากการเข้า โปรแกรมป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคม		

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 1

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกทราบถึงวัตถุประสงค์ กำหนดการ ข้อตกลงของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ในแต่ละกิจกรรม
2. เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับภายหลังการเข้าโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม
3. เพื่อสร้างสัมพันธภาพให้เกิดความคุ้นเคย เป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยและสมาชิก
4. เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

แนวคิด

การปฐมนิเทศ เป็นการสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กำหนดการ บทบาทหน้าที่ของสมาชิก เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้สมาชิกได้รู้จักและคุ้นเคยกัน กล่าวแสดงความคิดเห็น ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิก และระหว่างสมาชิกกันเอง ส่งผลให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ชื่อกิจกรรม ดวงใจพิสุทธิ์ (ปฐมนิเทศ)

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

เกม “ดวงใจพิสุทธิ์”

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษแข็งรูปหัวใจ จำนวน 12 แผ่น
2. กระดาษสำหรับทำป้ายชื่อ จำนวน 12 แผ่น
3. ปากกาเมจิกสำหรับเขียนป้ายชื่อ จำนวน 1 แท่ง
4. ปากกาลูกลื่น จำนวน 12 แท่ง
5. กล่องสำหรับใส่หัวใจ จำนวน 1 ใบ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิก โดยการแนะนำตัวเองสั้น ๆ และเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามพอสมควร
2. จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกแนะนำตนเอง โดยให้อิสระในการแนะนำตัวของสมาชิก จนครบทุกคน และเขียนชื่อลงในกระดาษที่เตรียมไว้สำหรับป้ายชื่อ

3. ผู้วิจัยแจกกระดาษแข็งรูปหัวใจที่แบ่งออกเป็น 4 ห้อง ที่มีขนาดเท่ากันทุกดวงให้สมาชิกคนละ 1 ดวง เพื่อเล่นเกม “ดวงใจพิสุทธิ์”

4. ให้สมาชิกทุกคนเขียน ชื่อ – สกุล และชื่อเล่นลงในช่องที่ 1 (มุมบนซ้ายมือ) เขียนลักษณะเด่นของตนเองลงในช่องที่ 2 (มุมบนขวามือ) เขียนความสามารถพิเศษของตนเองลงในช่องที่ 3 (มุมล่างซ้ายมือ) และเขียนชื่อเพื่อนสนิทของตนเองลงในช่องที่ 4 (มุมล่างขวามือ)

5. เขียนเสร็จแล้ว รวบรวมหัวใจของสมาชิกทุกคนใส่กล่องที่เตรียมไว้

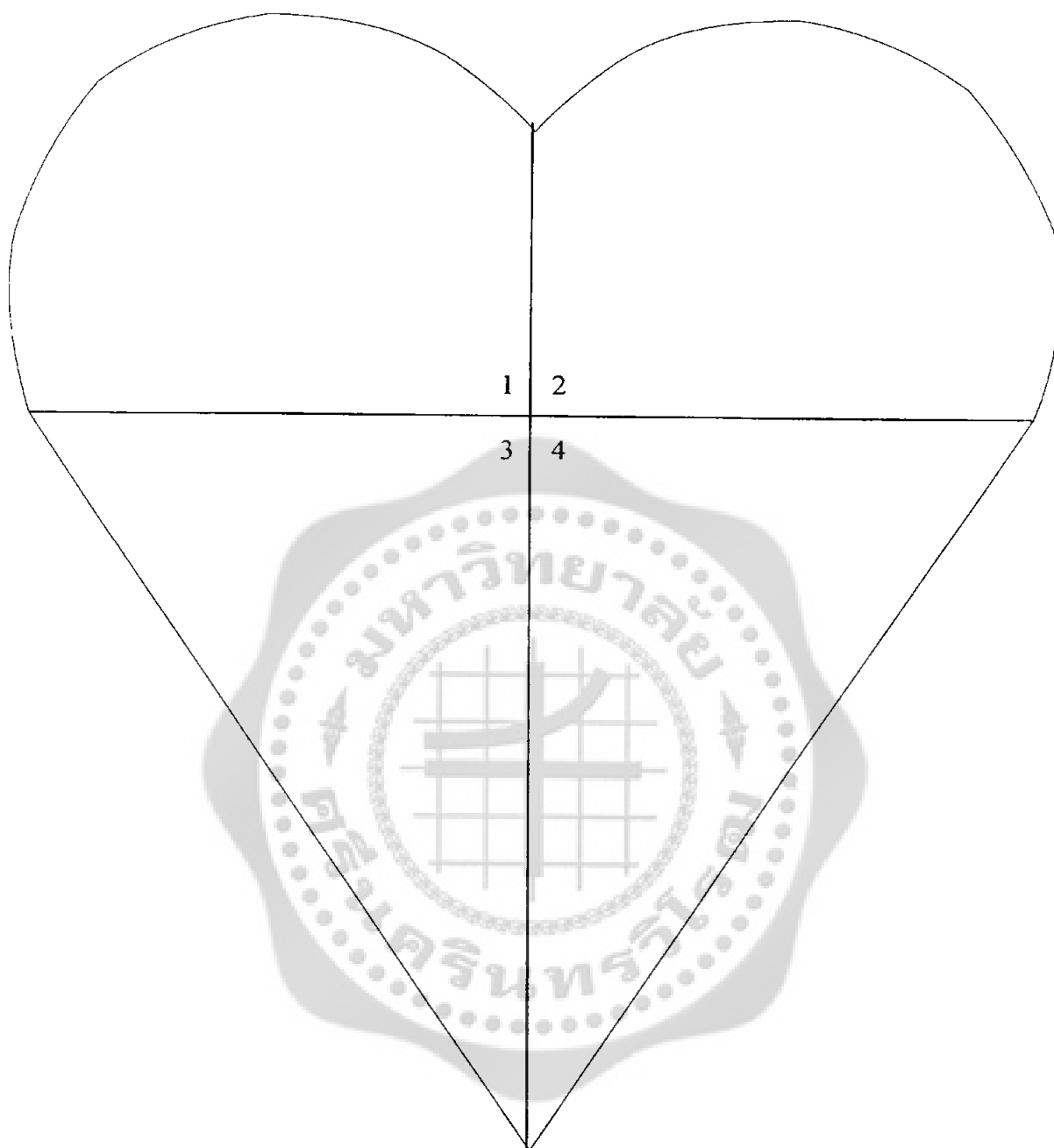
6. ผู้วิจัยสุ่มหยิบกระดาษรูปหัวใจขึ้นมา 1 ดวง แล้วอ่านข้อความทั้งหมดที่สมาชิกเขียนลงไป ในช่องที่ 2, 3 และ 4 แล้วให้สมาชิกทายว่าข้อความที่อ่านไปนั้นเป็นของใคร ให้สมาชิกยกมือตอบ และหยิบกระดาษรูปหัวใจขึ้นมาครั้งละ 1 ดวง ให้สมาชิกทายจนครบทั้ง 12 ดวง

7. จากนั้น ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิต และรูปแบบในการดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละคาบ เรื่องเวลา สถานที่ การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกิจกรรมนี้ นอกจากนี้ต้องขอความร่วมมือจากสมาชิกเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรม ขอให้สมาชิกมาเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง และตรงเวลา

8. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ และให้สมาชิกช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมในครั้งนี้

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

เกม “ดวงใจพิสุทธิ์”

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 2

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงผลเสียของพฤติกรรมกาฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน
2. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงผลเสียของพฤติกรรมกาหลบหนีการเรียน
3. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงผลเสียของพฤติกรรมกาท่อกวนในชั้นเรียน
4. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงผลเสียของพฤติกรรมกาละเมิดกฎของสังคม

แนวคิด

วัยรุ่นจัดเป็นวัยที่ดึกคะนอง มักแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยขาดการยั้งคิด เช่น พฤติกรรมกาฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน พฤติกรรมกาหลบหนีการเรียน พฤติกรรมกาท่อกวนในชั้นเรียน และพฤติกรรมกาละเมิดกฎของสังคม ซึ่งบางครั้งพฤติกรรมที่แสดงออกไปนั้นได้สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองหรือผู้อื่น ดังนั้นจึงควรให้วัยรุ่นฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ถึงผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว เพื่อจะได้นำไปป้องกันไม่ให้เกิดการแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมต่อไป

ชื่อกิจกรรม ช่วยกันคิด (ผลเสียของพฤติกรรมกาต่อต้านสังคม)

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มย่อยแสดงความคิดเห็น และนำมาอภิปรายกลุ่ม โดยนำทักษะการคิดวิเคราะห์มาประกอบ เพื่อให้สมาชิกเกิดความคิดที่ดีที่ถูกต้องเหมาะสม นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ปากกาลูกลื่น จำนวน 12 แท่ง
2. ใบงานทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ พฤติกรรมกาฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน พฤติกรรมกาหลบหนีการเรียน พฤติกรรมกาท่อกวนในชั้นเรียน และพฤติกรรมกาละเมิดกฎของสังคม

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและกล่าวนำถึงพฤติกรรมกาต่อต้านสังคมทั่ว ๆ ไปที่จะเกิดผลเสียต่อสมาชิก โดยยกตัวอย่างพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน (กาฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน กาหลบหนีการเรียน กาท่อกวนในชั้นเรียน และกาละเมิดกฎของสังคม) ที่ระบุในนิยามศัพท์เฉพาะด้วย

1.2 ผู้วิจัยบอกสมาชิกถึงพฤติกรรมที่จะศึกษากันในครั้งนี้ว่ามี 4 หัวข้อ ได้แก่ พฤติกรรมการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน พฤติกรรมการหลบหนีการเรียน พฤติกรรมการก่อวุ่นในชั้นเรียน และพฤติกรรมการละเมิดกฎของสังคม

1.3 จากนั้นให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 4 กลุ่ม

1.4 ผู้วิจัยแจกใบงานเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทั้ง 4 หัวข้อที่ได้กล่าวในข้อ 3. ให้กับสมาชิกทั้ง 4 กลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้สมาชิกร่วมกันยกตัวอย่างพฤติกรรมย่อย ๆ จากหัวข้อในใบงาน และให้สมาชิกบอกผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

3.1 เมื่อทำเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมารายงานผลจากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

3.2 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายกลุ่มถึงผลเสียของพฤติกรรมการต่อต้านสังคม ทั้ง 4 หัวข้อ (ที่ได้กล่าวในข้างต้น)

3.3 ผู้วิจัยสรุปและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมการต่อต้านสังคม

3.4 ผู้วิจัยฝากการบ้านให้สมาชิกทุกคนไปวิเคราะห์ตัวเองว่า สมาชิกจะป้องกันตนเองไม่ให้เกิดพฤติกรรมด้านใดจาก 4 หัวข้อที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ และสมาชิกมีวิธีการที่จะปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของตนเองอย่างไร แล้วมานำเสนอในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม

4.2 สังเกตจากบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อต้านสังคม (สำหรับผู้วิจัย)

พฤติกรรมต่อต้านสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นฝ่าฝืนลักษณะของพฤติกรรมที่สังคมได้กำหนดไว้ โดยการกระทำนั้นจะต้องเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรืออีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นมีลักษณะที่ฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมนั่นเอง

พฤติกรรมต่อต้านสังคมจัดได้ว่าเป็นการกระทำที่แสดงถึงความผิดปกติทางบุคลิกภาพในลักษณะหนึ่ง คนที่มีบุคลิกภาพต่อต้านสังคมมักจะมี ความขัดแย้งที่รุนแรงกับผู้ที่มิอำนาจในโรงเรียน หรือผู้ที่มิอำนาจในสังคม อันได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

ลักษณะของพฤติกรรมต่อต้านสังคมแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมต่อต้านสังคมที่แสดงออกในลักษณะของการเผชิญหน้า (Overt Acts) ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามของบุคคลที่ต้องการที่จะควบคุมสภาพแวดล้อมของเขาโดยตรง โดยเป็นพฤติกรรมที่จะต้องเผชิญหน้าโดยตรงกับเหยื่อหรือผู้รับเคราะห์นั่นเอง เช่น พฤติกรรมการทำร้ายร่างกาย พฤติกรรมการโต้แย้งถกเถียง พฤติกรรมการแก่ง เป็นต้น

2. พฤติกรรมต่อต้านสังคมที่แสดงออกในลักษณะของการแอบซ่อน (Covert Acts) ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่กระทำโดยไม่ให้ผู้ใดรู้ หรือพฤติกรรมที่กระทำแล้วมีผลร้ายต่อผู้ที่กระทำพฤติกรรมเอง เช่น พฤติกรรมการขโมยของ การโกหก การหนีโรงเรียน การดื้อยาเสพติด หรือการจุดไฟเผาสิ่งของ เป็นต้น

ที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). เอกสารการสอนชุด “พฤติกรรมวัยรุ่น”. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย.

ใบงาน (สำหรับสมาชิก)
“พฤติกรรมกรรมการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน”

ให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่างพฤติกรรมย่อยของพฤติกรรมกรรมการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน มาอย่างน้อย 5 ตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สมาชิกช่วยกันบอกถึงผลเสียของการแสดงพฤติกรรมกรรมการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน (สำหรับสมาชิก)
“พฤติกรรมกำลบลบหน้การเรียน”

ให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่างพฤติกรรมย่อยของพฤติกรรมกำลบลบหน้การเรียน มาอย่างน้อย 5 ตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สมาชิกช่วยกันบอกถึงผลเสียของการแสดงพฤติกรรมกำลบลบหน้การเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน (สำหรับสมาชิก)
“พฤติกรรมการก่อวินในชั้นเรียน”

ให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่างพฤติกรรมย่อยของพฤติกรรมการก่อวินในชั้นเรียน มาอย่างน้อย 5 ตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สมาชิกช่วยกันบอกถึงผลเสียของการแสดงพฤติกรรมการก่อวินในชั้นเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน (สำหรับสมาชิก)
“พฤติกรรมกรรมการละเมิดกฎของสังคม”

ให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่างพฤติกรรมย่อยของพฤติกรรมกรรมการละเมิดกฎของสังคม มาอย่างน้อย 5 ตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สมาชิกช่วยกันบอกถึงผลเสียของการแสดงพฤติกรรมกรรมการละเมิดกฎของสังคม

.....

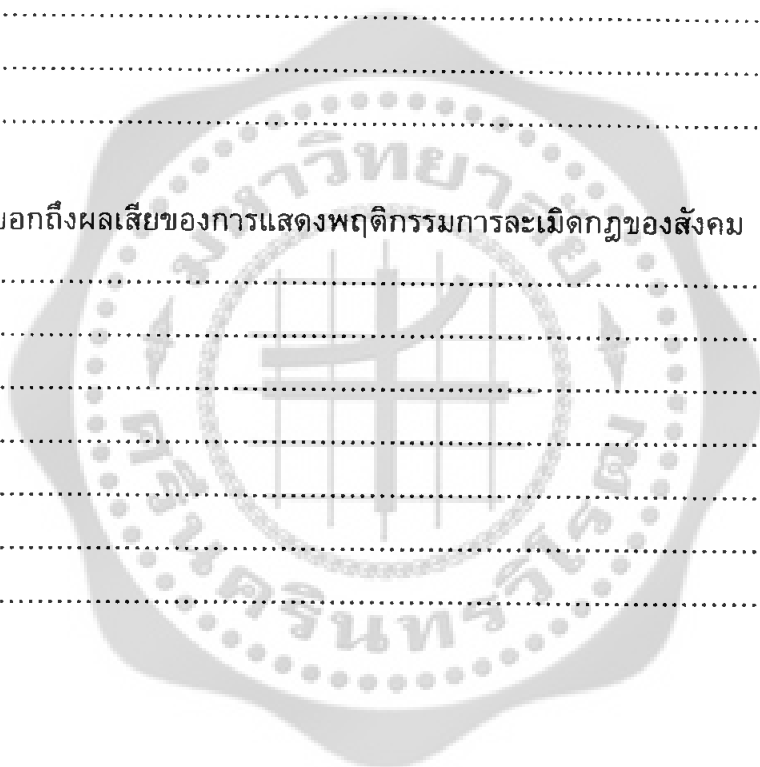
.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 3

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมของตนเองไม่ให้ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน หลบหนีการเรียน ก่อวุ่นในชั้นเรียน และละเมิดกฎของสังคม
3. เพื่อให้นักเรียนแสดงความมุ่งมั่นในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองตามที่ได้ตั้งใจไว้

แนวคิด

ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาพฤติกรรมของตนเองควรมีการคิดวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของตนเองว่ามีข้อดี ข้อบกพร่องอย่างไร ในส่วนที่ดีก็ควรที่จะเก็บรักษาไว้ แต่ในส่วนที่บกพร่องควรหาทางพัฒนาพฤติกรรมให้เปลี่ยนไปในทางที่ดี เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในด้านการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

ชื่อกิจกรรม เด็กดีเป็นได้ไม่ยาก

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และการอภิปรายกลุ่มในการตรวจสอบตนเอง เพื่อมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ดอกกุหลาบ จำนวน 1 ดอก
2. แผ่น "เด็กดีเป็นได้ไม่ยาก" จำนวน 12 แผ่น
3. ปากกาลูกสีน จำนวน 12 แท่ง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกทุกคน และเริ่มกิจกรรมโดยให้สมาชิกทั้งหมดมองดูดอกกุหลาบที่ผู้วิจัยถืออยู่ในมือ
- 1.2 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกสังเกตแล้ววิเคราะห์ถึงส่วนที่ดีและส่วนที่บกพร่องของดอกกุหลาบนั้น
- 1.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนที่ดีและส่วนที่บกพร่องของดอกกุหลาบ

1.4 ผู้วิจัยสรุปเปรียบเทียบดอกกุหลาบก็เหมือนกับคนเราที่มีทั้งข้อดีและข้อบกพร่อง ส่วนที่ดีก็ควรเก็บรักษาไว้ และส่วนที่บกพร่องก็ควรปรับปรุง พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งก็เหมือนพฤติกรรมของสมาชิกที่สามารถพัฒนาให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมได้

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยถามถึงการบ้านที่ฝากให้สมาชิกไปวิเคราะห์ว่า สมาชิกจะป้องกันตนเองไม่ให้เกิดพฤติกรรมด้านใดจาก 4 หัวข้อ (การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน การหลบหนีการเรียน การก่อวินในชั้นเรียน และการละเมิดกฎของสังคม) ที่ได้ศึกษาในครั้งที่ผ่านมาและสมาชิกมีวิธีการที่จะปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของตนเองอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยแจกแผ่น “เด็กดีเป็นได้ไม่ยาก” ให้กับสมาชิกทุกคน ว่าต้องการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมใดของตนเองบ้าง เช่น การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน การหลบหนีการเรียน การก่อวินในชั้นเรียน หรือการละเมิดกฎของสังคม โดยเลือกเขียน 1 พฤติกรรมที่สมาชิกต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรก ลงในแผ่น “เด็กดีเป็นได้ไม่ยาก”

2.3 เมื่อสมาชิกเขียนเรียบร้อยแล้ว ให้สมาชิกออกมาบอกให้สมาชิกคนอื่น ๆ ทราบเพื่อเป็นการแสดงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามที่ได้เขียนไว้จนครบทุกคน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

3.1 ผู้วิจัยจดบันทึกการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ว่าสมาชิกแต่ละคน มีความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงตนเองอย่างไร และให้กำลังใจกับสมาชิกทุกคนในการพัฒนาพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม

3.2 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายว่า สมาชิกได้เรียนรู้สิ่งใดจากการทำกิจกรรมนี้บ้าง

3.3 สมาชิกร่วมกันอภิปรายว่า คนเราสามารถเป็นคนดี เป็นเด็กดีของพ่อแม่ ของครูอาจารย์ได้ โดยการไม่ทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ไม่หนีเรียน ไม่ทำความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น แต่ถ้าวันใดที่เราแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี เราก็ควรรู้จักการปรับปรุงแก้ไขให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ และสิ่งสำคัญ คือ เราต้องรู้จักการคิดวิเคราะห์ว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ควรกระทำ และพฤติกรรมใดไม่ควรกระทำ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจในการร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดกิจกรรม

4.2 สังเกตจากความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม

เด็กดีเป็นไปได้ไม่ยาก

ชื่อ

พฤติกรรมที่เด็กดีคนนี้ ต้องการปรับปรุงก็คือ

.....

.....

.....

.....

วิธีการของเด็กดีที่จะปฏิบัติเพื่อพัฒนาพฤติกรรม ก็คือ

.....

.....

.....

.....

ระยะเวลาเริ่มปฏิบัติเป็นเวลา สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่.....

ถึงวันที่.....

ลงชื่อ.....

(เด็กดีของทุกคน)

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 4

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกได้ตระหนักรู้ถึงการแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน
2. เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับสมาชิกในการแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน
3. เพื่อให้สมาชิกได้นำคำขวัญต่าง ๆ นี้ไปยึดถือและปฏิบัติต่อไป

แนวคิด

การรณรงค์ให้นักเรียนแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียนมีมากมาย และการแต่งคำขวัญก็เป็นวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กัน เพื่อเป็นสิ่งเตือนใจให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ชื่อกิจกรรม สรรสร้างคำขวัญ (การแต่งกายให้ถูกระเบียบของโรงเรียน)

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้ทักษะความตระหนักรู้ในตนเองของสมาชิก ในการร่วมกิจกรรมเกมแต่งคำขวัญสร้างจิตสำนึกที่ดีให้สมาชิกแต่งกายถูกกฎระเบียบของโรงเรียน

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ปากกาลูกลื่น จำนวน 12 แท่ง
2. กระดาษสีขาวขนาด A4 จำนวน 12 แผ่น
3. เทปกาวแบบใส จำนวน 1 ม้วน
4. บอร์ดสำหรับติดกระดาษ จำนวน 1 บอร์ด

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกทุกคน พร้อมกับถามสมาชิกว่า “วันนี้ใครเห็นนักเรียนที่แต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนบ้าง” (ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มกิจกรรม) ให้สมาชิกยกมือตอบ
- 1.2 จากนั้น ผู้วิจัยถามสมาชิกว่า เมื่อสมาชิกเห็นนักเรียนที่แต่งกายไม่ถูกระเบียบแล้ว สมาชิกอยากจะบอกให้เขาแต่งกายตามระเบียบโรงเรียนอย่างไร ให้สมาชิกคิดไว้
- 1.3 ผู้วิจัยแจกกระดาษสีขาวขนาด A4 ให้กับสมาชิกคนละ 1 แผ่น
- 1.4 ให้สมาชิกทุกคนคิดคำขวัญเกี่ยวกับการรณรงค์ให้แต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียนมาคนละ 1 คำขวัญ (โดยเขียนลงในกระดาษสีขาวที่ได้แจกให้) พร้อมเขียนชื่อ-นามสกุลของตนเองที่มุมขวาล่าง

1.5 เมื่อสมาชิกคิดคำขวัญเสร็จแล้ว นำเทปกาวยาสติดกระดาษที่เขียนคำขวัญไปติดที่บอร์ดซึ่งผู้วิจัยเตรียมไว้ด้านหน้าห้อง

1.6 เมื่อสมาชิกติดคำขวัญที่บอร์ดครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยให้สมาชิกอ่านคำขวัญของสมาชิกทุกคนพร้อมกัน 1 รอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

2.1 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกออกมาให้คะแนนคำขวัญที่สมาชิกแต่ละคนชอบคนละ 2 คำขวัญ

2.2 ผู้วิจัยนับคะแนนและประกาศว่าคำขวัญของสมาชิกคนใดได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับ

2.3 ผู้วิจัยแจกของรางวัลสำหรับผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับ และของปลอบใจแก่สมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยสรุปจากการร่วมกิจกรรมเกมแต่งคำขวัญรณรงค์ให้แต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียนในครั้งนี้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจในการร่วมกิจกรรม

4.2 สังเกตจากบรรยากาศในกลุ่ม

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 5

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงการรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน
2. เพื่อให้สมาชิกไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน

แนวคิด

เป็นการสร้างให้เกิดพฤติกรรมรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน หลีกเลี่ยงการทำลาย ซีดเขียนกำแพง อาคาร และสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้บ้านเมืองเกิดความสะอาด น่าอยู่ต่อไป

ชื่อกิจกรรม อย่าเขียนฉันทัน (โต๊ะเรียน) เลย

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้การอภิปรายกลุ่มจากการศึกษากรณีตัวอย่าง เพื่อเตือนเพื่อนสมาชิกให้นำทักษะการจัดการกับอารมณ์มาใช้ไม่ทำลายสาธารณสมบัติของโรงเรียน

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานกรณีศึกษาเรื่อง “อย่าเขียนฉันทัน (โต๊ะเรียน) เลย” จำนวน 12 แผ่น
2. ปากกาถูกลิ้น จำนวน 12 แท่ง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกทุกคน และเปิดกิจกรรมในวันนี้โดยการให้สมาชิก ลองก้มมองดูโต๊ะเรียนที่สมาชิกนั่งอยู่ว่า บนโต๊ะเรียนนั้นมีรอยขีดเขียนอะไรหรือไม่

1.2 ผู้วิจัยถามต่อว่า ถ้าบนโต๊ะเรียนมีรอยขีดเขียนมากมาย สมาชิกเห็นแล้วรู้สึกอย่างไร ให้สมาชิกยกมือตอบ

1.3 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วผู้วิจัย แจกใบงานกรณีตัวอย่างให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม

1.4 ผู้วิจัยให้เวลาแต่ละกลุ่มในการตอบคำถามจากใบงานกรณีตัวอย่าง

1.5 เมื่อแต่ละกลุ่มทำเสร็จแล้ว ให้ส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมารายงานการตอบ ใบงานกรณีตัวอย่างจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

จากนั้น ให้สมาชิกทุกคนอภิปรายสิ่งที่ได้จากใบงาน และบอกถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติในการรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

3.1 ผู้วิจัยสรุปจากการรายงานของแต่ละกลุ่มว่า สาธารณสมบัติของโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่สมบัติของเรา แต่เราควรช่วยกันดูแล ไม่ทำลาย ไม่ขีดเขียน ไม่ใช่ว่า เมื่อมีเหตุการณ์อะไรทำให้ไม่พอใจ ก็มาระบายความโกรธลงกับโต๊ะเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ควรรู้จักการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เนื่องจากว่าสาธารณสมบัติทุกชิ้นของโรงเรียนจะได้ให้นักเรียนรุ่นน้องได้ใช้ต่อไป โดยที่สิ่งของนั้นจะไม่ชำรุด เสียหาย

3.2 จากนั้น ผู้วิจัยนัดเวลาในการเข้ากิจกรรมในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม

4.2 สังเกตจากความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ใบงาน
กรณีตัวอย่างเรื่อง
“อย่าเขียนฉัน (โต๊ะเรียน) เลย”

เด็กหญิงพัชชาเป็นเด็กที่สนใจทางด้านศิลปะ ชอบการขีดเขียนมาก แต่เขามักจะขีดเขียนในที่ที่ไม่สมควรเขียนเสมอ โดยเฉพาะในตอนที่พักผ่อนไม่พอใจอะไร เขาจะระบายความโกรธของเขาโดยการขีดเขียนลงไปโต๊ะเรียน ผนังห้องเรียน บ่อยครั้งในขณะที่อาจารย์สอน พัชชาจะไม่ตั้งใจฟังในสิ่งที่อาจารย์สอน เขาจะเขียนโต๊ะเรียนด้วยปากกา หรือไม้กั้นน้ำยาลบคำผิดเขียนลงบนโต๊ะเรียนซึ่งทำให้โต๊ะหลายตัวมองดูสกปรก เลอะเทอะ บนโต๊ะเต็มไปด้วยรอยขาว ๆ มีเพื่อนหลายคนเคยบอกให้พัชชาหยุดการกระทำนี้ แต่พัชชาก็ไม่สนใจ ตอบเพื่อนกลับไปว่าโต๊ะเป็นของโรงเรียนไม่ใช่ของเราจะขีดเขียนอะไรลงไปก็ได้ พัชชามักจะทำพฤติกรรมเช่นนี้กับทุกห้องที่เขาเข้าไปเรียน และไม่มีที่กล่าวพัชชาจะเลิกทำพฤติกรรมในการเขียนโต๊ะเรียนเลย.....

1. จากกรณีตัวอย่าง การขีดเขียนที่โต๊ะเรียนของพัชชา สมาชิกมีความเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

2. ถ้าสมาชิกเป็นพัชชา สมาชิกจะเขียนโต๊ะเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

3. ถ้าสมาชิกเห็นเพื่อนที่กำลังขีดเขียนโต๊ะเรียน สมาชิกจะพูดเตือนเพื่อนอย่างไรให้เขาเกิดการควบคุมอารมณ์ไม่ทำลายสาธารณสมบัติของโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 6

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมการหลบหนีการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนนำข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

แนวคิด

พฤติกรรมหนีเรียน จัดเป็นพฤติกรรมหนึ่งของวัยรุ่นที่ควรหาทางป้องกัน เพื่อให้วัยรุ่นเกิดความรับรู้ถึงหน้าที่ในการเรียน ไม่ควรหลบหนีการเรียน

ชื่อกิจกรรม หน้าที่ของเราคือเรียน

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้สถานการณ์จำลองเพื่อฝึกทักษะความตระหนักรู้ในตนเองของสมาชิกโดยการแสดงบทบาทสมมติถึงพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติของสมาชิกในเรื่องการมาโรงเรียน

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

ใบสถานการณ์จำลองการหนีเรียน 3 สถานการณ์

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและเกริ่นถึงกิจกรรมในครั้งนี้ว่า ผู้วิจัยจะพูดถึงเรื่องการหลบหนีการเรียน

1.2 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 3 กลุ่ม

1.3 ผู้วิจัยแจกใบสถานการณ์จำลองการหนีเรียนให้ทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อนำไปศึกษาและออกมาแสดงบทบาทสมมติเตือนให้เพื่อนสมาชิกหลีกเลี่ยงพฤติกรรมหนีเรียน

1.4 ผู้วิจัยให้เวลากับสมาชิกในการซ้อมบทบาทสมมติ

1.5 เริ่มการแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มที่ 1 จนถึงกลุ่มที่ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

จบการแสดงบทบาทสมมติ ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ และให้สมาชิกบอกถึงผลเสียที่จะตามมาในกรณีสมาชิกหนีเรียน รวมทั้งให้สมาชิกบอกถึงวิธีการหลีกเลี่ยงการหนีเรียนจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติไปแล้ว

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยสรุปและเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติของแต่ละกลุ่มอีกครั้งว่า การหนีเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ นอกจากจะทำให้เรียนไม่ทันเพื่อนแล้ว ยังนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ได้ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการว่างงาน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงอยากให้สมาชิกตระหนักรู้ถึงหน้าที่ของตนเองในขณะนี้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร และสามารถพูดเตือนเพื่อนสมาชิกด้วยกันได้ ไม่ให้กระทำการใด ๆ ที่ไม่ดีทั้งกับตนเอง พ่อแม่ และโรงเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากบรรยากาศในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในกิจกรรม

ใบงาน

สถานการณ์ที่ 1

“เปี้ยกชวนเอกหนีโรงเรียนคาบสุดท้ายเพื่อไปดูหนัง”

คำสั่ง ให้สมาชิกแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ และให้สมาชิกคิดคำพูดที่
เดือน ไม่ให้เปี้ยกชวนเอกหนีโรงเรียนคาบสุดท้าย

ใบงาน

สถานการณ์ที่ 2

“บอยชวนเปรี้ยวหนีออกนอกโรงเรียนในวันแข่งกีฬา”

คำสั่ง ให้สมาชิกแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ และให้สมาชิกคิดคำพูดที่
เดือน ไม่ให้บอยชวนเปรี้ยวหนีออกนอกโรงเรียน

ใบงาน

สถานการณ์ที่ 3

“นิคชวนเอ็มออกไปนอกโรงเรียนตอนพักกลางวัน”

คำสั่ง ให้สมาชิกแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ และให้สมาชิกคิดคำพูดที่
เดือน ไม่ให้นิคชวนเอ็มออกไปนอกโรงเรียนตอนพักกลางวัน

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 7

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักหน้าที่ของตนเองที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียน ในเรื่องการเข้าแถวหน้าเสาธงในเวลาเช้า
2. เพื่อให้สมาชิกทราบถึงผลดีของการเข้าแถวในเวลาเช้าและผลเสียของการหลบหนีการเข้าแถว

แนวคิด

ให้สมาชิกเข้าใจในหน้าที่ของตนเองที่ควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในโรงเรียน โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเต็มที่ ไม่รู้สึกรำคาญบังคับหรือตีกรอบมากเกินไป การเข้าแถวตอนเช้าถือเป็นหน้าที่ที่สมาชิกควรปฏิบัติตาม

ชื่อกิจกรรม หันเข้าแถว

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้การแบ่งกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอภิปรายกลุ่มจากการศึกษากรณีตัวอย่างในเรื่อง "หันเข้าแถว" ช่วยให้สมาชิกเกิดทักษะความตระหนักรู้ถึงข้อดีของการมาเข้าแถวในตอนเช้า

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ปากกาลูกกลิ้ง จำนวน 12 แท่ง
2. กรณีตัวอย่างเรื่อง "หันเข้าแถว" จำนวน 12 แผ่น
3. ใบงานเรื่อง "หันเข้าแถว" จำนวน 12 แผ่น

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยถามคำถามกับสมาชิกว่า "สมาชิกมีความคิดเห็นอย่างไรกับการเข้าแถวในตอนเช้า" สมาชิกยกมือตอบ

1.2 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 3 กลุ่ม

1.3 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง "หันเข้าแถว" ให้กับสมาชิกแต่ละคนได้อ่าน

1.4 เมื่ออ่านจบแล้ว ผู้วิจัยแจกใบงานเรื่อง "หันเข้าแถว" ให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม

ตอบ

1.5 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงานผลการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายกลุ่มสิ่งที่ได้จากการทำใบงาน และให้สมาชิกรวบรวมข้อเสียของการหนีเข้าแถว

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยสรุปผลจากการอภิปรายกลุ่มอีกครั้ง โดยสรุปว่า การเข้าแถวในตอนเช้าถือเป็นหน้าที่ของนักเรียนที่พึงปฏิบัติและตระหนักว่า เป็นการฝึกความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา และเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนหนังสือ ดังนั้น นักเรียนไม่ควรที่จะหลีกเลี่ยงการเข้าแถวในช่วงเช้า

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตความสนใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.2 สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของสมาชิก

กรณีตัวอย่าง เรื่อง “หนีเข้าแถว”

อชิตะกับเจตรินเป็นเพื่อนรักกัน เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเดียวกัน อชิตะเป็นเด็กที่เรียนดีมีความสามารถ และเอาใจใส่ในหน้าที่การงาน ส่วนเจตรินค่อนข้างเกเร ชอบหนีเข้าแถว จะยืนอยู่บริเวณประตูโรงเรียน เมื่อเลิกแถวก็จะเข้าโรงเรียนเข้าห้องเรียนตามปกติ

วันหนึ่งอชิตะอยากรู้สาเหตุที่เจตรินไม่เข้าแถวตอนเช้า เจตรินให้คำตอบว่า อาจารย์อบรมนาน แดดร้อน น่าเบื่อ แต่อชิตะก็บอกเจตรินว่า อาจารย์ท่านหวังดีกับพวกเรานะ ท่านถึงคอยอบรมและเตือนให้เราทำในสิ่งที่ถูก เราจะได้รับข่าวสารต่าง ๆ ของทางโรงเรียนอีกด้วย เจตรินฟังแล้วก็ทำท่าขมใจไม่สนใจ

จนกระทั่งวันนั้นทางโรงเรียนได้คัดเลือกให้ห้องของอชิตะและเจตรินไปดูการแข่งขันเทนนิส ไทยแลนด์ โอเพ่น 2005 ที่สนามอิมแพค เมืองทองธานี ทุกคนในห้องเตรียมพร้อมที่จะไปชมการแข่งขัน ขาดแต่เพียงเจตรินคนเดียวที่ไม่รู้ข่าวนี้ เนื่องจากว่าอาจารย์เพิ่งมาบอกตอนเช้านี้เอง และเป็นประจำที่เจตรินไม่เคยมาเข้าแถวเลย ทำให้เจตรินพลาดโอกาสที่จะได้ชมการแข่งขันเทนนิส ไทยแลนด์ โอเพ่น ซึ่งกีฬาเทนนิสเป็นกีฬาที่เจตรินให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

เมื่อถึงเวลาเข้าห้องเรียน เจตรินไปรอที่ห้องเรียนเหมือนเช่นเคย ก็ปรากฏว่าไม่มีเพื่อนมาเลย เจตรินแปลกใจจึงไปถามอาจารย์ จึงได้รับคำตอบว่าทุกคนในห้องไปชมการแข่งขันเทนนิสแล้ว เจตรินเสียใจมากที่พลาดโอกาส พร้อมกันนั้นก็นึกถึงคำพูดที่อชิตะเคยพูดขึ้นมาว่า อาจารย์ท่านหวังดีกับพวกเรานะ ท่านถึงคอยอบรมและเตือนให้เราทำในสิ่งที่ถูก เราจะได้รับข่าวสารต่าง ๆ ของทางโรงเรียนอีกด้วย จากคำพูดของอชิตะนี้ ทำให้เจตรินคิดได้ที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเอง เจตรินให้สัญญากับตัวเองว่า จะไม่หลบหนีการเข้าแถวในตอนเช้าอีก.....

ใบงาน เรื่อง “หนีเข้าแถว”

1. สมาชิกมีความเห็นอย่างไรกับสิ่งที่อชิตะพูด “อาจารย์ท่านหวังดีกับพวกเรานะ ท่านถึงคอยอบรมและเตือนให้เราทำในสิ่งที่ถูก เราจะได้รับข่าวสารต่าง ๆ ของทางโรงเรียนอีกด้วย”

.....

.....

.....

.....

2. ให้สมาชิกช่วยกันบอกข้อดีของการมาเข้าแถวในตอนเช้า (อย่างน้อย 4 ข้อ)

.....

.....

.....

.....

.....

3. ให้สมาชิกช่วยกันบอกข้อเสียของการไม่เข้าแถวในตอนเช้า (อย่างน้อย 4 ข้อ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. จากเรื่อง “หนีเข้าแถว” นี้ทำให้เจตรินเกิดความตระหนักรู้ในเรื่องการเข้าแถวในตอนเช้าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 8

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกการควบคุมอารมณ์ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน
2. เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในห้องเรียนได้
3. เพื่อให้สมาชิกให้เห็นถึงผลเสียของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน

แนวคิด

พฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้กับทุกห้องเรียน ซึ่งมักจะก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นภายในห้องเรียน ดังนั้นจึงควรป้องกันไม่ให้พฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนเกิดขึ้น เพื่อบรรยากาศในห้องเรียนจะได้อยู่ในสภาพปกติ

ชื่อกิจกรรม ดอมจอมก้าวร้าว

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้การอภิปรายกลุ่มจากการศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง “ดอมจอมก้าวร้าว” โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่า มีผลเสียอย่างไร

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ดอมจอมก้าวร้าว” จำนวน 12 แผ่น
2. ใบงานกรณีตัวอย่างเรื่อง “ดอมจอมก้าวร้าว” จำนวน 3 แผ่น
3. ปากกาปากกาสีน้ำเงิน จำนวน 12 แท่ง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยถามสมาชิกด้วยคำถามว่า “นักเรียนเคยอยู่ในห้องเรียนที่มีเพื่อนก้าวร้าวบ้างหรือไม่” ให้สมาชิกตอบโดยการยกมือ

1.2 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 3 กลุ่ม

1.3 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง “ดอมจอมก้าวร้าว” ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มศึกษา

1.4 ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์กรณีตัวอย่างเรื่อง “ดอมจอมก้าวร้าว” ลงในใบงานกรณีตัวอย่างเรื่อง “ดอมจอมก้าวร้าว”

1.5 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอจากการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างเรื่อง “ดอมจอมก้าวร้าว”

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยให้อภิปรายถึงผลเสียจากการก่อกวนในชั้นเรียน ให้สมาชิกยก
มือตอบ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันสรุปจากกิจกรรมในครั้งนี้ว่า การก่อกวนในชั้นเรียนเป็น
พฤติกรรมที่ไม่สมควรกระทำ เนื่องจากทำให้การสอนต้องหยุดชะงัก ยังส่งผลให้เรียนไม่ทันกับเพื่อน
ห้องอื่นอีก ดังนั้น สมาชิกจึงต้องเรียนรู้การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในขณะที่อยู่ในห้องเรียน เพื่อให้การ
เรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากบรรยากาศในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 4.2 สังเกตจากความกระตือรือร้นในการอภิปรายในกลุ่ม

กรณีตัวอย่าง
เรื่อง “ดอมจอมก่อกวน”

วันแรกของการเปิดเทอมในภาคเรียนที่ 2 ในวิชาภาษาไทยมีนิสิตฝึกสอนมาเข้าสอนห้องของดอม วันนั้นนักเรียนทุกคนตื่นตื่นที่จะมีอาจารย์ฝึกสอนมาสอน กลุ่มของดอมก็เตรียมหาวิธีแกล้งอาจารย์ฝึกสอน โดยดอมบอกให้เพื่อนในกลุ่มส่งเสียงโห่ร้องแทนการพูดทักทายทำความเคารพ พอถึงชั่วโมงภาษาไทย กลุ่มของดอมก็เริ่มแสดงพฤติกรรมการก่อกวนตามที่ได้นัดกับเพื่อน ๆ ไว้ ดอมชวนเพื่อนที่ตั้งใจเรียนคุยระหว่างที่อาจารย์ฝึกสอนกำลังอธิบายรายวิชา กลุ่มของดอมทำท่าทางล้อเลียนการพูดของอาจารย์ฝึกสอน และพูดแซวเป็นระยะ ๆ ตลอดทั้งชั่วโมง จนทำให้อาจารย์ฝึกสอนต้องออกจากห้องเรียนไปก่อนที่จะหมดเวลาเรียน เมื่อเหตุการณ์เป็นดังแผน กลุ่มของดอมต่างพอใจในผลงานการก่อกวนของกลุ่มเป็นอย่างมาก แสดงความดีใจโดยการเคาะโต๊ะเรียน กระทืบเท้า โห่ร้อง จนอาจารย์ห้องข้างเคียงต้องเดินมาดูว่าเกิดอะไรขึ้น.....

ใบงานกรณีตัวอย่าง
เรื่อง “คอมจอมก่อกวน”

1. จากกรณีตัวอย่าง สมาชิกมีความเห็นว่าดอมกับกลุ่มเพื่อนมีนิสัยอย่างไร

.....

.....

.....

2. ดอมกับกลุ่มเพื่อนแสดงพฤติกรรมก่อกวนอะไรจึงเป็นสาเหตุให้ครูเดินออกนอกห้องเรียน

.....

.....

.....

.....

3. พฤติกรรมที่ดอมกับกลุ่มเพื่อนทำไปนั้น มีความสมควรหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ผลเสียจากการแสดงพฤติกรรมก่อกวนของดอมกับกลุ่มเพื่อนคืออะไร

.....

.....

.....

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 9

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกได้คิดวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติขณะอยู่ในห้องเรียน
2. เพื่อให้สมาชิกนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมไปพัฒนาพฤติกรรมต่อไป

แนวคิด

พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนมักเกิดขึ้นเป็นประจำ จึงควรช่วยกันหาข้อกำหนดถึงพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติในการอยู่ในห้องเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความวุ่นวายส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้การสอน

ชื่อกิจกรรม ห้องเรียนแสนสุข

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ให้สมาชิกใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์จินตนาการถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียนของสมาชิก

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ปากกาลูกลื่น จำนวน 12 แท่ง
2. ใบงาน เรื่อง พฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติขณะอยู่ในห้องเรียน จำนวน 12 แผ่น

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 3 กลุ่ม

1.2 ผู้วิจัยแจกใบงานเรื่อง พฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติขณะอยู่ในห้องเรียน ให้กับสมาชิกในแต่ละกลุ่ม

1.3 ให้สมาชิกร่วมกันคิดวิเคราะห์จากใบงานที่แจกให้

1.4 เมื่อทำเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมารายงานผลจากการร่วมกันคิดวิเคราะห์กันในกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

จากนั้น ผู้วิจัยขอตัวแทนสมาชิกกลุ่มละ 1 คน ออกมาเล่าบรรยากาศของห้องเรียนที่แสนสุขจากที่เคยพบเจอมา

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ว่า ห้องเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่ 2 ของพวกเรา ใน 1 วัน พวกเราใช้ชีวิตอยู่ที่โรงเรียนพอ ๆ กับอยู่ที่บ้าน ดังนั้น พวกเราจึงควรทำห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนแสนสุข เป็นห้องเรียนที่เต็มไปด้วยมิตรภาพ และเต็มเปี่ยมไปด้วยความรู้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม
- 4.2 สังเกตจากบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม

ใบงาน (สำหรับสมาชิก)
เรื่อง “ห้องเรียนแสนสุข”

ให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่างถึงพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติในขณะที่อยู่ในห้องเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่างถึงพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติในขณะที่อยู่ในห้องเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สมาชิกช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า “ห้องเรียนแสนสุข” นั้น ควรประกอบด้วยสมาชิกที่มีพฤติกรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 10

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อป้องกันไม่ใหัสมาชิกละเมิดกฎของสังคม
2. เพื่อให้สมาชิกได้นำหลักการปฏิเสธไปประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันการละเมิดกฎของสังคม

แนวคิด

เป็นการป้องกันการละเมิดกฎของสังคมโดยใช้หลักการปฏิเสธเข้ามามีส่วนร่วม การปฏิเสธเป็นสิทธิของทุกคน การที่สมาชิกสามารถปฏิเสธการชวนของเพื่อนที่ใหัทำในสิ่งที่จะละเมิดกฎของสังคม จะมีผลช่วยป้องกันการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการละเมิดกฎของสังคมได้

ชื่อกิจกรรม คำว่า “ไม่” พูดไม่ยาก

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้หลักการปฏิเสธที่ถูกต้องในการปฏิเสธคำชักจูงของเพื่อนสมาชิกที่ชักชวนให้สมาชิกไปกระทำการที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควรจากตัวอย่างสถานการณ์ที่กำหนดให้

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบตัวอย่างสถานการณ์จำลองการปฏิเสธ สำหรับผู้วิจัย จำนวน 1 แผ่น
2. เอกสารประกอบเรื่อง “หลักการปฏิเสธ” จำนวน 12 แผ่น
3. ปากกาถูกลิ้น จำนวน 12 แท่ง
4. ใบงานสถานการณ์จำลองคำว่า “ไม่” พูดไม่ยาก สำหรับสมาชิก 3 กลุ่ม 3 สถานการณ์

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยทบทวนกิจกรรมในครั้งที่ผ่านๆ มา จากนั้นแยกตัวอย่างสถานการณ์จำลองมา 1 สถานการณ์
- 1.2 ผู้วิจัยถามสมาชิกว่าเคยเจอสถานการณ์ที่ผู้วิจัยยกตัวอย่างบ้างหรือไม่ แล้วสมาชิกตอบเพื่อนไปว่าอย่างไร ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็น
- 1.3 จากนั้นผู้วิจัยแจกเอกสารประกอบเรื่อง “หลักการปฏิเสธ” ให้กับสมาชิกทุกคน
- 1.4 ผู้วิจัยให้เวลาสมาชิกในการศึกษาเอกสารที่ผู้วิจัยแจก
- 1.5 ผู้วิจัยบรรยายหลักการปฏิเสธ และเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถาม
- 1.6 จากนั้น ผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 3 กลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- 2.1 ผู้วิจัยแจกใบงานสถานการณ์จำลองฝึกการปฏิเสธให้กับสมาชิกทั้ง 3 กลุ่ม
- 2.2 ผู้วิจัยอ่านใบงานสถานการณ์จำลองทั้ง 3 สถานการณ์ และให้เวลาสมาชิกแต่ละกลุ่มทำ โดยผู้วิจัยอนุญาตให้สมาชิกนำเอกสารประกอบที่ผู้วิจัยได้แจกมาดูลงเป็นต้นแบบประกอบความเข้าใจมากขึ้น
- 2.3 เมื่อสมาชิกตอบใบงานเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลจากการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอครบแล้ว ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันสรุปกิจกรรมในครั้งนี้ว่า ขั้นตอนการปฏิเสธมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. บอกความรู้สึกเป็นข้ออ้าง ประกอบเหตุผล เพราะการบอกความรู้สึกจะได้แย้งมากกว่าการบอกเหตุผลเพียงอย่างเดียว
2. การขอปฏิเสธ เป็นการบอกปฏิเสธอย่างชัดเจนด้วยคำพูด
3. การถามความเห็นชอบ เพื่อรักษาน้ำใจของผู้ชวน และควรขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับการปฏิเสธ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตความตั้งใจในการศึกษาเอกสารที่ผู้วิจัยแจก
- 4.2 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ใบตัวอย่างสถานการณ์จำลองฝึกการปฏิเสธ (สำหรับผู้วิจัย)
เรื่อง “ทักษะปฏิเสธ”

บทสนทนาเรื่อง “มอสชวนอ่ำไปลองเครื่องรถมอเตอร์ไซด์”

มอส : เฮ้อ ! อ่ำ... วันนี้ตอนเย็นไปลองเครื่องรถมอเตอร์ไซด์กันดีกว่า

อ่ำ : ขอคิดดูก่อนนะ

มอส : จะคิดให้ปวดหัวทำไม ไปเถอะ

อ่ำ : เออ..... เออ... (แสดงสีหน้าอึดอัด ไม่อยากไป)

จากสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างไปนั้น ใช้สำหรับสมาชิกฝึกปฏิเสธ เพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดกฎของสังคม ไม่ก่อความเดือดร้อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีคำถามว่า “สมาชิกจะปฏิเสธเพื่อนอย่างไร”

เอกสารประกอบเรื่อง “หลักการปฏิเสธ”

การปฏิเสธที่ดีจะต้องปฏิเสธอย่างจริงจัง ทั้งท่าทาง และน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจที่จะปฏิเสธอย่างชัดเจน

ขั้นตอนการปฏิเสธ

1. บอกความรู้สึกเป็นข้ออ้าง ประกอบเหตุผล เพราะการบอกความรู้สึกจะได้แย้งมากกว่าการบอกเหตุผลเพียงอย่างเดียว
2. การขอปฏิเสธ เป็นการบอกปฏิเสธอย่างชัดเจนด้วยคำพูด
3. การถามความเห็นชอบ เพื่อรักษาน้ำใจของผู้ชวน และควรขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับการปฏิเสธ
4. เมื่อถูกเข้าชี้ต่อหรือสับสนประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนหยัดการปฏิเสธและหาทางออกโดยเลือกวิธีดังต่อไปนี้
 - 4.1 ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้างพร้อมทั้งบอกลา หาทางเลี่ยงจากเหตุการณ์ไป
 - 4.2 การต่อรอง โดยหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน
 - 4.3 การผัดผ่อนโดยการขอยืดระยะเวลาออกไป เพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

ตัวอย่างประโยคปฏิเสธตามขั้นตอนการปฏิเสธ

สถานการณ์ “เพื่อนชวนเดินห้างสรรพสินค้าหลังโรงเรียนเลิก”

<u>ขั้นตอน</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
1. บอกความรู้สึก ประกอบเหตุผล	“ฉันไม่สบายใจที่จะต้องกลับบ้านมืดเวลากลัวคุณแม่จะเป็นห่วง”
2. ขอปฏิเสธ	“ขอไม่ไปดีกว่า”
3. ถามความเห็น/ขอบคุณ ยอมรับ	“ขอบคุณไม่ว่าอะไรนะ ขอขอบคุณเธอมากที่เข้าใจเรา”

ที่มา : กรมอนามัย. (2545ข). รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

ใบงานสถานการณ์จำลอง
เรื่อง “คำว่า (ไม่) พุดไม่ยาก”

คำแนะนำ

1. ให้สมาชิกแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ช่วยกันคิดบทสนทนาเพื่อปฏิเสธการชวนของเพื่อน ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยมอบหมายโดยคิดบทสนทนาให้ครบทุกขั้นตอนตามที่ผู้วิจัยได้แนะนำ
2. เขียนบทสนทนาส่งผู้วิจัย

สถานการณ์ที่ 1 ปฏิเสธเพื่อนชวนไปรื้อไถ่นักเรียนรุ่นน้องหลังเลิกเรียน

สถานการณ์ที่ 2 ปฏิเสธเพื่อนชวนไปดูแข่งรถจักรยานยนต์ตอนกลางคืน

สถานการณ์ที่ 3 ปฏิเสธเพื่อนชวนไปเล่นดอกไม้ไฟในวันลอยกระทง

ใบงานสถานการณ์จำลอง (สำหรับสมาชิก)

สถานการณ์ที่ 1 “ปฏิเสธเพื่อนชวนไปรีดไถ่เงินนักเรียนรุ่นน้องหลังเลิกเรียน”

1. สถานการณ์ที่ชวน (ผู้ชวน)

.....

.....

.....

2. ประโยคตอบปฏิเสธ (ผู้ถูกชวน)

.....

.....

.....

3. บอกความรู้สึก ประกอบเหตุผล (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

4. ขอปฏิเสธ (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

5. ตามความเห็น /ขอขอบคุณ ยอมรับ (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

ใบงานสถานการณ์จำลอง (สำหรับสมาชิก)

สถานการณ์ที่ 2 “ปฏิเสธเพื่อนชวนไปดูแข่งรถจักรยานยนต์ตอนกลางคืน”

1. สถานการณ์ที่ชวน (ผู้ชวน)

.....

.....

.....

2. ประโยคตอบปฏิเสธ (ผู้ถูกชวน)

.....

.....

.....

3. บอกความรู้สึก ประกอบเหตุผล (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

4. ขอปฏิเสธ (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

5. ถามความเห็น /ขอขอบคุณ ยอมรับ (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

ใบงานสถานการณ์จำลอง (สำหรับสมาชิก)

สถานการณ์ที่ 3 “ปฏิเสธเพื่อนชวนไปเล่นดอกไม้ไฟในวันลอยกระทง”

1. สถานการณ์ที่ชวน (ผู้ชวน)

.....

.....

.....

2. ประโยคตอบปฏิเสธ (ผู้ถูกชวน)

.....

.....

.....

3. บอกความรู้สึก ประกอบเหตุผล (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

4. ขอปฏิเสธ (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

5. ถามความเห็น /ขอขอบคุณ ยอมรับ (ตามหลักการปฏิเสธ)

.....

.....

.....

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 11

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้การปฏิบัติตนที่ถูกต้องภายใต้กฎของสังคมได้
2. เพื่อให้สมาชิกได้ตระหนักถึงผลเสียจากการละเมิดกฎของสังคม และนำไปเป็นอุทาหรณ์ในการดำรงชีวิตต่อไป
3. เพื่อให้สมาชิกได้ใช้หลักการปฏิเสธในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

แนวคิด

การเข้าใจความรู้สึกที่มีต่อตนเองและเพื่อน จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และการปฏิเสธเพื่อนยอมเป็นสิ่งที่เราสามารถปฏิบัติได้ตามแต่สถานการณ์นั้น โดยที่มีมิตรภาพระหว่างเพื่อนนั้นก็จะยังคงอยู่ไม่เสื่อมคลาย และยังไม่สร้างปัญหาให้กับสังคมอีกด้วย

ชื่อกิจกรรม ผันร้ายของฟิล์ม

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

ใช้ทักษะปฏิเสธ เพื่อยับยั้งป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมการละเมิดกฎของสังคม ซึ่งจะส่งผลเสียทั้งต่อตนเองและต่อครอบครัวได้ในเวลาเดียวกัน

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ผันร้ายของฟิล์ม” จำนวน 12 แผ่น
2. ใบงานเรื่อง “ทักษะปฏิเสธ” จำนวน 3 แผ่น
3. กระดาษสีขาวขนาด A4 จำนวน 3 แผ่น (สำหรับเขียนตอบใบงานใน ข้อ 2.)
4. เอกสารประกอบเรื่อง “สิทธิปฏิเสธ” สำหรับผู้วิจัย จำนวน 1 แผ่น
5. ปากกาลูกกลิ้ง จำนวน 12 แท่ง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนานำเข้าสู่กิจกรรม โดยถามสมาชิกว่า ถ้าถูกเพื่อนชักชวนหรือขอร้องให้ทำในสิ่งที่ไม่ตรงกับความต้องการของตน สมาชิกทำอย่างไร

1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบโดยการยกมือ

1.3 จากนั้นให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจออกเป็น 3 กลุ่ม ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง “ผันร้ายของฟิล์ม”

1.4 เมื่อสมาชิกอ่านจบให้สมาชิกช่วยกันคิดวิเคราะห์จากกรณีตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอสิ่งที่กลุ่มได้ร่วมกันอภิปราย

2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดวิธีการปฏิเสธเพื่อนจากกรณีตัวอย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว

2.3 ผู้วิจัยอธิบายเรื่อง “สิทธิของการปฏิเสธ”

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยสรุปเหตุผลความจำเป็นของการปฏิเสธ และสิทธิการปฏิเสธว่า การปฏิเสธเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคน เราสามารถปฏิเสธเพื่อนได้ เมื่อเพื่อนชวนไปทำในสิ่งที่ไม่อยากทำหรือชวนไปทำในสิ่งที่ไม่ดี แต่ส่วนใหญ่ที่เรามักไม่กล้าปฏิเสธ เพราะกลัวว่าเพื่อนจะโกรธ การมีความรู้ในหลักการปฏิเสธที่ถูกต้องตามขั้นตอนเป็นสิ่งจำเป็น และนำไปใช้ในการปฏิเสธโดยไม่ทำให้เสียเพื่อน

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม

4.2 สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก

กรณีตัวอย่างเรื่อง “ฝันร้ายของฟิล์ม”

ฟิล์ม อายุ 14 ปี เป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัด ฟิล์มเป็นเด็กหนุ่มที่มีบุคลิกดี ผิวขาว รูปร่างสูงโปร่ง เป็นคนสนุกสนานร่าเริง เพื่อนฝูงมากมาย ทุกคนยกให้ฟิล์มเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะฟิล์มเป็นคนกล้าและเรียนหนังสือเก่ง

ครอบครัวฟิล์มมีฐานะค่อนข้างดีและฟิล์มเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ ซึ่งหวังจะให้ฟิล์มได้เรียนหนังสือจบและมีงานทำ ฟิล์มและเพื่อนในกลุ่มประมาณ 4-5 คน ขับรถจักรยานยนต์ไปโรงเรียนทุกวันและจะมีการนัดพบกันทุกเช้าและตอนเย็นจะขับรถกลับบ้านพร้อมกัน กลุ่มของฟิล์มขับรถเร็วมากและมีการปรับแต่งรถจนมีเสียงดัง จนเพื่อน ๆ ให้นายว่า “แก๊งค์เด็กกระเบิด” ฟิล์มกับเพื่อน ๆ จะทำแข่งรถจักรยานยนต์กันทุกสัปดาห์เพื่อลองความเร็วของรถ และไม่เคยมคิดว่าตนเองจะประสบอุบัติเหตุ เพราะมีความชำนาญในการขับขี่เป็นอย่างดี

วันหนึ่งหลังเลิกเรียน เพื่อน ๆ ได้ชวนฟิล์มออกไปขับรถเที่ยว ฟิล์มไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนทั้ง ๆ ที่มีการบ้านต้องส่งในวันรุ่งขึ้น ฟิล์มจึงออกไปขับรถเที่ยว เพื่อนของฟิล์มทุกคนขับด้วยความเร็วตามกันไปตลอดทาง พอถึงทางโค้งรถของฟิล์มเสียหลักพุ่งออกนอกเส้นทางไปปะทะกับรถที่ขับสวนมาฝั่งตรงข้าม ชาวบ้านรีบพาฟิล์มและคนเจ็บอื่น ๆ ส่งโรงพยาบาล ฟิล์มไม่รู้สีกตัว หมอทำการผ่าตัดด่วนเนื่องจากมีเลือดคั่งในสมอง ฟิล์มต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลนานกว่า 3 เดือน โดยมีแม่คอยดูแลและเมื่อออกจากโรงพยาบาล ฟิล์มไม่ได้กลับไปเรียนหนังสือและเขาไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทางบ้านต้องจ้างพยาบาลมาคอยดูแลเมื่อเวลาที่พ่อกับแม่ต้องไปทำงาน

ใบงานเรื่อง “ฝันร้ายของฟิล์ม”

1. จากกรณีตัวอย่าง “ฝันร้ายของฟิล์ม” ฟิล์มไม่สามารถกลับไปเรียนหนังสือ และไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

2. สมาชิกมีความคิดเห็นอย่างไรกับการปฏิเสธเพื่อน เมื่อถูกเพื่อนชวนไปทำกิจกรรมที่สมาชิกไม่เห็นด้วยหรือไม่อยากไป

.....

.....

.....

.....

3. ถ้าสมาชิกเป็นฟิล์มจะปฏิเสธเพื่อนที่ชวนออกไปขับรถเที่ยวด้วยวิธีอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ผลเสียจากการที่ฟิล์มไม่ปฏิเสธเพื่อน ทำให้ฟิล์มต้องเป็นเช่นไร

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารประกอบ (สำหรับผู้วิจัย)

เรื่อง “สิทธิการปฏิเสธ”

การปฏิเสธเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคน เราสามารถปฏิเสธเพื่อนได้ เมื่อเพื่อนชวนไปทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ หรือชวนไปทำในสิ่งที่ไม่ดี แต่ส่วนใหญ่ที่เรามักไม่กล้าปฏิเสธ เพราะกลัวว่าเพื่อนจะโกรธ การมีความรู้ในหลักการปฏิเสธที่ถูกต้องตามขั้นตอนเป็นสิ่งจำเป็น และนำไปใช้ในการปฏิเสธโดยไม่ทำให้เสียเพื่อน

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ครั้งที่ 12

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกสรุปการทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้สมาชิกนำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
4. เพื่อประเมินผลหลังจากการเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม

แนวคิด

สมาชิกจะนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ รวมทั้งข้อคิด และทักษะต่าง ๆ จากการเข้ากิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอันเป็นการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนการให้กำลังใจและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการดำเนินชีวิตต่อไป

ชื่อกิจกรรม ใจถึงใจ (ปัจฉิมนิเทศ)

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรม/ ทักษะชีวิตที่ใช้

สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม “ใจถึงใจ” ก่อนจบการเข้าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

ระยะเวลา

50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

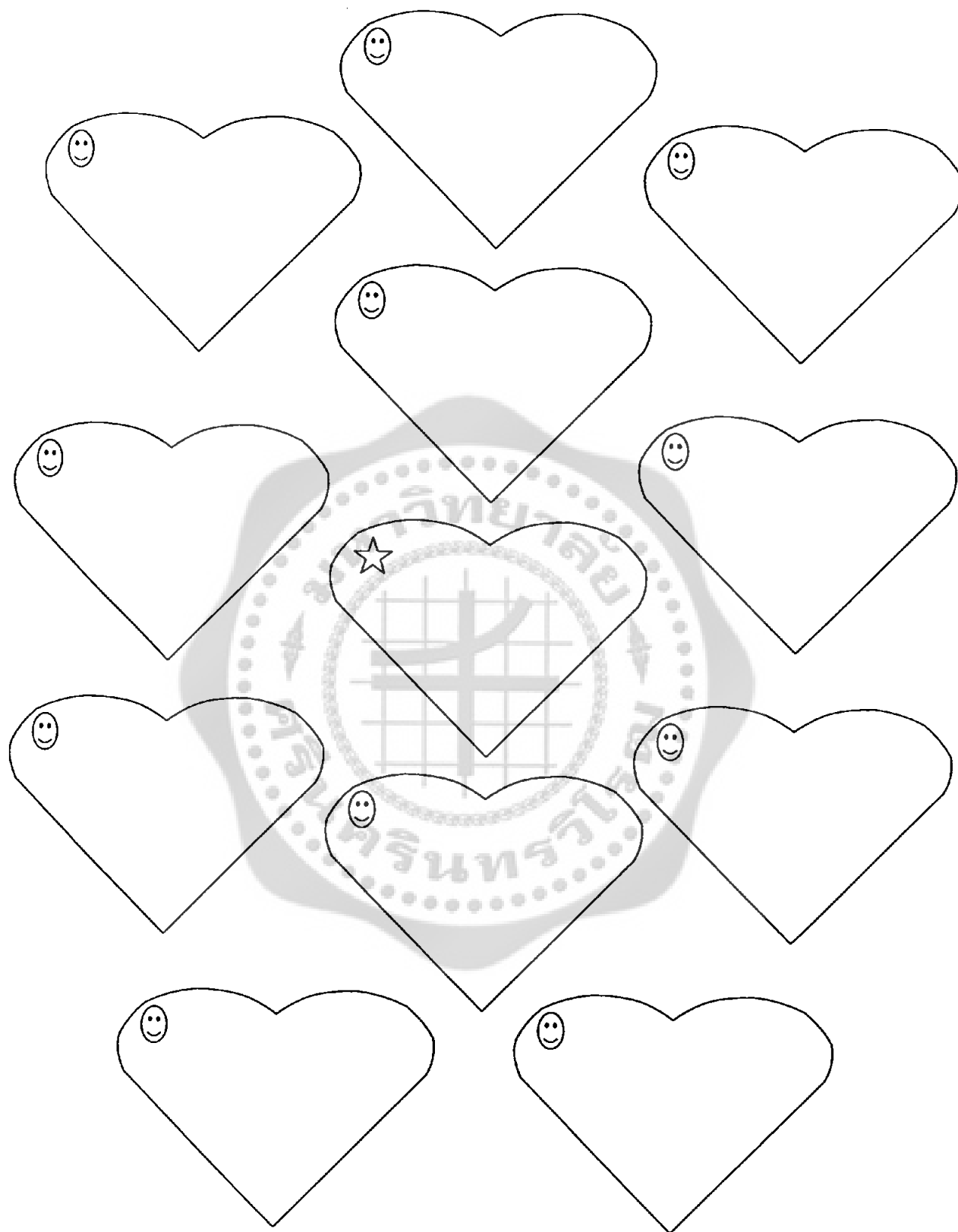
1. กระดาษซึ่งในกระดาษมีรูปหัวใจ 12 ดวง จำนวน 12 แผ่น
2. ปากกาลูกลื่น จำนวน 12 แท่ง
3. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม จำนวน 12 ชุด
4. ของที่ระลึกให้สำหรับสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 12 ชิ้น

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยเริ่มกิจกรรม “ใจถึงใจ” โดยการแจกกระดาษ ซึ่งในกระดาษมีรูปหัวใจ 12 ดวง ให้สมาชิกคนละ 1 แผ่น
2. ให้สมาชิกเขียนชื่อตัวเองลงไปในรูปแบบหัวใจที่อยู่ตรงกลาง
3. จากนั้นให้สมาชิกส่งกระดาษรูปหัวใจของตนเองไปทางขวามือ ให้เพื่อนเขียนข้อความที่ต้องการจะบอกกับเจ้าของหัวใจ เช่น สิ่งประทับใจ หรือสิ่งที่ยอยากจะอวยพร ให้ความหวัง และกำลังใจแก่เพื่อน โดยเขียนลงในรูปหัวใจคนละ 1 ดวง เมื่อเขียนเสร็จแล้ว ให้ส่งกระดาษไปให้เพื่อนทางขวามือเรื่อย ๆ จนกว่ากระดาษรูปหัวใจจะกลับมาถึงเจ้าของ

4. ให้เจ้าของกระดาษรูปหัวใจอ่านข้อความที่เพื่อน ๆ แต่ละคนได้เขียนให้
5. ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกทุกคนจากการร่วมกิจกรรม "ใจถึงใจ" นี้
6. ผู้วิจัยให้สมาชิกทุกคนบอกแนวทาง และการวางแผนเกี่ยวกับการนำสิ่งที่ได้ร่วมกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน
7. ผู้วิจัยให้สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด ทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม
8. ผู้วิจัยเก็บแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมจากสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม
9. ผู้วิจัยอวยพรให้สมาชิกประสบความสำเร็จในอนาคต และแนะนำให้สมาชิกจดบันทึกพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เพื่อเป็นกำลังใจที่จะปฏิบัติต่อไป
10. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณสมาชิก มอบของที่ระลึกให้สมาชิกทุกคน และยุติการร่วมกิจกรรม
ขั้นประเมินผล
 1. สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม
 2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นในการสรุป
 3. สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

กิจกรรม “ใจถึงใจ”

ภาคผนวก ข

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
2. การวิเคราะห์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ในการทดสอบครั้งที่ 1 ($n=100$)
3. การวิเคราะห์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ในการทดสอบครั้งที่ 2 ($n=900$)
4. การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมดของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2
5. คะแนนดิบจากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง
6. คะแนนดิบจากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของก่อนและหลังของกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น

การประเมินแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น โดยผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะในการสร้างแบบคัดกรอง โดยใช้สูตรของโรวินेलลีและแฮมเบลตันตัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 124)

1. นำข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

2. คำนวณค่า IOC เป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ส่วนข้อที่ต่ำกว่า 0.5 คัดออก

สูตรการคำนวณหาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Consistency : IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$ แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 16 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
ต่อต้านสังคมของวัยรุ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ
1	1	1	1	1	1	ตัดไว้	26	1	1	1	1	1	ตัดไว้
2	1	1	1	1	1	ตัดไว้	27	1	1	1	1	1	ตัดไว้
3	1	1	1	1	1	ตัดไว้	28	1	1	1	1	1	ตัดไว้
4	1	1	1	1	1	ตัดไว้	29	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
5	1	1	1	1	1	ตัดไว้	30	1	1	1	1	1	ตัดไว้
6	1	1	1	1	1	ตัดไว้	31	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
7	1	1	1	1	1	ตัดไว้	32	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
8	1	1	1	1	1	ตัดไว้	33	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
9	1	1	1	1	1	ตัดไว้	34	1	-1	1	1	0.5	ตัดไว้
10	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	35	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
11	1	1	1	1	1	ตัดไว้	36	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
12	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	37	1	1	1	1	1	ตัดไว้
13	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	38	1	1	1	1	1	ตัดไว้
14	1	1	1	1	1	ตัดไว้	39	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
15	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	40	1	1	1	1	1	ตัดไว้
16	1	1	1	1	1	ตัดไว้	41	1	1	1	1	1	ตัดไว้
17	1	1	1	1	1	ตัดไว้	42	1	1	1	1	1	ตัดไว้
18	1	-1	1	1	0.5	ตัดไว้	43	1	1	1	1	1	ตัดไว้
19	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	44	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
20	1	-1	1	1	0.5	ตัดไว้	45	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
21	1	-1	1	1	0.5	ตัดไว้	46	1	1	1	1	1	ตัดไว้
22	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	47	1	1	1	1	1	ตัดไว้
23	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	48	1	1	1	1	1	ตัดไว้
24	1	1	1	1	1	ตัดไว้	49	1	1	1	1	1	ตัดไว้
25	1	1	1	1	1	ตัดไว้	50	1	1	1	1	1	ตัดไว้

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ
51	1	1	1	1	1	ตัดไว้	56	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
52	1	1	1	1	1	ตัดไว้	57	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้
53	1	1	1	1	1	ตัดไว้	58	1	1	1	1	1	ตัดไว้
54	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	59	1	1	1	1	1	ตัดไว้
55	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้	60	1	0	1	1	0.75	ตัดไว้

หมายเหตุ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ที่อยู่ในระดับที่เหมาะสม คือ มีค่า IOC สูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ผู้วิจัยคัดเลือกไว้ทั้งหมด

ตาราง 17 แสดงผลการคำนวณค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อ ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 1 ($n = 100$)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
1	4.00	จำแนกได้
2	2.02	จำแนกได้
3	2.07	จำแนกได้
4	3.18	จำแนกได้
5	2.50	จำแนกได้
6	2.67	จำแนกได้
7	2.98	จำแนกได้
8	3.54	จำแนกได้
9	2.30	จำแนกได้
10	4.79	จำแนกได้
11	4.51	จำแนกได้
12	5.37	จำแนกได้
13	6.64	จำแนกได้
14	3.11	จำแนกได้
15	2.86	จำแนกได้
16	3.04	จำแนกได้
17	1.79*	จำแนกไม่ได้
18	3.49	จำแนกได้
19	0.97*	จำแนกไม่ได้
20	1.56*	จำแนกไม่ได้
21	0.76*	จำแนกไม่ได้
22	2.74	จำแนกได้
23	3.46	จำแนกได้
24	4.56	จำแนกได้
25	3.34	จำแนกได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
26	4.58	จำแนกได้
27	3.98	จำแนกได้
28	2.19	จำแนกได้
29	3.68	จำแนกได้
30	2.04	จำแนกได้
31	1.20*	จำแนกไม่ได้
32	4.08	จำแนกได้
33	-0.64*	จำแนกไม่ได้
34	3.61	จำแนกได้
35	1.80*	จำแนกไม่ได้
36	4.27	จำแนกได้
37	3.11	จำแนกได้
38	5.27	จำแนกได้
39	3.32	จำแนกได้
40	4.70	จำแนกได้
41	3.54	จำแนกได้
42	4.21	จำแนกได้
43	3.28	จำแนกได้
44	3.09	จำแนกได้
45	4.48	จำแนกได้
46	5.05	จำแนกได้
47	3.57	จำแนกได้
48	3.18	จำแนกได้
49	2.83	จำแนกได้
50	1.96*	จำแนกไม่ได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
51	5.14	จำแนกได้
52	4.02	จำแนกได้
53	4.17	จำแนกได้
54	4.12	จำแนกได้
55	4.73	จำแนกได้
56	4.69	จำแนกได้
57	5.15	จำแนกได้
58	-2.16*	จำแนกไม่ได้
59	5.47	จำแนกได้
60	-2.56*	จำแนกไม่ได้

t = 2.00

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออกจำนวน 10 ข้อ

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88

ตาราง 18 แสดงผลการคำนวณค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อ ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2 (n = 900)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
1	18.73	จำแนกได้
2	12.33	จำแนกได้
3	13.75	จำแนกได้
4	13.87	จำแนกได้
5	6.03	จำแนกได้
6	12.72	จำแนกได้
7	3.68	จำแนกได้
8	13.63	จำแนกได้
9	15.73	จำแนกได้
10	12.83	จำแนกได้
11	12.69	จำแนกได้
12	12.91	จำแนกได้
13	19.08	จำแนกได้
14	8.94	จำแนกได้
15	7.54	จำแนกได้
16	13.87	จำแนกได้
17	12.11	จำแนกได้
18	13.35	จำแนกได้
19	15.79	จำแนกได้
20	12.58	จำแนกได้
21	12.56	จำแนกได้
22	13.07	จำแนกได้
23	12.70	จำแนกได้
24	9.37	จำแนกได้
25	9.91	จำแนกได้

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
26	6.87	จำแนกได้
27	10.61	จำแนกได้
28	11.91	จำแนกได้
29	10.79	จำแนกได้
30	14.21	จำแนกได้
31	13.13	จำแนกได้
32	10.55	จำแนกได้
33	12.96	จำแนกได้
34	15.01	จำแนกได้
35	14.45	จำแนกได้
36	13.04	จำแนกได้
37	12.18	จำแนกได้
38	18.00	จำแนกได้
39	13.87	จำแนกได้
40	6.52	จำแนกได้
41	10.26	จำแนกได้
42	9.07	จำแนกได้
43	15.18	จำแนกได้
44	16.40	จำแนกได้
45	13.73	จำแนกได้
46	11.24	จำแนกได้
47	13.68	จำแนกได้
48	13.66	จำแนกได้
49	12.73	จำแนกได้
50	15.30	จำแนกได้

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9420

ตาราง 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2 (n = 900)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
1	.55	จำแนกได้
2	.40	จำแนกได้
3	.51	จำแนกได้
4	.54	จำแนกได้
5	.40	จำแนกได้
6	.47	จำแนกได้
7	.35	จำแนกได้
8	.50	จำแนกได้
9	.50	จำแนกได้
10	.39	จำแนกได้
11	.45	จำแนกได้
12	.46	จำแนกได้
13	.64	จำแนกได้
14	.26*	จำแนกไม่ได้
15	.48	จำแนกได้
16	.50	จำแนกได้
17	.58	จำแนกได้
18	.51	จำแนกได้
19	.45	จำแนกได้
20	.52	จำแนกได้
21	.53	จำแนกได้
22	.62	จำแนกได้
23	.61	จำแนกได้
24	.55	จำแนกได้
25	.53	จำแนกได้
26	.36	จำแนกได้
27	.44	จำแนกได้
28	.36	จำแนกได้

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
29	.55	จำแนกได้
30	.49	จำแนกได้
31	.47	จำแนกได้
32	.49	จำแนกได้
33	.43	จำแนกได้
34	.55	จำแนกได้
35	.55	จำแนกได้
36	.54	จำแนกได้
37	.52	จำแนกได้
38	.60	จำแนกได้
39	.57	จำแนกได้
40	.33	จำแนกได้
41	.54	จำแนกได้
42	.55	จำแนกได้
43	.53	จำแนกได้
44	.50	จำแนกได้
45	.51	จำแนกได้
46	.56	จำแนกได้
47	.48	จำแนกได้
48	.54	จำแนกได้
49	.59	จำแนกได้
50	.51	จำแนกได้

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออกจำนวน 1 ข้อ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.64

ตาราง 20 แสดงคะแนนดิบจากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของก่อน และหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง ($n = 12$)

คนที่	คะแนนดิบก่อนการทดลอง	คะแนนดิบหลังการทดลอง
1	97	72
2	96	63
3	87	55
4	101	65
5	88	60
6	90	65
7	99	60
8	111	69
9	98	59
10	118	67
11	93	55
12	94	65

ตาราง 21 แสดงคะแนนดิบจากแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคมของวัยรุ่น ของก่อน และหลังของกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ของวัยรุ่น (n = 12)

คนที่	คะแนนดิบก่อนจากแบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการต่อต้านสังคม ของวัยรุ่น	คะแนนดิบหลังของกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้า ร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ต่อต้านสังคมของวัยรุ่น
1	90	99
2	112	119
3	110	117
4	95	103
5	115	186
6	88	104
7	103	126
8	98	108
9	94	99
10	89	111
11	116	139
12	130	134

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพรทิพย์ เส้นสด
วันเดือนปีเกิด	4 ธันวาคม 2523
สถานที่เกิด	จ. กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	154 ซ.อร่ามศรี ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	นิเทศศาสตรบัณฑิต (นศ.บ) สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

